

”JAG VILL VARA EN INFÖDD SVENSK”

Frivilliga översättningsbyten från finska till svenska i romanen *Hallonbåtsflyktingen*

Maija Niva

Pro gradu-avhandling

i nordisk filologi

Humanistiska fakulteten

Uleåborgs universitet

April 2020

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER	4
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte	6
1.2 Material och metod	7
2 TEORETISK BAKGRUND	9
2.1 Vad är översättning?	9
2.2 Översättningens fyra grundaspekter enligt Ingo	12
2.2.1 Grammatisk struktur	12
2.2.2 Språklig varietet	13
2.2.3 Semantik	13
2.2.4 Pragmatik	15
2.3 Översättningsprocess	15
2.3.1 Analysskede	19
2.3.2 Överföringsskede	21
2.3.3 Bearbetningsskede	24
2.4 Att översätta skönlitteratur	26
2.5 Stil	27
3 ANALYS AV FRIVILLIGA ÖVERSÄTTNINGSBYTEN	31
3.1 Allmänt	31
3.2 Obligatoriska översättningsbyten	31
3.3 Frivilliga översättningsbyten	33
3.3.1 Tillägg	35
3.3.2 Bortfall	39
3.3.3 Uttrycksbyten	42
3.3.4 Informationsbyten	47
3.3.5 Numerusbyten	51
3.3.6 Stilnyansbyten	53
3.3.7 Tidsformsbyten	55
3.3.8 Stavningsbyten	57
3.3.9 Namnbyten	60

3.3.10	<i>Ordföljdsbyten</i>	61
3.3.11	<i>Satsbyten</i>	64
4	RESULTAT	68
4.1	Förekomsten av frivilliga översättningsbyten enligt huvudkategorierna.....	68
4.2	Förekomsten av frivilliga översättningsbyten enligt underkategorierna.....	69
5	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	79
	LITTERATURFÖRTECKNING	82
	BILAGOR	86

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER

Figur 1. Den tvåfasiga översättningsprocessen enligt Nida & Taber.....	16
Figur 2. Den trefasiga översättningsprocessen enligt Nida & Taber	16
Figur 3. Översättningsprocessens tre skeden enligt Ingo	18
Figur 4. De frivilliga översättningsbytena och deras procentuella fördelning i materialet.....	68
Tabell 1. Kategorisering av de frivilliga översättningsbytena	34
Tabell 2. Tilläggen enligt underkategorierna I och II	69
Tabell 3. Bortfallen enligt underkategorierna I och II	71
Tabell 4. Uttrycksbytena enligt underkategorin I.....	72
Tabell 5. Informationsbytena enligt underkategorin I.....	73
Tabell 6. Numerusbytena enligt underkategorin I.....	74
Tabell 7. Stilnyansbytena enligt underkategorin I	74
Tabell 8. Tidsformsbytena enligt underkategorin I.....	75
Tabell 9. Stavningsbytena enligt underkategorin I.....	76
Tabell 10. Ordföljdsbytena enligt underkategorin I	77
Tabell 11. Satsbytena enligt underkategorin I.....	78
Tabell 12. De frivilliga översättningsbytena enligt huvud- och underkategorierna.....	86

1 INLEDNING

Enligt Paula Huhtala finns det inte endast ett sätt att översätta utan det beror på översättaren och andra faktorer hurdan översättningen blir. Att översätta en text eller ett verk innebär mycket mer än att ersätta ordramsor från originalspråket till målspråket. En översättare måste bland annat ta hänsyn till författaren, mottagaren, målkulturen, stilen och den grammatiska korrektheten. Därtill har var och en ett eget sätt att uttrycka sig, vilket betyder att det finns lika många olika översättningar som det finns olika översättare. (Huhtala 1995: 15)

Jag har alltid intresserat mig för olika slags översättningar, till exempel översättningar av sångtexter, brukstexter, menyer och undertextningar. Om en översättning tydligt skiljer sig från originalet lägger jag genast märke till det och blir irriterad, speciellt då det skulle vara möjligt att använda motsvarande ord eller uttryck i översättningen. Jag anser att det är störande när jag inte kan veta varför översättaren har bestämt att använda ett avvikande uttryck istället för en direkt motsvarighet eller varför han har tillagt eller utelämnat något i översättningen. Idag jobbar jag även i ett svenskt företag vars moderbolag ligger i Nya Zeeland. Detta betyder att organisationsspråket i företaget är engelska men kontorsspråket på vårt dotterbolag är svenska. Eftersom jag ansvarar först och främst för den finska marknaden arbetar jag en del med översättningar. Jag översätter olika slags texter från engelska och svenska till finska. Därför känns det naturligt att behandla ämnet översättning i min pro gradu-avhandling.

Min kandidatavhandling handlade om förekomsten av två frivilliga översättningsbyten, tillägg och bortfall, i en svensk översättning av Miika Nousiainens bok *Vadelmavenepakolainen*. Jag jämförde det finska originalverket med dess svenska översättning för att ta reda på om översättaren hade tillagt eller tagit bort något i översättningen. Jag intresserade mig även för hur tillägg och bortfall påverkade innehållet i boken. Materialet i kandidatavhandlingen bestod av böckernas fem första kapitel. I denna pro gradu-avhandling analyserar jag igen de fem första kapitlen men utöver tillägg och bortfall tar jag även hänsyn till andra frivilliga översättningsbyten som översättningen innehåller. *Vadelmavenepakolainen* är en av mina favoritböcker och jag har tidigare läst den ett par gånger. Boken berättar om en finsk man, Mikko Virtanen, som kallar sig själv för nationalitetstransvetit eftersom han är övertygad om att han borde vara svensk. Han älskar allt som är svenskt, alla som pratar svenska och alla som kommer från Sverige. En dag går hans största dröm i uppfyllelse och han blir Mikael Andersson, en svensk man från Göteborg som har en svensk fru

och familj. Händelserna i boken placeras i både Finland och Sverige och boken handlar om båda kulturerna. Boken är en humoristisk hyllning till Sverige. (Nousiainen 2007)

Jag anser att Miika Nousiainen skriver på ett unikt och roligt sätt eftersom han använder både långa deskriptiva och korta fåordiga meningar. Därtill använder han mycket ironi i boken. Jag antar att hans unika sätt att skriva kan vara utmanande att överföra. Därför är det intressant att undersöka hur mycket översättningen motsvarar originalet.

1.1 Syfte

Denna pro gradu-avhandling är en kontrastiv analys. Jag jämför det finska originalverket *Vadelmavenepakolainen* med dess svenska översättning. Syftet med avhandlingen är att ta reda på hur dessa två versioner skiljer sig från varandra på grund av frivilliga översättningsbyten vid översättningsprocessen. Avhandlingens huvudfråga, det vill säga forskningsproblemet är

Hurdana frivilliga översättningsbyten finns det vid översättning från finska till svenska i romanen Hallonbåtsflykten?

Jag koncentrerar mig speciellt på förekomsten av frivilliga översättningsbyten. Det vill säga i vilken mån de förekommer i materialet. Därtill intresserar jag mig för hur de frivilliga översättningsbytena som översättaren har gjort påverkar översättningens innehåll och stil. Jag använder följande forskningsfrågor för att undersöka materialet:

Hurdana och hur många frivilliga översättningsbyten finns det i materialet?

Hur påverkar dessa översättningsbyten översättningens innehåll?

Lyckas översättaren att bevara originaltextens stil?

Hypotesen är att det förekommer mest sådana frivilliga översättningsbyten som inte förändrar innehållet. Jag antar att det inte finns många eller inte alls sådana översättningsbyten som beror på pragmatiska behov. Till största delen handlar boken om Sverige och svensk kultur så det borde inte uppstå behov att förklara kulturella skillnader. Därtill antar jag att de flesta frivilliga översättningsbytena förekommer i materialet.

1.2 Material och metod

Som material i pro gradu-avhandlingen använder jag den finska boken *Vadelmavenepakolainen* och dess svenska översättning *Hallonbåtsflykten*. Materialet består av böckernas fem första kapitel, vilket innebär sidorna 11–29 i den finska boken och sidorna 11–30 i översättningen. I början var mitt syfte att analysera hela böckerna men de fem första kapitlen innehöll redan 347 frivilliga översättningsbyten så jag bestämde mig för att begränsa materialet.

Boken är Nousiainens debutroman. Han har tidigare arbetat som journalist på MTV3-kanalen. Därtill har han gjort olika manuskript för TV. (Otava) Debutromanen publicerades år 2007 och samma år vann den pris för Akademiska Bokhandelns populäraste debutverk. Den svenska översättningen av boken utkom år 2009 och den är översatt av Mårten Westö (Kirjasampo). Westö är en finlandssvensk diktare, författare, journalist och översättare. Därtill har han i flera år varit kolumnist i Hufvudstadsbladet och Vasabladet. (Kustantamo S&S) Boken blev även filmatiserad år 2014 av produktbolagen MRP Matila Röhr Productions och Eyeworks. Samma år vann filmen pris för bästa nordiska film i Norges internationella filmfestival. (YLE 2017)

Jag använder Paula Huhtalas (1995) kategorisering för att analysera och kategorisera frivilliga översättningsbyten. Jag läser böckerna samtidigt för att hitta och markera olikheter mellan texterna. Därefter analyserar jag de förekommande olikheterna för att ta reda på om de kan betraktas som frivilliga översättningsbyten. Sedan kategoriserar jag de förekommande frivilliga översättningsbytena i elva olika grupper som Huhtala har presenterat. Jag kallar dessa för huvudkategorier. Inom varje huvudkategori utför jag en djupare analys i vilken jag jämför bytena i kategorin sinsemellan för att hitta likheter och olikheter mellan dem. Enligt dessa likheter och olikheter delar jag in översättningsbytena i underkategorier.

Jag använder både kvalitativ och kvantitativ metod. Kvantitativ undersökning baserar sig på tidigare teorier eller undersökningar. Den består av hypoteser och statistiska analyser. Kvalitativ metod karakteriseras till exempel av en målgrupp som är lämplig för studiets ändamål och helhetsbetonad informationssökning. Fall i kvalitativa undersökningar behandlas och analyseras som unika. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009: 129, 155) Jag utnyttjar den kvalitativa forskningsmetoden genom att presentera och beskriva de frivilliga översättningsbyten som finns i översättningen. Kvantitativ metod betyder att jag räknar alla frivilliga översättningsbyten för att ta reda på i vilken

mån de förekommer i materialet. Jag räknar även hur många av dem som påverkar innehållet i romanen. Jag presenterar dessa resultat i form av tabeller. Om översättningsbyten förekommer tillsammans men kunde även förekomma självständigt räknar jag dem som enskilda byten.

2 TEORETISK BAKGRUND

Detta kapitel handlar om grunddragen i översättningsprocessen. Jag anser att det är viktigt att veta vad översättningsprocess innebär och vilka krav som ställs på en god översättning för att kunna analysera de val som översättaren har gjort. Först behandlar jag kort översättning i allmänhet och därefter presenterar jag Rune Ingos fyra grundaspekter i översättning. Efter detta redogör jag för översättningsprocessen och de skeden som finns i den. Till sist behandlar jag översättning av skönlitteratur och diskuterar stil och talspråk i samband med översättning.

2.1 Vad är översättning?

Det finns en mängd olika undersökningar om översättningar. Huhtala har skrivit sin doktorsavhandling om frivilliga översättningsbyten, *Från teori till praktik. Analys av översättningar från finska till svenska* (1995). I avhandlingen har hon utvidgat John Catfords teori angående obligatoriska översättningsbyten till frivilliga översättningsbyten. Boken där Catford presenterar sin teori heter *A Linguistic Theory of Translation. An Essay of Applied Linguistics* (1965). Huhtala (1995: 60) har undersökt översättningsbyten från finska till svenska i olika slags material, såsom i ledare, artiklar, broschyrer, romaner, deckare, barnböcker, vetenskapliga texter samt lagtexter.

Catford anser att översättningens centrala fokus är att hitta översättningsekvivalens. En textuell översättningsekvivalent är vilken som helst målspråklig form, en text eller en del av en text, vilken betraktas som ekvivalent till en viss källspråklig form. Enligt honom betyder översättning att man ersätter källspråkets textmaterial med målspråkets motsvarande textmaterial. (Catford 1965: 20f., 27) Enligt Eugene Nida är översättningens syfte att producera närmaste naturliga motsvarighet på målspråket till källspråkets textmaterial. Det viktigaste är betydelsen och därefter kommer stilen. (Nida 1975 via Ingo 1991a: 12, 21) Nida föredrar dynamisk ekvivalens framför formell vilket innebär att översättaren borde dölja källtextens kulturella och språkliga skillnader så att källtextens centrala budskap överförs till målspråkliga läsare (Nida & de Waard 1986 via Venuti 1995: 21). Jag behandlar dynamisk ekvivalens närmare i avsnitt 2.3.3 Bearbetningsskede.

Werner Koller specificerar begreppet ekvivalens mer exakt. Enligt Koller spelar fem följande faktorer en relevant roll när man specificerar olika ekvivalenstyper. För det första är det

utomspråkliga innehåll som överförs av en text. Han kallar denna typ av ekvivalens för *denotative equivalence*. Det centrala området för denotativ ekvivalent är lexikon, det vill säga språkets ord och syntagma. För det andra nämner han konnotationer som överförs med hjälp av ordvalet (särskilt när det finns ett specifikt val mellan synonyma uttryck), med avseende på stilnivån (*register*), den sociala och geografiska dimensionen, frekvensen och så vidare. Denna typ av ekvivalens kallar Koller för *connotative equivalence*. Termen konnotativ antyder att enskilda uttryck i textuella sammanhang inte bara har en denotativ betydelse. För det tredje nämner han *text-normative equivalence*. Med den menar han de text- och språknormer (användningsnormer) som är fastställda för olika texttyper. Den fjärde ekvivalenstypen kallar Koller för *pragmatic equivalence*. I samband med den tar man hänsyn till mottagaren (läsaren) till vilken översättningen är riktad och till vilken översättningen är tillämpad för att uppnå en förutsatt effekt. Den femte och den sista typen av ekvivalens hänför sig till textuella egenskaper som han kallar för *formal equivalence*. Han menar att det kan finnas vissa form-estetiska särdrag i källtexten, inklusive ordspel, metalingvistiska aspekter, individuella stilistiska drag och så vidare som måste tas hänsyn till. (Koller 1979: 99ff.)

Ingo diskuterar översättandets möjlighet och omöjlighet. Enligt honom är spegelbildsöversättning en omöjlighet på grund av många skäl. Till exempel kan målspråkets kulturmiljö avvika starkt från källspråkets kulturmiljö. Om ett visst begrepp saknas i målspråket och det inte är möjligt att hitta ett motsvarande uttryck, är översättning omöjligt på ordplanet. I sådana fall måste översättaren använda antingen citatlån eller en mångordig omskrivning. Han nämner det finska ordet *sauna* som exempel. Ordet används som citatlån i flera språk eftersom det i allmänhet är omöjligt att översätta. Andra orsaker till spegelbildöversättningens omöjlighet är bland annat språkens olika strukturer, ordens och uttryckens inexakta motsvarighet och avvikande syntaktiska lösningar. För att kunna anse att översättning är möjligt måste kravet på oförändrad form och betydelse slopas. Översättning är möjligt om den avses som överföring av information från ett källspråk till ett målspråk. Istället för att kräva att en översättning ska vara en absolut motsvarighet måste man ofta nöja sig med en relativ motsvarighet. (Ingo 1991a: 18ff.)

Lars Wollin är av samma åsikt som Ingo. Han anser att översättarens uppgift är teoretiskt hopplös. När ett budskap upprepas i en annan språkform kan det inte undvikas att något faller bort, något annat kommer till eller något måste förändras. För den skull kan budskapet inte heller bli precis detsamma i den nya mottagarkretsen. Enligt Wollin är det översättarens eviga öde att göra det som teoretiskt sett är omöjligt men i praktiken möjligt. (Wollin 1998)

Friedrich Schleiermacher, en tysk teolog och filosof, konstaterade att det finns två olika översättningsmetoder: den ena är *domesticering* och den andra är *främmandegöring*. Domesticering betyder att översättaren reducerar de främmande elementen i översättningen och ersätter dem med målspråkets kulturella element. Det vill säga att domesticering är en målspråksorienterad metod. Främmandegöring är en motsats till domesticering, vilket innebär att översättaren bevarar de källspråkliga elementen och låter det främmande synas i översättningen. Främmandegöring uttrycker det exotiska som finns i källtexten vilket betyder att det är fråga om en källspråksorienterad metod. Schleiermacher själv föredrog främmandegöring som översättningsmetod. (Schleiermacher 1813 via Venuti 1995: 19f.)

Lawrence Venuti, som är professor i engelska samt professionell översättare, diskuterar översättarens osynlighet i sin bok *The Translator's Invisibility: A history of translation* (1995). Han anser att ju mer flytande översättningen är, desto osynligare är översättaren. En flytande översättning kan genast kännas igen. Den är förståelig, domesticerad, det vill säga inte för främmande och den erbjuder läsaren en tillgång till det som originalverket representerar. Den är skriven på ett modernt språk som är allmänt använt och erkänt till skillnad från svårbegripligt fackspråk eller slangspråk. En flytande översättning borde kännas naturlig istället för något översatt. (Venuti 1995: 2ff.)

Jan Pedersen har undersökt översättningsproblem som orsakas av utomspråkliga kulturbundna referenser i tv-undertextningar. Boken där Pedersen presenterar sin undersökning är *Subtitling Norms for Television: An Exploration Focussing on Extralinguistic Cultural References* (2011). Utomspråkliga kulturbundna referenser, på engelska *Extralinguistic Cultural References* eller *ECR*, är till exempel hänvisningar till personer, platser eller institutioner, som är specifika för en viss kultur och vilka man inte nödvändigtvis känner till även om man behärskar det specifika språket. I boken presenterar Pedersen *ECR*-strategier som hjälper i översättning av kulturspecifika begrepp. (Pedersen 2011: 2f.) Även om Pedersen fokuserar på tv-undertextningar kan dessa *ECR*-strategier också utnyttjas i översättning av litteratur.

2.2 Översättningens fyra grundaspekter enligt Ingo

Vid översättning är form och innehåll relevanta eftersom varje betydelsebärande element i en text har en språklig form och en viss betydelse (innehåll). Därtill måste översättaren lägga märke till målspråkets grammatiska och semantiska struktur och hur dessa tillämpas i den kulturella och språkliga kontexten i fråga. På grund av dessa krav har Ingo presenterat följande aspekter som är centrala vid översättning: *grammatisk struktur*, *språklig varietet*, *pragmatik* och *semantik*. Grammatisk struktur och språklig varietet representerar den språkliga formen medan semantik och pragmatik företräder språkets innehåll. Översättaren måste ta hänsyn till alla dessa fyra grundaspekter när han översätter. (Ingo 2007: 20) I fyra följande avsnitt presenterar jag de fyra grundaspekterna steg för steg. Eftersom frivilliga översättningsbyten vanligen beror på pragmatiska och semantiska skäl (Ingo 1991a: 255) och min pro gradu-avhandling behandlar dem, fokuserar jag mig mest på de två grundaspekterna. Jag utnyttjar Ingos (2007: 24f.) exempel som handlar om översättning av en finsk brukstext *Neuvokaa lapsia hissien käytössä* till svenska och engelska.

2.2.1 Grammatisk struktur

Grammatisk struktur omfattar källspråkets normer på språkets alla nivåer, liksom ortografi, ljudlära, morfologi och syntax. Ingo anser att en god översättare kan skilja korrekta och felaktiga strukturer och formulera översättningen på målspråkets villkor. (Ingo 2007: 24, 65) När det gäller översättning av den ovannämnda finska brukstexten till svenska och engelska skulle de exakta formbundna översättningarna enligt Ingo (2007: 24) vara följande:

- sv. *Undervisa barnen i hissens hantering.
- eng. *Teach the children (in) the elevator's use.

När översättaren granskar den grammatiska strukturen lägger han märke till svensk och engelsk objektiv genitiv vilka inte kan konstrueras som s-genitiv. Översättaren måste däremot använda omskrivning med prepositioner vilket förändrar översättningarna på följande sätt. (Ingo 2007: 24)

- sv. Undervisa barnen i hantering av hissen.
- eng. Teach the children the use of the elevator.

2.2.2 Språklig varietet

Ingo kallar det sättet hur man använder språkets grammatiska strukturer för språklig varietet (stil). Språket används på olika sätt i olika situationer, med andra ord varierar språkbruk enligt språkbrukssituation, textens funktion, språkbrukarens ålder och så vidare. Översättaren behöver till exempel lägga märke till olika språkformer och stilarter, liksom saksstil och litterär stil. När man granskar exemplen ovan är översättningsförslagen inte korrekta med tanke på den språkliga varietet. Nominaliseringar (*hantering av hissen* och *the use of the elevator*) representerar inte offentligt skyltspråk. (Ingo 2007: 24, 75f.) När översättaren tar hänsyn till den språkliga varietet blir översättningarna enligt Ingo (2007: 25):

- sv. Lär barnen använda hissen.
- eng. Teach the children to use the elevator.

2.2.3 Semantik

Enligt Ingo är enskilda uttryck, ord och morfem de som bär betydelser i texten. Översättarens uppgift är att grundligt klargöra dessa element för att hitta de korrekta översättningsmotsvarigheterna. Ordets betydelse kan delas in i två element: *denotation*, som betyder grundbetydelse och *konnotation*, som syftar till ordets associationsinnehåll eller känslvärde. Den semantiska analysen består av *denotationsanalys* och *konnotationsanalys*. (Ingo 1991a: 121ff.)

I *denotationsanalys* tas hänsyn till det att erfarenheter och den omgivande världen lexikaliseras på olika sätt i olika språk. Detta kan bero på att vissa saker och livsområden är mer centrala i ett språk än i ett annat. Det finns till exempel flera ord för snö och dess olika förekomstformer i eskimospråken än i andra språk. I *konnotationsanalys* granskas därmed ordens känslvärde. Ett ord kan väcka positiva eller negativa reaktioner hos oss och de associationer som väcks kan vara mycket individuella. Eftersom samma referent kan ha flera ordmotsvarigheter på språklig nivå, måste översättaren först klargöra dessa *konnotationer* och känna till de associationer som väcks hos språkbrukare för att hitta en lämplig översättningsmotsvarighet. Som exempel ger Ingo benämningar på kroppsdelar. De kan antingen vara neutrala och sakliga i något fall eller olämpliga och till och med svordomsliknande i ett annat fall. (Ingo 2007: 88f., 109)

Koller presenterar konnotativa dimensioner som är relevanta för översättningen. För det första nämner han olika konnotationer som gäller talnivå. Det finns olika konnotativa värderingar (*connotative values*) som till exempel högtstående, poetisk, normal, talspråklig, slang och vulgär. För det andra finns det konnotationer som handlar om socialt bestämt språkbruk. Han nämner till exempel studentspråk, militärt språk och arbetarklassens språk. Den tredje dimensionen är konnotationer som har med geografi eller ursprung att göra. Han nämner konnotationerna som icke-geografisk, amerikansk engelska och dialekt X. Den fjärde dimensionen är konnotationer av medium som exempelvis talat och skrivet språk. Den femte dimensionen som Koller presenterar är konnotationer av stilistisk effekt. Stilistiska effekter är bland annat ålderdomlig, högtravande, konstgjord, modern, eufemistisk, enkel samt beskrivande. Den sjätte dimensionen är konnotationer av frekvens så som vanliga och ovanliga element. Den sjunde dimensionen handlar om konnotationer av register. Koller nämner till exempel vanligt, tekniskt och medicinskt språk. Därtill finns det konnotationer som handlar om utvärderingen. Dessa är exempelvis positivt utvärderande, nedsättande och ironiska element. Den sista dimensionen tar hänsyn till emotion. Man kan använda antingen emotionellt eller neutralt språk. Att nå konnotativ ekvivalens är enligt Koller ett av de svåraste problemen med översättning, varför det sällan kan vara fullkomligt. På grund av detta är det ännu viktigare att etablera korpusorienterade studier av enskilda språk och texter, med fokus på speciella lexikala och syntaktiska områden som är konnotativt "laddade". (Koller 1979: 101f.)

I den semantiska analysen behöver översättaren även notera snarlika ord som kallas för *falska vänner*. De är sådana ord som är gemensamma för käll- och målspråken eller som verkar vara samma ord. Trots ordens gemensamma ursprung är det vanligt att de har specialiserats och fått olika betydelser eller olika stilvärde. Till exempel adjektivet *rolig* har en annorlunda betydelse på danska än på svenska. I danska språket betyder ordet 'lugn' eller 'stillsam'. Ingo betonar att ett par sådana här felöversättningar i en text kan göra översättningen dålig. (Ingo 1991a: 145ff.)

När översättaren granskar den finska brukstextens svenska och engelska översättningsförslag (se ovan) ur ett semantiskt perspektiv, kan han märka att texterna är tvetydiga, vilket kan orsaka okynneskörning med hiss. Ingo anser att det behövs en semantisk omformulering för att informera att hissen ska användas när den verkligen behövs. (Ingo 2007: 25) Till följd av den semantiska omformuleringen skulle översättningarna enligt Ingo (2007: 25) bli följande:

sv. Lär/Visa barnen hur man använder hissen.
eng. Show the children how to use the elevator.

2.2.4 Pragmatik

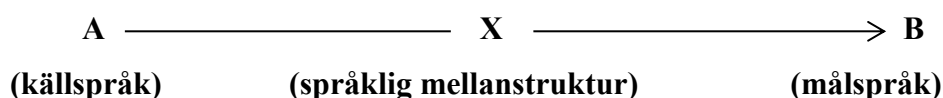
Den sista aspekten är pragmatik, som betyder situationsanpassning. Varje text är skriven på ett visst språk, i ett visst syfte, på ett visst ställe, vid en viss tid för en viss mottagargrupp. Översättaren måste anpassa texten så att den fungerar lika bra i den nya kommunikationssituationen i målspråk- och kulturmiljön. Målspråkets mottagargrupp kan ha en annorlunda kultur, bildningsnivå, religion, moraluppfattningar, etikett och informationsbehov än originaltextens mottagargrupp. När översättaren anpassar texten sker det ofta med hjälp av komplettering, förkortning eller bearbetning. (Ingo 2007: 126f.)

När det gäller översättningarna av den finska brukstexten måste översättaren även fundera på den pragmatiska aspekten. Hur kommer översättningen att fylla sin uppgift i den nya språkliga och kulturella miljön? Enligt Ingo fungerar översättningen *Visa barnen hur man använder hissen* bra i svenska eller finlandssvenska förhållanden. Däremot kan den engelska versionen behöva pragmatisk omformulering om hissarna till exempel exporteras till ett engelsktalande land där användningen av hiss är förknippad med åldersgräns. Då skulle översättningen på engelska bli: *Children under 12 years are not allowed to use the elevator alone.* (Ingo 2007: 25)

2.3 Översättningsprocess

Enligt Jiri Levý är översättning ur teleologisk synpunkt en kommunikationsprocess. Målet med översättningarna är att förmedla kunskapen om originalet till den utländska läsaren. Ur pragmatisk synvinkel är översättning en beslutsprocess. Det är en serie med ett visst antal konstanta situationer som innebär att översättaren måste välja bland olika alternativ. Han kallar de faktorer som avgör översättarens val för selektiva instruktioner. Vid varje punkt väljer översättaren ett alternativ som uppfyller ett givet villkor. Alla beslut som översättaren fattar måste vara både nödvändiga och motiverade – annars är översättningen antingen felaktig eller onödigt fri. En viktig faktor som vägleder översättarens beslut är texttypen. Därtill behöver översättaren ofta prioritera ett företräde framför ett annat. Enligt Levý kan man dra slutsatsen att en viktig uppgift för översättningsteori är att fastställa relevanta allmänna prioriteringar för varje typ av text; att utveckla optimala explicita minimax-strategier. Det betyder att översättaren beslutar sig för en av de möjliga lösningar som framkallar en maximal effekt med minimal insats. (Levý 1967: 38ff.)

Eugene Nida och Charles Taber anser att översättningsprocessen kan beskrivas med hjälp av två modeller. Den första modellen kan betraktas som tvåfasig och den tar hänsyn till textens ytstrukturnivå. Den tvåfasiga modellen (se figur 1) omfattar regler som översättaren måste följa för att hitta en lämplig målspråklig motsvarighet till ett källspråkligt textmaterial. (Nida & Taber 1982: 33)

Figur 1. Den tvåfasiga översättningsprocessen enligt Nida & Taber.

Den andra modellen omfattar tre skeden i översättningsprocessen: *analys*, *överföring* och *bearbetning*. Den trefasiga modellen tar bättre hänsyn till språkliga strukturer än den tvåfasiga. Enligt modellen analyserar översättaren först källtexten för att få fram textens djupstruktur. I figur 2 nedan representerar X den analyserade texten som sedan överförs till målspråket. Detta sker i översättarens hjärna. Därefter omstruktureras överföringens resultat Y så att det blir både innehållsligt och språkligt acceptabelt på målspråket. (Nida & Taber 1982: 33)

Figur 2. Den trefasiga översättningsprocessen enligt Nida & Taber.

Irma Sorvali anser att översättningsprocessen börjar tidigare än själva analyskedet. Enligt Sorvali spelar översättarens person och hans utveckling till en översättare en stor roll i processen. Det allra första stadiet ”före processen” kallar Sorvali för *preproceduralt stadium*. Hon anser att beskrivning av preproceduralt stadium är förutsättningen för *proceduralt stadium*, vilket omfattar själva överföringen. I sin bok *Översättare och översättningsprocess* (1992) intervjuade Sorvali översättare i Finland för att beskriva översättningsprocessen ur översättarnas synvinkel. De intervjuade

översättarna betraktar också processen som trefasig. Enligt dem är de tre skedena som ingår i processen: *genomläsning*, *(grov) översättning* och *bearbetning*. (Sorvali 1992: 18ff., 71f.)

Carl Liungman, en svensk översättare och författare, beskriver i sin praktiska handbok *Att översätta böcker* (1991) översättningen som en fyrfasig process. Enligt honom börjar processen i samband med råöversättning vars syfte är att skapa ett första utkast till målspråkets språkdräkt. Vid denna fas ska översättaren lyfta fram alla uttryck och ord som man inte helt förstår. I andra fasen ska man klarlägga alla dessa ord och uttryck så att råöversättningen blir fullt begriplig. Den tredje fasen handlar om stilistisk granskning. Då ändrar man alla sådana ställen som inte ”håller stilen” eller är klumpigt formulerade. Syftet med denna fas är att skapa en färdig målspråklig språkdräkt. Den sista fasen enligt Liungman är korrekturläsning. När översättaren har sänt in sitt manuskript till förlaget får han en tryckt utskrift av översättningen. Det arbete som gäller med utskriften beror på om förlaget har ändrat manuskriptet eller inte. Om inte, behöver man korrigera eventuella avstavningsfel, stavfel och stilistiska misstag. Om förlaget har ändrat manuskriptet, ska översättaren korrigera möjliga missuppfattningar, utarmningar, stilfel och kommateringsfel. (Liungman 1991: 31ff.)

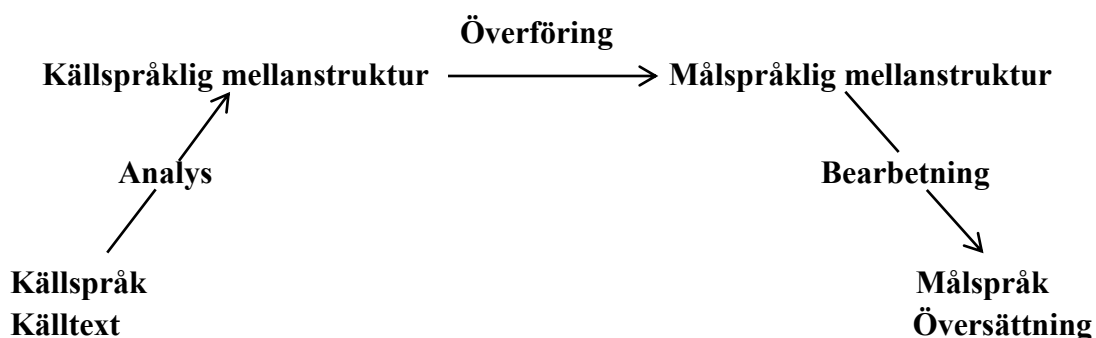
Peter Newmark (1988: 19) beskriver översättning som en operationell process. Den börjar med att man väljer en översättningsmetod, en taktik med vilken man närmar sig källtexten. Man kan antingen börja med att översätta mening för mening till exempel det första stycket eller kapitlet, för att ta reda på känslan och tonen i en text. Efter det läser man hela texten. Eller man kan börja med att läsa hela texten två eller tre gånger för att hitta avsikten, registrera, tona och markera svåra ord och ställen. Man börjar översätta först när man har bestämt sin riktning. Den förstnämnda metoden passar bäst för enklare texter och den sistnämnda för svårare texter. (Newmark 1988: 20f.)

Enligt Newmark (1988: 19) sker själva översättningen mer eller mindre medvetet i fyra nivåer. Den första nivån handlar om källtextnivån, det vill säga språknivån, varifrån man börjar och till vilken man kontinuerligt (men inte ständigt) återkommer. Den andra nivån kallar han för referensnivån. Den är nivån för olika objekt och händelser vilka man gradvis måste visualisera och bygga upp. Det är en väsentlig del både i förståelsen och i reproduktionsprocessen. Den tredje nivån är sammanhängande nivån, som är mer allmän och grammatisk. Den presenterar en övergripande bild till vilken man möjligen behöver anpassa språknivån. Den spårar tankekedjan, emotionell röst (positiv eller negativ) och de olika förutsättningarna för källtexten. Denna nivå tar hänsyn till textens uppbyggd, till exempel strukturen genom bindeorden som binder samman satser och

meningar vanligtvis från känd information (tema) till ny information (rema). Dessa är till exempel konjunktioner, uppräknings, upprepningar, bestämda artiklar, allmänna ord, refererande synonymer och skiljetecken. Den sista nivån är enligt Newmark nivån på naturlighet. Detta innebär nivån på naturligt språk som är lämpligt för författaren i en viss situation. Återigen är denna en generaliserad nivå som utgör ett band inom vilket översättaren arbetar. Om man översätter en auktoritativ text, ser man den naturliga nivån som referenspunkt för att bestämma avvikelser mellan författarens nivå som han strävar efter och den naturliga nivån. Newmark betonar att denna nivå på naturlighet gäller bara i samband med reproduktion. (Newmark 1988: 19ff.)

Översättningsprocessens sista skede heter enligt Newmark revision. Det kan vara koncentrerat eller förvrängt beroende på situationen. Revisionen utgör minst hälften av hela processen. Under detta skede försöker översättaren ständigt beskära sin version med avseende på elegans och kraft. Samtidigt kan översättaren göra vissa reduceringar för att underlätta läsning. Man måste dock se till att inga väsentliga betydelsekomponenter blir förlorade. (Newmark 1988: 19, 36)

Ingo betraktar översättningsprocessen som brobyggande. Han har utvecklat Nidas och Tabers modell så att källspråk och källtext finns i ena änden och målspråk och översättning i den andra änden (se figur 3 nedan). Den noggranna analysen av källspråket står som utgångspunkt i processen och målspråket skapas av översättarens kreativa språkbehärskning. Efter textanalysen står käll- och målspråket närmare varandra, vilket också gör textens överföring mer flytande. Av den anledningen ligger den källspråkliga och målspråkliga mellanstrukturen närmare varandra än källspråket och målspråket. (Ingo 1991a: 92)

Figur 3. Översättningsprocessens tre skeden enligt Ingo.

Ingo anser att dessa tre skeden i översättningsprocessen överlappar varandra eftersom de sinsemellan växlar inom ramen för textbiten som ska översättas. Till exempel när det finns en lång och komplicerad mening på källspråket kan översättaren i bearbetningsskedet gå tillbaka till den grammatikaliska analysen innan han hittar den slutliga översättningsmotsvarigheten. (Ingo 1991a: 93) Därtill betonar Ingo (2007: 30) att de fyra grundaspekterna aktualiseras i alla skeden av översättningsprocessen (se avsnitt 2.2 Översättningens fyra grundaspekter enligt Ingo).

I följande avsnitt går jag igenom översättningsprocessens tre olika skeden i tur och ordning. Jag presenterar de centrala punkter som analys-, överförings- och bearbetningsskedena innehåller.

2.3.1 Analysskede

Vid analysskedet granskar översättaren originaltexten noggrant ur olika synvinklar. Textanalysen innehåller enligt Ingo åtminstone fem olika delmoment: *förberedande textanalys*, *grammatikalisk analys*, *semantisk analys*, *stilanalys* och *pragmatisk analys*. Förberedande textanalys betyder att översättaren läser texten flera gånger för att bekanta sig med den. När texten känns bekant är det lättare att börja bearbeta den i överförings- och bearbetningsskedena. Efter den förberedande textanalysen tar översättaren hänsyn till översättningens fyra grundaspekter för att analysera texten (se avsnitt 2.2 Översättningens fyra grundaspekter enligt Ingo). (Ingo 1991a: 93f.)

Enligt Ingo (1991a: 93ff., 151f.) är översättarens personliga tolkningar inte tillåtna vid översättningsprocessen eftersom läsaren antar att han är trogen mot originaltextens författare angående form och innehåll. Översättaren måste till exempel anpassa sitt eget uttrycksätt till situationen så att resultatet påminner om författarens stil. För att sätta sig in i originaltextens atmosfär behövs en noggrann genomläsning. Enligt Ingo hör stilanalys tätt ihop med de andra analysskedena eftersom man kan dra nytta av dem vid stilanalysen. Att bevara stil och form är inte längre så centralt som tidigare. Nuförtiden betonas överförandet av betydelsen från ett språk till ett annat vid översättning. Dock konstaterar Ingo att det är varje översättares plikt att beakta stilen på ett konsekvent sätt i en text. Beroende på originaltexten kan stilens och formens betydelse variera mycket. Till exempel i en estetisk-poetisk text kan form och stil vara viktigare än i en text med informativt syfte (se även avsnitt 2.5 Stil).

Peter Newmark anser att översättaren börjar sin översättningsprocess genom att läsa originaltexten ur två olika perspektiv – för att kunna förstå vad den handlar om och analysera texten ur översättarens synvinkel. Han behöver avgöra textens syfte och skrivsätt för att kunna välja en lämplig översättningsmetod och identifiera speciella och återkommande problem. Newmark betonar att översättaren även behöver beakta textens kvalitet och auktoritet. Dessa är två kritiska faktorer som påverkar valet av översättningsmetod. Textens kvalitet måste bedömas i förhållande till författarens avsikt och/eller kraven på ämnet. Om texten är skriven på ett bra sätt är till exempel stilen lika viktig som innehållet i översättningen, vilket betyder att alla ord borde vara på rätt plats med minimum redundans. Därtill måste översättaren betrakta nyanser hos varje betydelse som författaren har uttryckt. Han poängterar att språkregler och normativt språk inte har mycket att göra med en välskriven text i detta sammanhang. Viktigare är nya reflektioner av verkligheten utanför språket. Textens auktoritet härstammar från auktoritärt skrivande men också från författarens status. Om författaren erkänns som viktig inom sitt fält och han meddelar ett argumenterat eller officiellt yttrande är texten också auktoritativ. Expressiva, det vill säga uttrycksfulla texter, måste översättas noggrant så att de stämmer överens med originalets skrift oberoende av om texten är skriven på ett bra eller dåligt sätt. Därtill ska man lägga märke till textens denotationer och konnotationer (se avsnitt 2.2.3 Semantik). Slutligen i den sista läsningsfasen borde man notera alla kulturella aspekter i källtexten. Newmark rekommenderar att man understryker alla problematiska nybildningar, metaforer, kulturord och institutionella termer som är speciella för källspråket eller för tredje språket, liksom egennamn, tekniska termer och ”oöversättbara” ord. När man har understrukt alla sådana ord kan man studera ordet först i dess kontext, sedan separat som om det vore ett uppslagsord och slutligen i dess kontext igen. (Newmark 1988: 11ff.)

Enligt Ingo (1991a: 117) behöver man i analyskedet även utreda de kopplingsrelationer mellan predikationer som ytstrukturen består av. Han nämner olika typer av satskoppling som Nils Enkvist har presenterat: *additiv*, *temporal*, *kausal*, *adversativ*, *komparativ* samt *disjunktiv koppling*. Additiv koppling signaleras vanligtvis med en samordnande konjunktion så som *och*. I samband med additiv koppling är det möjligt att ändra ordningsföljden på predikationerna utan att textens betydelse förändras. Enligt Lennart Hellspong (1997: 88f.) signalerar additiva konnektivbindningar att det som sägs hänger ihop med det som sagts tidigare. Temporal koppling för sin del uttrycker predikationernas tidsrelationer. Om händelsernas tidsföljd inte har markerats, uppfattar man att den är samma som berättarföljden, till exempel i samband med följande meningar: *Han fick feber och började spy* samt *Han började spy och fick feber*. Kausal koppling uttrycker förhållandet mellan orsak och verkan. Den logiska ordningen är att orsak kommer före verkan. Förutom satskoppling är

också meningskopplingar *Han mådde illa. Därför gick han och lade sig* samt inbäddningar *Illamåendet tvang honom att gå och lägga sig* möjliga. Adversativ koppling uttrycker begränsning, motsats eller talarens attityd, liksom i följande mening: *Flickan var vacker, men intelligent*. Komparativ koppling uttrycker komparation, som i meningen: *Han är, liksom sin far, en inbiten fiskare*. Den sista typen av satskoppling är enligt Enkvist disjunktiv koppling. Den uttrycker alternativ som i följande mening: *Hon har farit hem eller gått till affären*. (Enkvist 1975 via Ingo 1991a: 117f.)

Irma Sorvali och Ebba Lindberg diskuterar kontrastiva jämförelser med hänsyn till översättning. I den klassiska kontrastiva analysen jämför man språken med varandra på alla nivåer och analyserar både likheter och olikheter. För en översättare är det viktigt att han lägger märke till likheter och olikheter och kan dra konsekvenserna av dessa. Att man inte låter sig vilseledas av påhittade likheter och att man inte överdriver olikheter. Översättaren borde kunna analysera originalspråket och utmärkt behärska målspråket. Sorvali och Lindberg betonar också att översättaren först borde veta vad översättning som process innebär. I stället för att översätta ordräckor från ett språk till ett annat måste man inse att det är fråga om helheter. Till exempel kan stilistiska hjälpmedel vara olika i olika språk. Ett humoristiskt ställe låter kanske inte alls humoristiskt på ett annat språk om man använder liknande uttryck. Av denna orsak är det viktigt att först analysera helheten och därefter fundera på de enskilda detaljerna. (Sorvali & Lindberg 1987: 91ff.)

2.3.2 Överföringsskede

Det skede i översättningsprocessen som sker i översättarens hjärna efter förståelsen av källtext och före formuleringen av måltext kallas för överföringsskedet. I detta skede uppkommer vanligen inte skriven text utan den skrivna texten uppstår i stort sett först i bearbetningsskedet. Eftersom man inte kan veta vad som händer i översättarens hjärna är överföringsskedet svårt att beskriva. Detta är en orsak till att översättningsprocessen ofta beskrivs som en tvåstegsmodell (se figur 1, sidan 16). Enligt Ingo är överföringens roll så betydande i processen att den måste betraktas som ett självständigt skede. (Ingo 1991a: 165)

Resultatet av överföringsprocessen är en målspråklig mellanstruktur (se figur 3, sidan 18). Den är semantiskt exakt men den slutliga finslipningen och formuleringen saknas ännu. Eftersom översättning i allmänhet framskrider mening för mening fungerar råa översättningar som

utgångspunkt för bearbetningsskedet. Ingo anser att den semantiska analysen som redan sker i analyssskedet är även viktig för överföringens utformning eftersom den påverkar valet av översättningsmotsvarigheter. Därtill påverkar resultatet av stilanalysen ordvalet. (Ingo 1991a: 166f.)

När översättaren har genomfört den pragmatiska analysen har han märkt de ställen i originaltexten som inte fungerar på målspråket i direkt översättning. Översättaren börjar redan i överföringsskedet bearbeta dessa ställen för att hitta dem ett innehåll och en form som passar för målspråket och dess kulturmiljö. När texten innehåller främmande ord och namn kan översättaren komplettera dem genom att ge ett förklarande ord eller uttryck. Dock måste översättaren fundera på om förklaringen är nödvändig eller inte eftersom onödiga förklaringar kan göra texten besvärlig att läsa. (Ingo 1991a: 200ff.)

När det gäller översättning av egennamn kan de översättas till sådana namn som är bekanta för målspråkets språkform. Egennamn kan omfatta semantiska innehåll som beskriver en person eller en plats och de kan vara svåra att uttala i målspråkets språkmiljö. I allmänhet anpassar översättare svåruttalade namn till målspråkets skriv- och uttalsvanor. Till exempel de svenska ortnamnen *Risby* och *Åberg* har fått de finska motsvarigheterna *Riispyy* och *Ooperi*. Ingo nämner tre regler som handlar om bruket av parallella namn. Enligt den första regeln borde man använda målspråkets egen namnvariant om en sådan finns, till exempel namnet *Korsholm* i stället för *Koivulahti* i svenska sammanhang. Den andra regeln tillråder översättaren att använda källspråkets namnformer om det inte finns egna namnvarianter i målspråket, till exempel *New York*. Den tredje regeln handlar om situationer där det finns sådana namnvarianter i källspråkslandet som är okända i målspråket. Då borde översättaren eftersträva den namnform som målspråkets invånare själva använder. Till exempel i finlandssvenska förhållanden är det naturligast att använda de svenska namnformerna i främmande språk. Men inom skönlitteraturen bevarar översättaren ofta de främmande namnen för att kunna ge en äkta atmosfär åt framställningen. (Ingo 1991a: 204ff.)

Pedersens *ECR*-strategier kan också tillämpas i översättning av egennamn. Som jag nämnde i inledningen är *ECR* utomspråkliga kulturbundna referenser som hänvisar till personer, platser, institutioner eller mat som är specifika för en viss kultur. Enligt Pedersen finns det både källspråks- och målspråksorienterade strategier för att översätta dessa referenser. De källspråksorienterade *ECR*-strategierna är *retention*, *specification* och *direct translation* medan de målspråksorienterade är *generalization*, *substitution* och *omission*. Därtill finns det *official equivalent* som är varken källspråks- eller målspråksorienterade. (Pedersen 2011: 74ff.)

Retention betyder att översättaren bevarar den källspråkliga referensen antingen som sådan eller på något sätt anpassar den till måltexten. Översättaren kan markera den källspråkliga referensen till exempel med hjälp av kursivstil eller citationstecken. Ibland adapteras den främmande referensen till målspråkets stavningssystem. *Specification* innebär att översättaren tillägger en förklaring i översättningen vilket gör den översatta referensen mer specifik än originalreferensen. Den tillagda förklaringen kan vara en förkortning, ett officiellt namn eller ett för- eller efternamn när det är fråga om en person. Pedersen ger ett exempel på *specification* när namnet Ian Botham dyker upp i en amerikansk serie. I svenskspråkiga undertextningar står det *Cricketspelaren Ian Botham* så att svenskspråkiga mottagare vet vem man talar om. *Direct translation* (direkt motsvarighet) betyder att översättaren översätter ordagrant. Den enda saken som förändras i översättningen är språket, så att ingenting tas bort eller läggs till på semantisk nivå. Översättaren försöker inte överföra konnotationer (se avsnitt 2.2.3 Semantik) eller vägleda målspråkliga mottagare på något sätt. Denna strategi kan knappast tillämpas vid översättning av egennamn men den kan utnyttjas till exempel vid översättning av namn på företag, officiella institutioner eller tekniska apparater. I Pedersens material var exempelvis engelska referensen *captain of police* översatt till danska *politi-kaptajn* även om den motsvarande titeln på danska är 'komissær'. (Pedersen 2011: 76ff.)

När det gäller målspråksorienterande ECR-strategier betyder *generalization* att översättaren ersätter en detaljerad ECR-referens med en mer generell referens eller med en sådan referens som är mer känd i målkulturen. Som exempel på detta nämner Pedersen den engelska repliken *This morning. The Corinth Coffee Shop* som har blivit *I förmiddags, på ett kafé* i svenskspråkiga undertextningar. Namnet på det specifika kaféet har ersatts med hyperonymen *kafé*. *Substitution* för sin del innebär att översättaren ersätter den källspråkliga referensen med en annan referens som antingen är hämtad från käll- eller målkulturen. Därtill kan referensen ersättas med en helt olik referens som passar in i situationen. Pedersen tar upp ett exempel där en amerikansk institution *the Prison Board* har ersatts med referensen *Kriminalvårdsstyrelsen* som hänvisar till den motsvarande institutionen i Sverige. Den sista målspråksorienterande strategin, *omission*, betyder att en främmande ECR lämnas bort. Enligt Pedersen kan *omission* betraktas som den mest målspråksorienterande strategin eftersom problematiska och främmande referenser helt utesluts ur översättningen. (Pedersen 2011: 85ff.)

Den sista ECR-strategin, *official equivalent*, betyder att översättaren använder en officiell motsvarighet som är etablerad i målspråket. Som exempel nämner Pedersen *Donald Duck* som har en etablerad referens 'Kalle Anka' på svenska. Det kan även finnas ett officiellt beslut bakom den

officiella motsvarigheten. Till exempel när det gäller mått har det danska parlamentet beslutat att man använder metersystemet i Danmark, vilket betyder att man ersätter den engelska referensen *feet* med den officiella referensen 'meter'. Pedersen konstaterar att en officiell equivalent kan basera på vilken som helst ECR-strategi. Ofta baserar den på *retention*, *direct translation* eller *substitution*. Exempelvis har den engelska referensen *NATO* bevarats som *NATO* i svenska undertextningar. Översättaren har bevarat den källspråkliga referensen vilket också är den officiella motsvarigheten på svenska. (Pedersen 2011: 97)

Utöver egennamn behöver översättaren även lägga märke till idiomerna. Idiomatiska uttryck är specifika för varje språk vilket kan orsaka problem i översättningsprocessen. Till exempel ett finskt uttryck *saada jalat alleen* skulle ordagrant översättas till svenska 'få fötterna under sig'. På basen av de enskilda orden som ingår i idiomerna är det inte möjligt att läsa ut deras betydelse. Idiomerna borde så långt som möjligt översättas med ett motsvarande idiom och ett motsvarande idiom på svenska skulle vara *lägga benen på ryggen*. Om det inte finns ett motsvarande idiom i målspråket borde idiomerna översättas med ett förklarande normaluttryck. (Ingo 1991a: 208f.)

2.3.3 Bearbetningsskede

Det sista skedet, bearbetningsskedet ger översättningen sin slutliga konkreta form. De semantiskt noggranna råöversättningarna bearbetas till en idiomatisk målspråklig text som även stilmässigt motsvarar så långt som möjligt originaltexten. Nuförtiden betonas dynamisk ekvivalens i stället för formell motsvarighet. Dynamisk motsvarighet innebär att man tar hänsyn till pragmatiska faktorer i översättningen. (Ingo 1991a: 216) Sorvali kallar bearbetningsskedet för omstrukturering. När materialet omstruktureras från originalspråket till målspråket måste översättaren beakta språkets varieteter, de väsentliga stilkomponenterna och tekniken med vilken man kan åstadkomma den eftertraktade stilen. Sorvali konstaterar att formen är sekundär medan innehållet i ett meddelande ska bevaras till vilket pris som helst. Om översättningen råkar ha samma former som originalet är det en fördel. (Sorvali 1983: 57ff.)

Enligt Ingo (1991a: 224) måste översättaren vid den slutliga bearbetningen av texten även beakta de olikheter i översättningsspråken som har att göra med *tematiken*, det vill säga informationsstrukturen. När det gäller tematisk bindning finns det en allmän tendens att placera en

beståndsdel med bekant information (*tema*) i början av satsen och en beståndsdel med ny information (*rema*) mot slutet. Monika Äikäs betonar att en sats som följer tema-remaprintipien generellt är lättare för läsaren att förstå än en sats som inte gör det (Äikäs 2011). Detta fenomen är speciellt viktigt i artikellösa språk som i finskan för att markera om beståndsdelens representerar något nytt eller något redan bekant, så som i det finska satsparet *Pihalla seisoo pieni poika* och *Pieni poika seisoo pihalla*. I artikelspråk som i svenskan används ofta andra sätt att uttrycka tematiska förhållanden. Det vanligaste sättet är att sätta ut ett formellt subjekt *det* i början av satsen för att kunna använda omvänd ordföljd och därmed placera ett rumsadverbial i slutet, som i följande mening: *Det står en liten gosse på gården*. Ett annat sätt är att placera en obestämd artikel i början av satsen för att kunna bevara den raka ordföljden och reman i spetsposition *En liten gosse står på gatan*. (Ingo 1991a: 224; se även Liljestränd 1989: 119)

En översättning som syftar till dynamisk motsvarighet (eller ekvivalens) fungerar mer på målspråkets villkor än den som syftar till formell motsvarighet. När det gäller språket i översättningen innebär dynamisk motsvarighet att läsaren inte borde uppleva språket som något översatt utan som sitt eget idiomatiska modersmål. Den som läser översättningen borde reagera på samma sätt som originalverkets läsare. För att eftersträva dynamisk motsvarighet beaktar översättaren i bearbetningsskedet de iakttagelser som han har gjort i den pragmatiska analysen och utformar den målspråkliga texten på så sätt att originalverket fungerar som semantisk och i en viss mån stilistisk och strukturell förebild. Därtill är formen viktig i bearbetningsskedet, speciellt när det är fråga om skönlitterära texter eftersom de innehåller många språkliga varieteter. Översättaren som är observant noterar omsorgsfullt möjliga varietetsbyten redan i den förberedande textanalysen och senast i stilanalysen borde de alla röjas (se även avsnitt 2.5 Stil). (Ingo 1991a: 225ff.)

2.4 Att översätta skönlitteratur

Enligt Riitta Oittinen uppfattas översättning av skönlitteratur traditionellt som översättning av ordkonst. I skönlitterär översättning sammanfogas innehåll och form och speciellt sättet att säga betonas. Översättaren väljer en estetisk strategi vilket betyder att han likvärdigt funderar på form (uttryck) i samband med innehållsliga frågor. (Oittinen 2004: 165)

Katharina Reiss och Hans Vermeer anser att olika texter har olika funktioner. De har delat upp texttyperna i följande kategorier: *den informativa* (berättelser, bruksanvisningar), *den operativa* (propagandaskrifter), *den audio-mediala* (sångtexter) och *den expressiva* (romaner, dikter) texttypen. När det gäller expressiva texter måste översättaren identifiera sig med författarens intentioner och hitta sådana språkliga och konstnärliga former i målspråket som motsvarar formerna i källspråket. (Reiss & Vermeer 1986: 114ff.) Enligt Ingo innebär expressiv funktion att språket förmedlar känslor och översättarens uppgift är att få måltextens läsare att känna på samma sätt som källtextens läsare (Ingo 2007: 127f.).

Enligt Newmark är antalet konnotationer (se avsnitt 2.2.3 Semantik) den egenskapen som skiljer icke-litterära och litterära texter från varandra ur översättarens synvinkel. Han konstaterar att litterära texter är svårare att översätta på grund av att de innehåller fler språkresurser än icke-litterära. Dessa är exempelvis polysemi, ordlekar, ljudeffekter, versmått och rim. (Newmark 1988: 16f.)

När det gäller språkliga varieteter (se avsnitt 2.2.2 Språkliga varieteter) betonar Ingo att skönlitteratur är rikare på varieteter än saktext. Översättaren bör använda stilmarkörer på alla språkliga nivåer angående uttal, ortografi, skiljetecken, typografi, morfologi, syntax, ordval och så vidare. Finskan kräver stilmarkörer på alla språkliga nivåer eftersom det är ett formrikt flexionsspråk. Svenskan däremot är ett formfattigare analytiskt språk vilket betyder att stilmarkörerna framför allt koncentrerar sig på den lexikala nivån. (Ingo 1991b: 10) Ingo konstaterar även att skönlitterära texter innehåller mest idiomatiska och svåröversättbara element eftersom originaltextens författare utnyttjar sitt språks mest snillrika lösningar för att skapa en träffande formulering. Detta betyder att en del av läsoplevelsen består av språkets fina skiftningar och välvalda former. Enligt honom kan man inte översätta till exempel en ordlek utan att formen eller innehållet blir lidande. (Ingo 1991a: 38f.)

Hillaire Belloc har definierat sex allmänna regler för prosaöversättare. För det första borde översättaren inte översätta ord för ord utan uppfatta översättningsarbetet som helhet. Därtill ska översättaren alltid översätta ett idiom med ett idiom (se avsnitt 2.3.2 Överföringsskede). För det tredje ska han översätta en intention till en intention. Med detta åsyftar Belloc att ett uttrycks mening (intention) kan vara mer eller mindre vägande än ett uttrycks form. Enligt den fjärde regeln måste översättaren akta sig för ”falska vänner” (se avsnitt 2.2.3 Semantik). Enligt den femte regeln ska översättaren omarbета modigt. Den sista regeln innebär att översättaren aldrig ska försköna. Belloc betonar att översättaren har rätt att omarbета texten i översättningsprocessen för att kunna

producera en översättning som motsvarar målspråkets stilistiska och idiomatiska krav. (Belloc 1931 via Bassnett-McGuire 1980: 116ff.)

2.5 Stil

Birger Liljestränd (1987: 84) anser att stilfigurer är sådana effektmedel som ger texten intensitet, åskådlighet och uttrycksfullhet. Det finns sammanlagt fem olika stilfigurer: *bildmässiga*, *upprepande*, *kontrasterande*, *dramatiska* och *hänvisande stilfigurer*. Bildmässiga stilfigurer innebär att de har en överförd betydelse som bygger på likhetsassociation. Det finns till exempel så kallade stelnade bilder så som att en stol har ”rygg” och ”ben” som en människa. Dessa likhetsassociationer har expanderat bruket av ord som tidigare har haft en begränsad hänsyftning. Upprepande stilfigurer skapar redundans och/eller bindning. Upprepningen kan gälla textens alla nivåer. Den kan vara fonologisk, morfologisk, lexikalisk, syntaktisk eller textuell. Det är också möjligt att man varierar upprepningen vilket betyder att man ändrar något ord när man upprepar till exempel en sats. En varierad upprepning kan vara antingen oregelbunden eller regelbunden. Oregelbundna upprepningar kallas för *variation*. En annan typ av upprepning är *anaforen*. Med den menar Liljestränd en upprepning av ett eller flera ord i början av satser eller meningar. (Liljestränd 1987: 84ff.) Enligt Hellspång (1997: 94f.) betonar anaforer släktskapet mellan de ingående leden och ger språket en regelbunden rytm.

Med kontrasterande stilfigurer menar Liljestränd (1987: 102) att författaren ställer innehållsligt och/eller språkligt kontrasterande element mot varandra. Det finns två olika slag av kontrasterande stilfigurer. De första är sådana uttryck som språkligt eller innehållsligt bildar kontraster till andra uttryck i texten. Dessa är exempelvis *antiteser* (absoluta motsatser) och *paradoxer* (motstridigheter). Till den andra gruppen hör uttryck som inte överensstämmer med verkligheten utanför texten och kan därför karakteriseras som pragmatiska kontraster. Dessa är *hyperboler* (överdrifter), *eufemismer* (underdrifter), *litotes*, *ironi* och *satir*. Liljestränd konstaterar att litotes är hyperbolisk i sin karaktär men dess språkliga teknik är annorlunda eftersom den innebär att man förnekar motsatsen. Till exempel uttrycket *inte illa* betyder *riktig bra* och *han är inte precis fattig* betyder att *han är mycket rik*. Ironi och satir kan beröra enskilda uttryck eller hela textavdelningar och texter. Skribenten tar en risk när han bestämmer att använda ironi eftersom läsaren inte får tolka skribenten bokstavligt. När man är ironisk använder man uttryck som innehåller motsatsen till vad

man egentligen menar. Det vill säga att framställningen inte överensstämmer med verkligheten. (Liljestrand 1987: 102ff.)

Dramatiska stilfigurer har sitt ursprung i talspråk och i dialog. De ger skribenten en möjlighet att rikta sig till läsare. Dramatiskt formade satser avslutas ofta med fråge- och utropstecken. Retoriska frågor, uppmaningar, utrop, och avbrott är vanliga dramatiska stilfigurer. När det gäller hänvisande stilfigurer är de sådana uttryck som skapar verbala anknytningar till utomspråkliga hänvisningar så som andra situationer, texter och miljöer. Sådana är till exempel *arkaismer* (föråldrade ord eller uttryck), *citat* och *allusioner* (ett så kallat halvcitat i fri form). Syftet med hänvisande stilfigurer är att väcka associationer hos läsaren. (Liljestrand 1987: 104f.)

Att bevara originaltextens stil och form anses inte vara lika centralt som tidigare men det är ändå viktigt vid översättning. Enligt Ingo är stilen resultatet av de val som författaren har gjort bland de synonyma lexikala och grammatikaliska uttryckssätt som språket erbjuder. Vid stilanalysen tar översättaren reda på vilka stilmedel författaren har använt. Dessa kan vara till exempel användning av skiljetecken, typografiska lösningar, ordvalsfrågor och morfologiska och syntaktiska fenomen. (Ingo 1991a: 151ff.)

När det gäller prosaöversättning konstaterar Susan Bassnett-McGuire att textens stil kan förändras på så sätt att stämningen i översättningen inte längre påminner om originalets stämning. De stilistiska metoder som författaren använder kan bli ofullständiga om översättaren inte tillräckligt beaktar dem. Det kan vara fråga om att författaren har skrivit långa meningar på några ställen medan översättaren har översatt dem som skilda meningar. (Bassnett-McGuire 1980: 109ff.) Ingo är av samma åsikt som Bassnett-McGuire. Enligt honom är satsers och meningars längd utöver satstyperna (bland annat påstående- och frågesats) ett betydande stildrag. Långa meningar ger vanligen texten ett intryck av en fridfullt framflytande berättelse när korta meningar för sin del brukar skapa ett nervöst och ryckigt intryck. Ett annat syntaktiskt stildrag som man borde lägga märke till är satsmotsvarigheternas och bisatsernas absoluta och relativa förekomst. (Ingo 1991a: 156) I stilanalysen är det även viktigt att ta i beaktande textens olika framställningssätt, användning av olika attribut, frekvens av deverbala substantiv, den relativa förekomsten av ordklasser, förekomsten av fragment eller ofullständiga satser. (Enkvist 1974 via Ingo 1991a: 156)

Enligt *Språkriktighetsboken* används *asyndes*, det vill säga satsradning, ofta som ett medvetet stildrag i skönlitteratur. Satsradning innebär att skribenten radar huvudsatser efter varandra, med bara ett kommatecken emellan. Det är väldigt vanligt och effektivt grepp hos vissa författare som

beröms för sin stilistiska elegans. För att vara en god satsradare behöver man ha förståelse för hur satser förhåller sig till varandra. Detta kan man göra till exempel genom att tillmäta satsers olika värde och grader av självständighet i förhållande till andra satser. Dessa grader markeras i skrift bland annat med olika konjunktioner, skiljetecken och andra grafiska arrangemang. Satsradningen fungerar särskilt bra när den senare satsen innebär en bakgrundsupplysning eller uppger en orsak till det som beskrivs i den första. Därtill kan det vara motiverat att satsrada när det är tydligt att den efterföljande satsen är en vidareutveckling av den föregående, så som en precisering eller en förklaring. (*Språkriktighetsboken* 2005: 331ff.)

Ingo anser att talat språk och dialekter bildar sina egna kontextberoende variationer i språkssystemet. När talspråk en gång spred sig till skriftspråk, blev det ett översättningsobjekt men samtidigt skapade det utmaningar för översättare. I skönlitteratur förekom talspråket först i form av dialoger men senare har det även spridit sig i ramberättelser. I Ingos undersökning i vilken han jämförde finska skönlitterära texter med deras svenska översättningar och tvärtom kom det fram att både författare och översättare använder stildrag på det enklaste sättet på ordnivån. Ordnivån är den viktigaste källan för stildrag när det gäller analytiska språk så som svenska. Därtill nämner Ingo att språkliga varieteter (se avsnitt 2.2.2 Språklig varietet) har börjat användas ännu oftare som skriftliga effektmedel sedan talspråk släpptes i dialoger. (Ingo 2004: 9, 26)

Liljestrand konstaterar (1987: 154) att talat språk bara kan beskrivas på ett generellt plan eftersom det är rikt differentierat. Generellt för talspråket gäller det att tal och tanke kommer ofta samtidigt. Det oplanerade i talet kommer fram i att man associerar av och an, avbryter och låter sig avbrytas för nya impulser. Därtill är det typiskt för spontant tal att det viktigaste sägs först och därefter möjliga preciseringar. För talet är det också kännetecknande att det innehåller både innehållsligt och språkligt implicita formuleringar. Språkligt uppstår det exempelvis korta meningar, förenklad syntax, ett rikt förråd av icke-satsformade meningar så som interjektioner, förkortade uttryckssätt och ord. Ur informationssynvinkel innehåller talet även en massa ofunktionella preciseringar, rättelser och upprepningar. Eftersom talet är spontant, direkt och ofta till och med känslomässigt syns detta i ordvalet. Man använder flerordiga fraser i stället för långa komplexa sammansättningar och verbalsubstantiv. Till exempel värderande och förstärkande adjektiv och adverb, svordomar av olika slag samt interjektioner som *ja* och *nej* förekommer ofta i spontant tal. Man kan använda interjektionen *ja* även som innehållstomt startord. (Liljestrand 1987: 154f.)

I talet finns det även många så kallade talattitydsadverbial så som *nog*, *alltså*, *liksom* och bekräftande fraser som *förstår du* och *eller hur*. Dessa småord och fraser fungerar som pausfyllnad och gör talet flytande. Ur morfologisk synvinkel föredrar talspråket i allmänhet förkortningar och i slangartat talspråk förekommer det sådana uttryck som *morsa* och *farsa* samt ändelser som *målarn* och *partit*. (Liljestrand 1987: 156)

Enligt Liljestrand har romaner och noveller normalt tre huvudformer av uttryckande. Dessa är berättelse samt tal- och tankeåtergivning. När det gäller tanke och tal återges de på direkt, indirekt eller dolt sätt. I det direkta sättet uttrycks repliken ordagrant och markeras antingen med citationstecken eller tankestreck. Repliken kan även förenas med ett anföringsuttryck, så som *sade hon*, men det är inte obligatoriskt. I indirekt sätt återberättas repliken i referatform varför anföringsuttrycket är obligatoriskt och efter det kommer bisats, till exempel *hon sade att hon var mycket trött*. Dolt sätt är en mellanform mellan direkt och indirekt sätt. Ett exempel på detta är *Hon var så gräsligt trött! sade hon*. (Liljestrand 1987: 158)

3 ANALYS AV FRIVILLIGA ÖVERSÄTTNINGSBYTEN

I detta kapitel presenterar jag först översättningsbyten på allmän nivå och vad de innebär. Sedan redogör jag kort för obligatoriska översättningsbyten och därefter koncentrerar jag mig på frivilliga översättningsbyten som även står i fokus i denna avhandling.

3.1 Allmänt

Översättningsbyten är förändringar som sker vid översättning från ett språk till ett annat. Det finns många olika orsaker till dessa förändringar. Huhtala nämner i sin doktorsavhandling olika faktorer som påverkar det vilka lösningar översättaren gör. Dessa faktorer är till exempel omvärld, text och textdrag samt översättarens egenskaper, erfarenheter och kunskaper. Även om den källspråkliga texten fungerar som bas för översättningen innehåller översättningen också sådana textdrag som inte finns i originalversionen. (Huhtala 1995: 25ff., 38)

Det finns både obligatoriska och frivilliga översättningsbyten. Obligatoriska översättningsbyten betyder sådana förändringar i textmaterialet som i första hand beror på strukturella skillnader mellan språk. Frivilliga översättningsbyten däremot handlar om de övriga förändringar som inte har med grammatik och strukturella skillnader att göra. (Huhtala 1995: 38f.)

3.2 Obligatoriska översättningsbyten

Catford har studerat obligatoriska översättningsbyten (*translation shifts*) och nämner nivå- och kategoribytten som två huvudtyper. Med nivåbyten menar han sådana fall där ett grammatiskt fenomen på källspråket ersätts med lexikaliska medel i målspråket eller tvärtom. (Huhtala 1995: 40; Catford 1965: 73) Ett exempel på nivåbyten är finskans och svenskans olika sätt att markera objektets aspekt. I finskan kan man uttrycka både resultativ och irresultativ handling med hjälp av ackusativ eller partitiv som objektskasus. I svenskan behöver man däremot ta till lexikaliska medel för att uttrycka denna aspekt. (Ingo 1991a: 169f.) Ingo presenterar följande exempel på detta:

Partitiv:Hän ampui *hirveä*.

'Han sköt på (1. efter) älgen'

Akusativ:Hän ampui *hirven*.

'Han fällde (1. sköt 1. sedlade) älgen.'

Kategoribytten är avvikelser från formell motsvarighet vid översättning (Sorvali 1983: 45). Enligt Catford finns det fyra olika typer av kategoribytten: strukturbyte (*structure-shift*), klassbyte (*class-shift*), enhetsbyte (*unit-shift*) och intrasystembyte (*intra-system-shift*). I samband med kategoribytten ändras inte nivån. (Catford 1965 via Ingo 1991a: 171). Ingo (1991a: 171f.) ger nedanstående exempel på dessa fyra byten:

Strukturbyte:

Teillä on mökki

advl pred. subj.

Ni har en stuga

subj. pred. obj.

Klassbyte:

ruudullinen paperi

adj.attr. huvudord

ett papper med rutor

huvudord prep.attr.

Enhetsbyte:

Kirkkoon tuli pappi

Pappi tuli kirkkoon

Det kom en präst (obest.) till kyrkan

Prästen (best.) kom till kyrkan

Systeminterntbyte:

kalas (sg.)

sax

kalaasit (pl.)

sakset

Huhtala (1995: 40) har även räknat tempusbyte till kategoribytten. Det sker ett tempusbyte när översättaren är tvungen att använda en annan tempusform än i originalet (Huhtala 1995: 43).

3.3 Frivilliga översättningsbyten

Frivilliga översättningsbyten innebär förändringar som inte beror på strukturella skillnader mellan språk. De kan ske på grund av att ett element uppfattas som onödigt eller att det finns brist på utrymme. Det kan även vara fråga om att översättaren tar hänsyn till mottagaren eller helheten. När det gäller frivilliga översättningsbyten räcker det inte att man enbart har kännedom om språkets struktur. Hurdant resultatet blir beror på det hur bra översättaren känner till ämnet, uppdraget och målgruppen samt hur skicklig han är på att uttrycka sig i skrift. Om ett element i originalet saknar direkt motsvarighet eller har blivit översatt i översättningen är det fråga om *tillägg* eller *bortfall*. Om ett element i originalet däremot har en motsvarighet i översättningen talas det om *uttrycksbyte*, *informationsbyte*, *numerusbyte*, *stilnyansbyte*, *tidsformsbyte*, *stavningsbyte*, *namnbyte*, *ordföljdsbyte* eller *satsbyte*. (Huhtala 1995: 38f., 44ff.)

Elva följande avsnitt handlar om frivilliga översättningsbyten som står i fokus i denna avhandling. I varje avsnitt förklarar jag först vad översättningsbytet i fråga innebär. Därefter presenterar jag utvalda exempel på respektive översättningsbyte som förekommer i materialet. Det enda undantaget är namnbytet som jag presenterar med hjälp av Huhtalas exempel. I materialet som jag undersökte förekom det inga namnbyten. Vid tillägg och bortfall utnyttjar jag delvis de exempel och den analys som jag presenterade i min kandidatavhandling *Tillägg och bortfall i romanen Hallånbåtsflykten* (Niva: 2015).

Jag presenterar exemplen enligt huvudkategorier och underkategori I (se tabell 1 nedan och bilaga 1). Med huvudkategorierna menar jag namn på olika frivilliga översättningsbyten som Huhtala har namngett. Underkategorierna innehåller mer specifik information om dessa byten, liksom information om grammatiska enheter där översättningsbyten har skett eller deras påverkan för innehållet. Vid exemplen använder jag följande förkortningar: den finska texten heter SL (*source language*) och den svenska översättningen TL (*target language*). Jag använder understrykning för att markera de analyserade översättningsbytena. Vid behov anger jag hela meningar och till och med flera meningar för att göra det lättare för läsaren att förstå förekomsten av bytet. I samband med exempelnumreringar anger jag inom parentes även de numreringar som står i bilagor för att göra det lättare att hitta bytena där. Eftersom jag även undersöker hur frivilliga översättningsbyten påverkar översättningens stil diskuterar jag vid angivna exemplen hur översättningsbyten förändrar textens stil. Om översättningsbytet inte har förändrat stilen, behandlar jag inte ämnet vid exemplet.

Tabell 1. Kategorisering av de frivilliga översättningsbytena.

Huvudkategori	Underkategori I
3.3.1 Tillägg	Ord
	Fras
	Sats
3.3.2 Bortfall	Morfem
	Ord
	Fras
	Sats
	Mening
3.3.3 Uttrycksbyten	Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter en fras
	En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter ett ord
	Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter ett ord
	En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter en fras
	En icke-lexikonmotsvarande sats ersätter en sats
	En icke-lexikonmotsvarande mening ersätter en mening
	Ett icke-lexikonmotsvarande idiom ersätter ett idiom
3.3.4 Informationsbyten	Ett icke-motsvarande ord ersätter ett ord
	En icke-motsvarande fras ersätter en fras
	Korrigerings
3.3.5 Numerusbyten	Singularis ersätter pluralis
	Pluralis ersätter singularis
3.3.6 Stilnyansbyten	Talspråkligt uttryck ersätter formellt uttryck
	Smeknamn ersätter formellt namn
3.3.7 Tidsformsbyten	Preteritum ersätter presens
	Perfektum ersätter preteritum
	Pluskvamperfektum ersätter preteritum
3.3.8 Stavningsbyten	En stor begynnelsebokstav i stället för en liten
	Ett tal skrivet med bokstäver i stället för siffror
	En förkortning i stället för ord
3.3.9 Namnbyten	
3.3.10 Ordföljdsbyten	Ett ord byter plats inom en mening
	Två ord byter plats inom en fras
	Två fraser byter plats inom en mening
	Tre fraser byter plats inom en mening
	En sats byter plats inom två meningar
3.3.11 Satsbyten	En mening ersätter två meningar
	Två meningar ersätter en mening

3.3.1 Tillägg

När det finns ett sådant textmaterial i översättningen som inte finns i originaltexten har det skett ett tillägg. Det tillagda elementet kan vara vilken enhet som helst inom grammatiken, liksom ett morfem, ett ord, en fras, en sats eller en mening och så vidare. (Huhtala 1995: 44f.) Ingo anser att bortfall och tillägg i allmänhet beror på pragmatiska orsaker, det vill säga att förändringarna är nödvändiga på grund av förlagans och översättningens olika språkliga och kulturella miljö. I samband med översättning av utomspråkliga kulturella referenser kan översättaren därför tillägga en förklaring i texten, såsom ett officiellt namn, ett för- eller efternamn, eller en förklaring. Detta tillägg handlar om *specification*, som Pedersen kallar det för (se avsnitt 2.3.2 Överföringsskede).

Om det inte finns ett pragmatiskt behov av att förklara kulturella olikheter utan det handlar om att uttrycka ett identiskt semantiskt innehåll i målspråket kan man enligt Ingo särskilja två olika slags tillägg: *semantiska* och *explicitgörande* tillägg. När översättaren tillägger ett ord eller uttryck vars betydelsekomponenter inte framgår av målspråkets kontext talas det om semantiskt tillägg. Det vill säga att ett semantiskt tillägg orsakar en betydelseförändring. När översättaren uttrycker i ord något som författaren uttrycker implicit av sammanhanget är det fråga om explicitgörande tillägg. Ingo anser att en exakt översättning tidvis kan verka ofullständig och då kan tillägg av ett adjektiv, adverb med flera vara motiverad för att skapa balans i målspråket. Det är även möjligt att det tillagda elementets information finns någon annanstans eller kan läsas mellan raderna i originaltexten. (Ingo 1991a: 86, 254f.; Ingo 2007: 123f.)

Jag har kategoriserat alla tillägg som förekommer i materialet enligt två olika underkategorier för att kunna räkna och analysera olika typer av tillägg på ett omfattande sätt. I underkategori I har jag kategoriserat alla tillägg enligt grammatiska enheter. Det vill säga att underkategorin ger information om den grammatiska enheten som har lämnats bort. Dessa är: 1) *Ord*, 2) *Fras* och 3) *Sats*. I underkategori II har jag kategoriserat alla tillägg enligt informationssynvinkel. Det vill säga att denna underkategori ger information om tillägget i fråga har orsakat en betydelseförändring eller inte. Underkategorin II består av följande: 1) *Semantiskt tillägg* och 2) *Explicitgörande tillägg*.

Tillägg är det vanligaste frivilliga översättningsbytet i mitt material. Det finns sammanlagt 178 stycken element som översättaren har tillagt i texten, vilket utgör 51,3 % av de alla frivilliga översättningsbytena i hela materialet. Den vanligaste grammatiska enheten som översättaren har

tillagt i texten är ord. Det finns totalt 142 stycken, 79,8 %, tillagda ord i översättningen. Majoriteten av de tillagda elementen är explicitgörande. Det finns totalt 171 stycken, vilket utgör 96,1 % av alla tilläggen i materialet. Det vill säga att de flesta av tilläggen inte orsakar betydelseförändringar.

Nedan presenterar jag tillägg-exempel enligt underkategorin I, grammatiska enheter. I samband med varje exempel diskuterar jag även om tillägget i fråga är semantiskt eller explicitgörande. På samma sätt listar jag alla tillägg i bilaga 2 enligt underkategori I, men anger inom parentes information om den underkategori II som tillägget hör till. (Se bilaga 2)

Ord

Exempel 1 (nr 53, bilaga 2)
SL. Olin kaksitoista. (s. 20)
TL. Jag var tolv år. (s. 21)

I exempel 1 har översättaren tillagt substantivet *år* i meningen. Det är fråga om berättarens ålder vilket framgår ur kontexten även i originalversionen. Eftersom budskapet står mellan raderna handlar det om ett explicit tillägg. Översättaren har med hjälp av tillägget preciserat meningen. (Se även Huhtala 1995: 66f.)

Exempel 2 (nr 4 & 5, bilaga 2)
SL: Isoja he ovatkin, reippaita. (s. 12)
TL: Och stora är de minsann, käcka också. (s. 12)

I exemplet ovan presenteras två explicitgörande tillägg inom samma mening. För det första har översättaren tillagt konjunktionen *och* i början av meningen för att anknyta den till den föregående. Det är fråga om additiv konnektivbindning, vilket signalerar inte mer än att det som sägs hänger ihop med det som sagts tidigare (se avsnitt 2.3.1 Analysskede). I originaltexten skulle det också ha varit grammatiskt möjligt att ha en konjunktion på samma ställe men den saknas. Utelämnandet av konjunktionen är typiskt i originaltexten vilket betyder att det hör till skribentens stil. Således förändrar tillägget även textens stil. (Se även Huhtala 1995: 65) I materialet är tillägg av konjunktioner mycket vanligt, vilket kan tolkas som att översättaren inte har bevarat författarens stil. Därtill har översättaren tillagt adverbet *också* i slutet av meningen. Syftet med detta tillägg är antagligen att skapa balans i satsen. I detta fall anser jag dock att korta, fåordiga satser också hör till

författarens stil och satsen ovan är ofullständig även på källspråket. Eftersom översättaren inte har bevarat denna stilmarkör anser jag att även detta tillägg förändrar stilen.

Exempel 3 (nr 1, bilaga 2)

SL: Vanhemmuus on vastuuta, isyys ja äitiys ovat rooleja. (s. 11)

TL: Föräldraskap innebär ansvar, faderskap och moderskap är bara roller. (s. 11)

Ovan presenteras ett av de vanligaste explicitgörande tilläggen som förekommer i mitt material: adverb. Det tillagda elementet i exemplet är adverbet *bara* som motsvarar finskans adverb 'vain' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. bara). Adverbet i fråga innehåller inte nya betydelsekomponenter. Enligt Huhtala gör vissa tillägg, oftast i form av småord, översättningen ledigare och mer flytande. Med hjälp av sådana tillägg låter texten mera genuin. (Huhtala 1995: 68) Eftersom författaren inte använder sådana utfyllnadsord, åtminstone inte i stora mängder, anser jag att detta slags tillägg förändrar textens stil.

Fras

Exempel 4 (nr 145, bilaga 2)

SL: Näinä aamuina minä istun täällä ja vienosti hymyillen minulta kysytään, onko tämä tuoli vapaana. (s. 14)

TL: Det är under dessa morgnar, då jag sitter här vid bordet, som någon med ett försynt leende brukar komma fram och fråga om stolen bredvid mig är ledig. (s. 14)

I ovanstående exempel har översättaren tillagt prepositionsfrasen *vid bordet* i texten. Det är fråga om ett explicitgörande tillägg eftersom det har kommit fram i föregående meningar att personen är på en restaurang och på restaurangen brukar man sitta vid bordet. Översättaren har med hjälp av tillägget förtydligat detta och uttrycket har blivit exaktare. Tillägget förändrar inte innehållet. (Se Huhtala 1995: 66)

Exempel 5 (nr 147, bilaga 2)

SL: Se sairaus on meille trauma, useimmille ikuinen trauma, jonka kanssa eletään syntymästä kuolemaan. (s. 15)

TL: Att den utgör ett trauma är helt klart, för många innebär den en evig psykisk påfrestning som hänger med från vaggan till graven. (s. 16)

Exemplet ovan presenterar tillägget av adverbfrasen *helt klart*. Budskapet förändras på grund av tillägget eftersom det inte framgår av originaltexten att det är helt klart eller självklart att sjukdomen (nationalitetstransvetism) utgör ett trauma. Det handlar om ett semantiskt tillägg eftersom budskapet inte kan läsas mellan raderna. Jag anser att tillägget gör även översättningens stil mer ironisk eftersom berättaren anser att nationalitetstransvetismen är ”en sjukdom” som alla känner till och därefter borde det vara helt klart vad sjukdomen innebär. Det är fråga om en överdrift (se avsnitt 2.5 Stil).

Sats

Exempel 6 (nr 172, bilaga 2)

SL: Haluan olla syntyperäinen ruotsalainen, moderni, pehmeä ja ymmärtäväinen, Anderssonin perheen isä. (s. 16)

TL: Jag vill vara en infödd svensk. Jag vill vara modern, mjuk och förstående, en familjefar i familjen Andersson. (s.17)

I exempel 6 ovan är det fråga om ett explicitgörande tillägg i form av en sats. Översättaren har upprepat satsen *Jag vill vara* sammanlagt fem gånger i texten. Det är fråga om en anafor, vilken hör till upprepande stilfigurer. Anaforer betonar släktskapet mellan de ingående leden och ger språket en regelbunden rytm. (Se avsnitt 2.5 Stil) Översättaren har även upprepat ordet *familj* genom att tillägga det i ordet *far* (se bilaga 2, nr 36). Eftersom författaren inte har använt anaforer i textavsnittet anser jag att dessa byten förändrar även textens stil.

Exempel 7 (nr 177, bilaga 2)

SL: Ei Suomi minua tarvitse. (s. 26)

TL: Faktum är att Finland inte behöver mig. (s. 27)

I ovanstående exempel har översättaren tillagt en explicitgörande sats *Faktum är att* i meningen. Detta budskap kommer även fram mellan raderna eftersom berättaren tidigare beskrev varför han inte passar in i Finland och borde flytta till Sverige. Enligt Huhtala är det ytterst ovanligt att översättaren tillägger en större enhet än ett ord i sitt material. Tillägg i form av en sats eller mening förekommer endast i barnboken i hennes studie. (Huhtala 1995: 65) I mitt material förekom det inga tillagda meningar men däremot fanns det elva stycken tillagda satser.

3.3.2 Bortfall

Enligt Huhtala är bortfall en förändring som innebär att ett element i originaltexten blir översatt. Det vill säga att det är motsatsen till tillägg. Precis som vid tillägg kan ett element som lämnas bort vara vilken enhet som helst inom grammatiken. Därtill kan bortfall även förändra innehållet eller det är även möjligt att innehållet inte förändras på grund av det. (Huhtala 1995: 45) När det gäller *semantiska utelämnningar* innehåller de någon slags informationsförlust. Ingo anser att en liten del av dessa bortfall kan ske för rytms skull. Om man kan utläsa den betydelse översättaren inte har uttryckt i ord ur satssammanhanget är det fråga om *implicitgörande utelämnning*. (Ingo 1991b: 10) Ingo betonar att både de semantiska och implicita utelämnningarna vanligen är allvarligare än tilläggen. Bortfall gör texten semantiskt fattigare vilket kan påverka informationsflödet på störande sätt. (Ingo 1991a: 86, 255) Ordet utelämnning är en synonym till bortfall och för att vara konsekvent använder jag endast det senare alternativet i själva analysen.

Enligt Nida och Taber finns det sju olika typer av reduceringar (bortfall). Till exempel kan det handla om förenkling av dubletter eller upprepningar. Reduceringar är varken lika vanliga eller strukturellt sett lika viktiga som expansionerna (tillägg). För att översättaren kan återge den närmaste naturliga ekvivalensen på målspråket behövs både reduceringar och expansioner. (Nida-Taber 1982: 168) I Huhtalas (1995: 159) doktorsavhandling var bortfall vanligare byten än tillägg.

Precis som vid tillägg har jag även kategoriserat alla bortfall som förekommer i materialet enligt underkategorierna I och II. I underkategorin I har jag kategoriserat alla bortfall enligt grammatiska enheter, vilka är följande: 1) *Morfem*, 2) *Ord*, 3) *Fras*, 4) *Sats* samt 5) *Mening*. I underkategori II har jag kategoriserat alla bortfall enligt informationssynvinkel. Dessa underkategorier heter följande: 1) *Semantiskt bortfall* och 2) *Implicitgörande bortfall*. (Se även bilaga 1)

Bortfall är det tredje vanligaste översättningsbytet i materialet. Det finns sammanlagt 48 stycken bortfall i översättningen, vilket utgör 13,8 % av de alla frivilliga översättningsbytena. Precis som vid tillägg är ord den vanligaste grammatiska enheten som översättaren har tagit bort från texten. Det finns sammanlagt 36 stycken, 75 %, utelämnade ord i materialet. Därmed är de flesta av de utelämnade elementen implicitgörande. Det finns sammanlagt 40 stycken, 83,3 %. Nedan presenterar jag bortfall-exempel enligt underkategorin I och i samband med varje exempel anger jag även om det är fråga om ett semantiskt eller implicitgörande bortfall.

Morfem

Exempel 8 (nr 1, bilaga 3)

SL: He menevät bungalowilleen, joka on aivan omani vieressä. (s. 23)

TL: De styr stegen mot bungalowen, som ligger strax intill min. (s. 25)

I exempel 8 ovan presenteras ett bortfall av ett morfem. Morfemet är ägarändelsen *-en* som har blivit översatt i översättningen. Även om översättaren inte har uttryckt i ord att det är fråga om deras bungalow framgår informationen ur kontexten. Tidigare i texten nämndes det att familjen har nyss anlänt till hotellet och en anställd på hotellet gav dem en nyckel. Detta implicitgörande bortfall orsakar inte någon betydelseförändring. (Se även Huhtala 1995: 73)

Ord

Exempel 9 (nr 7, bilaga 3)

SL: Vanhemmat pörhöttävät vaaleita hiuksia. (s. 12)

TL: Föräldrarna rufsar dem i håret [...]. (s. 12)

I ovanstående exempel har adjektivet *vaaleita* 'ljusa' lämnats bort (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. vaalea). Det är fråga om ett semantiskt bortfall därför att denna information inte kan läsas mellan raderna. Tidigare i texten kom det fram att det finns sammanlagt fyra barn i respektive sällskap varav ett är rödhårigt och ett ljushårigt. På grund av bortfallet blir det inte tydligt vilka barn berättaren menar.

Exempel 10 (nr 13, bilaga 3)

SL: Minä olen seurannut ruotsalaisia perheitä jo vuosia (s.14)

TL: Jag har iakttagit svenska familjer i årtal. (s.15)

I exempel 10 ovan har översättaren gjort ett implicitgörande bortfall. Han har lämnat bort adverbet *jo* 'redan' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. jo). Bortfallet orsakar inte informationsförlust eller stilförändring, utan adverbet i fråga är innehållstomt i sammanhanget.

Fras

Exempel 11 (nr 39 & 40, bilaga 3)

SL: Punapäinen poika on saanut ensimmäistä kertaa numerotodistuksen, hänet on kuitenkin kasvatettu niin vahvaksi, että hän oli juuri nyt valmis ottamaan vastaan numeroiden muodossa esitetyn arvioinnin kyvyistään. (s. 12)

TL: Den rödhårgie grabben har fått sina första betyg. Hans uppfostran har gjort honom stark och redo att få sina färdigheter berömda. (s. 12)

Exempel 11 representerar ett implicitgörande och ett semantiskt bortfall i form av fraser. Det förstnämnda bortfallet *juuri nyt* kunde översättas till svenska 'just nu' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. juuri och nyt). Eftersom översättaren har lämnat bort denna fras minskas den ironiska stilen i texten. Det sistnämnda bytet handlar om ett semantiskt bortfall som har skett på grund av pragmatiska skäl. Frasen *numeroiden muodossa esitetyn (arvioinnin)* handlar om 'sifferbetyg' (SO 2009 s.v. sifferbetyg). I Finland består betygsskalan typiskt av siffror 4–10 men även verbal bedömning är möjlig (Uusitalo 2019). Nousiainen har skrivit romanen *Vadelmavenepakolainen* år 2007. Enligt den dåtida läroplanen för den grundläggande utbildningen i Finland står det att: "Vid bedömningen av de gemensamma ämnena skall sifferbedömning användas på betygen, senast i årskurs åtta". (Utbildningsstyrelsen 2004: 260) Eftersom betygsskalan i Sverige består av bokstäverna A–F, tidigare av MVG–IG, har översättaren bestämt att lämna bort denna information (Engvall 2011; Skolverket 2020). Jag anser att översättaren samtidigt har korrigerat informationen. Även i originaltexten är det fråga om svenska barn och det svenska skolsystemet.

Sats

Exempel 12 (nr 45, bilaga 3)

SL: – [...], olen käynyt siellä monta kertaa, kiva kesäkaupunki, olen itse Suomesta. (s. 23)

TL: – [...], jag har varit där flera gånger, kul sommarstad. (s. 24)

Ovan presenteras ett implicitgörande bortfall som förekommer i en dialog där Mikko diskuterar med en svensk familj på en restaurang. Även om översättaren har lämnat bort en hel sats *olen itse Suomesta* har det inte skett en informationsförlust. Tidigare i dialogen kommer det fram att han kommer från Finland. Översättaren har bestämt sig för att lämna bort denna onödiga upprepning. När jag läste originaltexten kändes det konstigt att berättaren upprepade samma budskap.

Mening

Exempel 13 (nr 47, bilaga 3)

SL. Olin vailla uskoa, vaikka uskoni oli juuri saanut marttyyrin, joka oli kuollut puolestani loppuun saakka aatteisiimme uskoen. (s. 21)

TL. [ingen text]. (s. 22)

Exempel 14 (nr 48, bilaga 3)

SL. Sitä varten televisio kehitettiin, ettei kenenkään tarvitse huutaa. Tekniikka tuo viestin olohuoneeseen tasaisella äänellä. (s. 26–27)

TL. Men TV:n uppfanns faktiskt för att ingen skulle behöva skrika. [ingen text]. (s. 28)

Mitt material innehåller sammanlagt två utelämnade meningar och i båda fallen är det fråga om semantiska bortfall. Båda utelämningarna presenteras ovan. Även i Huhtalas material har en utelämnad mening eller sats nästan alltid medfört en innehållsförändring (Huhtala 1995: 77). I exempel 13 har översättaren lämnat bort en lång mening som består av tre satser. Av denna anledning kan man inte anta att översättaren har missat meningen. Jag antar att bortfallen i fråga beror på att översättaren inte har velat ironisera religiösa och politiska ämnen. Författaren jämför socialdemokratin och mordet på Olof Palme med religion och martyrdöd på ett ironiskt sätt (se avsnitt 2.5 Stil).

Det senare exemplet (14) innehåller även informationsförlust. Översättaren har utelämnat en mening som består av en huvudsats som anknyts till den föregående. I detta fall anser jag att översättaren kan ha missat meningen. I originalet är meningen den sista meningen på sidan 26 och dess två sista bokstäverna *-lä* står i början av sidan 27. Det är möjligt att översättaren har vid översättningsprocessens analysskede hoppat över meningen av misstag. (Se avsnitt 2.3.1 Analysskede)

3.3.3 Uttrycksbyten

När översättaren väljer en icke-ordagrann motsvarighet till ett element i texten sker det ett uttrycksbyte. Enligt Huhtala motsvarar dessa element varandra innehållsmässigt på det ifrågavarande stället, men inte nödvändigtvis på något annat ställe. Det vill säga att elementen i

originaltexten och översättningen inte är varandras lexikonmotsvarigheter. Dock förstår både käll- och målspråkliga läsare texten på samma sätt. (Huhtala 1995: 47, 81)

Jag har delat de uttrycksbyten som förekommer i mitt material enligt sju följande underkategorier: 1) *Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter en fras*, 2) *En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter ett ord*, 3) *Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter ett ord*, 4) *En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter en fras*, 5) *En icke-lexikonmotsvarande sats ersätter en sats*, 6) *En icke-lexikonmotsvarande mening ersätter en mening*, samt 7) *Ett icke-lexikonmotsvarande idiom ersätter ett idiom*.

Uttrycksbyten är efter tillägg de vanligaste frivilliga översättningsbytena i mitt material. Det finns sammanlagt 57 stycken uttrycksbyten i översättningen, vilket utgör 16,4 % av alla frivilliga översättningsbyten i hela materialet. Det vanligaste uttrycksbytet är ett sådant byte där översättaren har ersatt ett ord med ett icke-lexikonmotsvarande ord. Det finns sammanlagt 26 stycken, 45,6 %, i materialet. Det näst vanligaste uttrycksbytet innebär att översättaren har ersatt en fras med en icke-lexikonmotsvarande fras. Det finns totalt 10 stycken, 17,5 %, sådana uttrycksbyten i materialet.

Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter en fras

Exempel 15 (nr 1, bilaga 4)

SL: Nämä lapset maistavat eksoottisia ruokia, [...]. (s. 12)

TL: De smakar på exotiska maträtter [...]. (s. 12)

Exempel 16 (nr 3, bilaga 4)

SL: Illalla olisi yhteinen joulunvietto, sinne ovat kokoontuneet kaikki kauniit ruotsalaiset perheet. (s. 29)

TL: På kvällen är det gemensam julfest för alla vackra svenska familjer. (s. 30)

I exempel 15 har översättaren uttryckt den finska frasen *nämä lapset* med ett pronomen *de*. Det kunde ha varit möjligt att uttrycka frasen ordagrant även på svenska, 'de här barnen' eller 'dessa barn' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. *nämä* och *lapsi*), men översättaren har bestämt sig för att använda ett pronomen i stället.

Exempel 16 representerar även ett uttrycksbyte där en fras *sinne ovat kokoontuneet* har ersatts med ett ord *för*. I början kategoriserade jag detta som informationsbyte men sedan med hjälp av en

djupare analys märkte jag att informationen inte förändras i samband med bytet. Det kan läsas mellan raderna även i översättningen att svenska familjer har samlats i en restaurang för att fira jul tillsammans.

En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter ett ord

Exempel 17 (nr 5, bilaga 4)

SL: [...], joi perjantaina ja paljon [...] (s. 19)

TL: [...] krökade på fredagarna, inte sällan i stora mängder, [...] (s. 20)

Exemplet ovan representerar ett uttrycksbyte där ordet *paljon* 'mycket' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. paljon) har ersatts med en innehållsligt liknande fras *i stora mängder*. Även om dessa uttryck inte är varandras lexikonmotsvarigheter kan en målspråklig läsare förstå att berättarens pappa drack mycket på fredagarna. Därtill har översättaren använt *litotes* som kontrasterande stilfigur vid tillägg av uttrycket *inte sällan* (se avsnitt 2.5 Stil).

Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter ett ord

Exempel 18 (nr 15, bilaga 4)

SL: Ulrica on Rogerilta melkoinen kaappaus, [...]. (s. 15)

TL: Men i Ulrica har han gjort ett verkligt kap. (s. 15)

Att översättaren har ersatt ett ord med ett icke-lexikonmotsvarande ord är enligt materialet den vanligaste översättningsstrategin när det gäller uttrycksbyten (45,6 % av alla uttrycksbyten). Exempel 18 representerar ett uttrycksbyte som förekommer ofta i denna underkategori: ett pronomen ersätter ett egennamn eller tvärtom. I exemplet har översättaren ersatt namnet *Roger* med pronomenet *han*. Även i Huhtalas doktorsavhandling (1995: 82f.) förekom det sådana byten åt båda hållen i romanen och i deckaren. I barnboken var det vanligare att översättaren använde pronomen istället för namn.

Exempel 19 (nr 30, bilaga 4)

SL: Sitten isä kuoli. (s. 25)

TL: Och sedan dog han. (s. 27)

Det ovanstående exemplet (19) företräder en likadan typ av uttrycksbyte som även förekommer ofta i mitt material: ett pronomen ersätter ett substantiv. Översättaren har istället för substantivet *isä* 'far' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. *isä*) använt pronomen *han*.

Exempel 20 (nr 18, bilaga 4)

SL: Kun vaadin Sokoksella palvelua ruotsiksi, sain osakseni vain häijyn mulkaisun. (s. 18)

TL: I varuhuset blängde man bara hotfullt på mig när jag bad om betjäning på svenska. (s. 19)

Exemplet ovan representerar ett uttrycksbyte där namnet på det finska varuhuset *Sokos* har ersatts med hyperonymen *varuhus*. Denna översättningsstrategi kallar Pedersen för *generalization* och den är målspråksorienterad. Det vill säga att översättaren har tagit hänsyn till målspråkliga läsare genom att använda ett generellt uttryck som är mer känt i målkulturen. (Se avsnitt 2.3.2 Överföringsskede) En annan möjlighet skulle ha varit att använda ett förklarande tillägg *I varuhuset Sokos*. Uttrycksbytet i fråga är det enda i materialet, där översättaren har använt *generalization* som översättningsstrategi.

En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter en fras

Exempel 21 (nr 43, bilaga 4)

SL: [...] että kasetille ehti kertyä vain tunti ja kymmenen minuuttia Palme-materiaalia [...]. (s. 21)

TL: [...] att kassetten bara rymde sjuttio minuter av Palmematerial [...]. (s. 22)

I exempel 21 ovan har översättaren uttryckt frasen *tunti ja kymmenen minuuttia* 'en timme och tio minuter' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. *tunti* och *kymmenen*) med andra ord i form av frasen *sjuttio minuter*. Jag har varken i *Språkriktighetsboken* (2005) eller i *Myndigheternas skrivregler* (2014: 100ff.) hittat någon information om det att man borde föredra den varianten som översättaren har använt. Därför antar jag att översättaren har valt att använda respektive uttryckssätt eftersom det innehåller färre ord och tar således mindre plats. En annan möjlighet är att uttryckssättet i fråga är mer naturligt för översättaren och målspråket.

En icke-lexikonmotsvarande sats ersätter en sats

Exempel 22 (nr 51, bilaga 4)

SL: Sitten isä vilkaisi ympärilleen, varmisti ettei huoneessa ole muita, [...] (s. 25)

TL: Pappa lät blicken vandra och efter att ha försäkrat sig att vi var ensamma [...].
(s. 26)

I materialet förekommer det sammanlagt fyra uttrycksbyten där en icke-lexikonmotsvarande sats ersätter en sats (7,0 % av alla uttrycksbyten). Exempel 22 är en av dem. I exemplet har översättaren uttryckt bisatsen *ettei huoneessa ole muita* på ett annorlunda sätt. Satsen *att vi var ensamma* fungerar lika bra i texten eftersom det framgår av kontexten att Mikko och hans pappa är på tu man hand i ett rum på ett sjukhus.

Exempel 23 (nr 47, bilaga 4)

SL: Miten yö meni? ne kysyvät toisiltaan. Hyvinhän se meni. (s. 13)

TL: Har du sovit gott? frågar de varandra. Jajamen. (s. 14)

I exemplet ovan finns ett annat uttrycksbyte där en icke-lexikonmotsvarande sats ersätter en sats. Eftersom översättaren uttryckte frågesatsen *Miten yö meni?* i dialogen på ett annat sätt än i originalet behövde han även ändra svaret i dialogen. Jag har inte räknat det annorlunda svaret som ett eget uttrycksbyte eftersom det orsakas på grund av det förstnämnda bytet.

En icke-lexikonmotsvarande mening ersätter en mening

Exempel 24 (nr 53, bilaga 4)

SL: Se ei onnistunut. (s. 19)

TL: Inte en chans. (s. 20)

Exempel 25 (nr 55, bilaga 4)

SL: En onnistunut. (s. 24)

TL: Till ingen nytta. (s. 25)

Liksom den föregående underkategorin innehåller även denna underkategori sammanlagt fyra uttrycksbyten (7,0 % av alla uttrycksbytena). Exempel 24 och 25 representerar likadana översättningsstrategier. I båda fallen har översättaren uttryckt en nekande mening med andra ord än författaren.

Ett icke-lexikonmotsvarande idiom ersätter ett idiom

Exempel 26 (nr 57, bilaga 4)

SL: Olof Palme astui kansankodin luoneiden sosiaalidemokraattisten pääministereiden Per Albin Hanssonin ja Tage Erlanderin saappaisiin. (s. 20-21)

TL: Oförskräckt axlade han den fallna manteln efter de socialdemokratiska statsministrarna Per Albin Hansson och Tage Erlander, som skapat själva folkhemmet. (s. 22)

Det förekommer endast ett idiom (1,8 % av alla uttrycksbytena) i mitt material. Detta är *astua jonkun saappaisiin* vilket ordagrant skulle översättas till svenska 'kliva in i någons stövlar' [egen översättning]. Eftersom idiomens betydelse inte framgår av enskilda ord, rekommenderas att man översätter ett idiom med ett liknande eller ett annat idiom (se avsnitt 2.3.2 Överföringsskede). Eftersom det inte finns likadant idiom på svenska har översättaren ersatt det med ett liknande idiom *axla någons fallna mantel*. I *Svenska Akademiens Ordbok* (SAOB 1942 s.v. mantel), beskrivs uttrycket på följande sätt: "för att beteckna att ngn upptager ngn annans avbrutna värksamhet, träder in i ngn annans ställe l. spelar ngn annans roll". Översättaren har således lyckats att förmedla det källspråkliga idiomets betydelse och innehåll med hjälp av ett annat idiom. Detta betyder att han redan vid analys- och överföringsskede har lagt märke till detta idiom (se avsnitt 2.3.1 Analysskede och 2.3.2 Överföringsskede).

3.3.4 Informationsbyten

Ett informationsbyte uppstår när översättaren använder en sådan icke-ordagrann motsvarighet i översättningen som inte innehållsmässigt motsvarar uttrycket i originalet. Detta betyder att ett informationsbyte alltid förändrar innehållet. I Huhtalas material förekom till exempel ett sådant informationsbyte där översättaren hade rättat originalskribentens text. Skribenten hade felaktigt skrivit i en finsk artikel *Mercadona (Italia)* som översättaren rättade i översättningen. Översättningen blev *Mercadona (Spanien)*. (Huhtala 1995: 49)

Jag har delat alla de förekommande informationsbytena i mitt material enligt följande underkategorier: 1) *Ett icke-motsvarande ord ersätter ett ord*, 2) *En icke-motsvarande fras ersätter en fras*, samt 3) *Korrigerings*. Det finns sammanlagt 14 stycken informationsbyten i materialet, vilket utgör 4,0 % av alla frivilliga översättningsbytena. De flesta av dem är korrigeringar. Det finns

6 stycken korrigeringar, 42,8 %. De andra två underkategorierna innehåller lika många informationsbyten. I båda underkategorierna finns det 4 stycken av dessa byten, 28,6 %.

Ett icke-motsvarande ord ersätter ett ord

Exempel 27 (nr 1, bilaga 5)

SL: Miksi en vain muuta Ruotsiin, joku varmaan kysyisi. (s. 16)

TL: Nu ställer ni säkert den rimliga frågan varför jag inte bara packar mina pinaler och flyttar över till Sverige? (s. 17)

Exempel 27 ovan är ett av de fyra informationsbytena i materialet där ett icke-motsvarande ord ersätter ett ord. I början kategoriserade jag detta som uttrycksbyte men eftersom översättaren tilltalar läsaren genom att använda ordet *ni* istället för *joku* 'någon' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. *joku*) anser jag att bytet i fråga förändrar innehållet. Originalverkets författare tilltalar inte läsaren i mitt material och den ifrågavarande satsen *joku varmaan kysyisi* tolkas inte som att berättaren Mikko menar läsaren i detta sammanhang.

Exempel 28 (nr 2, bilaga 5)

SL: Ahmin puolen kilon pussin saman tien. (s. 17)

TL: Jag gufsade i mig enkilospåsen med en gång. (s. 18)

Ovan finns ett informationsbyte där översättaren av någon anledning förändrat informationen genom att ersätta ett ord med ett icke-motsvarande ord. I exempel 28 har översättaren använt uttrycket *enkilospåse* i stället för *puolen kilon pussin* 'halvkilo(s)påse' även om det sistnämnda uttrycket skulle ha varit möjligt även på svenska (SAOB 1955 s.v. påse). I texten är det fråga om en påse hallonbåtar som berättaren köpte på en Sverige kryssning. Hallonbåtarna tillverkas av Konfektyrfabriken Aroma. Enligt deras webbsidor är förpackningars standardvikt antingen 80 eller 400 gram (Konfektyrfabriken Aroma). På grund av denna information antar jag att översättaren inte har korrigerat informationen utan bestämt sig för att använda det kortare och enklare uttrycket.

En icke-motsvarande fras ersätter en fras

Exempel 29 (nr 5, bilaga 5)

SL: Henkisen kasvun mahdollisuuksia tuon kaltaisissa kaupungeissa ei ole. (s. 19)

TL: Någon möjlighet till andlig tillväxt erbjuder inte städer av den storleken. (s. 20)

I exempel 29 har översättaren förändrat uttrycket *tuon kaltaisissa*. Utan böjning heter uttrycket *tuon kaltainen* som är en synonym till *tuollainen* (Kielitoimiston sanakirja 2018 s.v. *tuollainen*). Översättaren kunde även ha använt ett motsvarande uttryck 'sådan där' (Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja 2002 s.v. *tuollainen*). Då skulle översättningen på svenska vara *Någon möjlighet till andlig tillväxt erbjuder inte sådana där städer* [egen översättning], vilket anger samma information som originalet. Översättaren har av någon anledning använt uttrycket *av den storleken* vilket förändrar uttryckets semantiska innehåll (se avsnitt Semantik 2.2.3). I texten har berättaren beskrivit Kouvola som en ful stad där det finns fula byggnader och talas ett fult språk men han har inte nämnt något om dess storlek. Jag antar att översättaren inte fullt har förstått vad *tuon kaltainen* betyder vid analyskedet och har därför ändrat innehållet (se avsnitt 2.3.1 Analyskedet).

Exempel 30 (nr 8, bilaga 5)

SL: En- ja ett-suvut lokahtelivat kohdalleen [...]. (s. 24)

TL: Alla bestämda och obestämda former föll på plats [...]. (s. 25)

Det andra informationsbytet där en icke-motsvarande fras har ersatt en fras representeras ovan. I exempel 30 framgår att översättaren har ersatt uttrycket *En- ja ett-suvut* till *Alla bestämda och obestämda former*. I *Språkriktighetsboken* (2005: 73) definieras genus på följande sätt: ”I språkvetenskapliga sammanhang betecknar *genus* en inneboende grammatisk egenskap hos varje substantiv. Genus avgör om substantivet tar *-(e)n* eller *-(e)t* som böjningsform i bestämd form och om den obestämda artikeln är *en* eller *ett* [...]”. I samma bok (2005: 113) skrivs det om bestämdhet på detta sätt: ”Bestämdhet rör växlingen mellan former som exempelvis *bord* (obestämd form) och *bordet* (bestämd form). Det är inte alltid lätt att veta när man ska välja det ena eller det andra. Bestämdhet är mycket centralt i den svenska grammatiken. Nästan i varje mening tvingas man välja mellan bestämda och obestämda former.” I översättningen talas det således om bestämdhet, vilket innebär utöver genus även kunskap om valen mellan obestämda och bestämda former.

Exempel 31 (nr 6, bilaga 5)

SL: Ehdotin usein vanhemmilleni kompromissia, muuttoa Tammisaareen tai edes Sipooseen, johonkin vähän kauniimpaan paikkaan lähemmäksi juuriani. (s. 19)

TL: Det hände ofta att jag lade fram ett kompromissförslag för mina föräldrar och förespråkade en flytt till någon svenskspråkig ort i Finland, som Ekenäs eller Sibbo som låg närmare mina rötter. (s. 20)

I exempel 31 har översättaren bestämt sig för att ändra frasen *johonkin vähän kauniimpaan paikkaan*. På svenska skulle frasen översättas ordagrant: 'till litet vackrare ort' [egen översättning]. Tidigare i texten har berättaren beskrivit sin hemstad Kouvola som ful stad där finns fula byggnader och pratas ett fult språk. Därför har han velat flytta till någon vackrare stad där man också pratar svenska. Källspråkliga läsare vet att Ekenäs och Sibbo är svenskspråkiga orter i Finland. I själva verket är Ekenäs nuförtiden en del av Raseborg (Finlex 2007). Av den anledningen står det Raseborg istället för Ekenäs i Kommunförbundets hemsidor (2016) där alla svensk- och tvåspråkiga kommuner i Finland finns representerade. Eftersom målspråkliga läsare inte nödvändigtvis vet att Ekenäs och Sibbo är svenskspråkiga orter har översättaren velat förklara varför de ligger närmare berättarens rötter. Denna översättningsstrategi kallar Pedersen för *specification* (se avsnitt 2.3.2 Överföringsskede). På grund av specifikationen och informationsbytet kommer det inte fram i översättningen att berättaren betraktar Ekenäs och Sibbo som vackrare städer än Kouvola.

Korrigerings

Exempel 32 (nr 9, bilaga 5)

SL: Punapäinen poika on saanut ensimmäistä kertaa numerotodistuksen. (s. 12)

TL: Den rödhåriga grabben har fått sina första betyg (s. 12)

Korrigerings är det vanligaste informationsbytet i materialet. Exempel 32 ovan representerar ett informationsbyte där översättaren har korrigerat den felaktiga informationen i originalet. Eftersom betygsskalan i Sverige består av bokstäver i stället för siffror har översättaren förändrat informationen och använt *sina första betyg* istället för *numerotodistus* 'sifferbetyg' (Skolverket 2020). (Se även exempel 11)

Exempel 33 (nr 10, bilaga 5)

SL: Kaarle Kustaa kertoo vitsin ja huudattaa kolminkertaisen hurraa-huudon tyttärelleen. (s. 22)

TL: Carl Gustav drar en vits och utbringar ett fyrfaldigt leve för sin dotter. (s. 23)

I exempel 33 betyder frasen *kolminkertaisen hurraa-huudon* på svenska 'ett trefaldigt hurra' (SAOL 2015 s.v. hurra). Denna information är felaktig. Enligt Språkkonsulterna hurrar man fyra gången för kungen och kungligheter i Sverige. *Ett fyrfaldigt leve* kallas även för dubbel svensk lösen eftersom svensk lösen är en kanonsalut med två skott. (Språkkonsulterna 2017).

Exempel 34 (nr 14, bilaga 5)

SL: [...] kuin Volvon osat Trollhättänin tehtaalla valmistuen maailman turvallisimmaksi autoksi. (s. 24)

TL: [...] som Volvodelarna på fabriken i Torslanda där världens tryggaste bil blev till. (s. 25)

I satsen ovan har författaren felaktigt skrivit att det har funnits en Volvo-fabrik som tillverkar bilar i Trollhättan. Denna information stämmer inte utan i staden har det funnits Volvo Aero Corporation som tillverkade flygplansmotorer och en Saab verkstad, Svenska Aeroplan AB, som började tillverka Saab-bilar år 1947. (Trollhättans stad 2018). Däremot ligger Volvo-fabriken i Torslanda och översättaren har angett denna information i översättningen (Volvo Cars Sweden 2020).

3.3.5 Numerusbyten

När ett ord som står i singularis i originaltexten blir ett ord i pluralis i översättningen eller omvänt uppstår det ett numerusbyte. Detta byte kan medföra innehållsmässiga förändringar. Till exempel i broschyrerna som Huhtala analyserade hade det skett ett numerusbyte från singularis till pluralis. I originalet stod det *tulipalo* men i översättningen blev det *eldsvådor*. (Huhtala 1995: 49f.)

I materialet förekommer det totalt två olika typer av numerusbyten. Det finns således två följande underkategorier för numerusbyten: 1) *Singularis ersätter pluralis* och 2) *Pluralis ersätter singularis*. Det finns sammanlagt 8 stycken numerusbyten i materialet, vilket utgör 2,3 % av alla frivilliga översättningsbyten. 6 stycken av dem, 75,0 %, hör till den förstnämnda underkategorin och 4 stycken, 25,0 %, till den sistnämnda. Numerusbytena i mitt material orsakar varken innehålls- eller stilförändringar.

Singularis ersätter pluralis

Exempel 35 (nr 1, bilaga 6)

SL: Voisin elää elämäni loppuun seuraamatta hetkeäkään ruotsalaisten lomailua.

(s. 14)

TL: Jag skulle kunna leva resten av livet utan att studera en enda semestrade svensk.

(s. 15)

Exempel 36 (nr 2, bilaga 6)

SL: Silloinhan kokoomuslaisuus, levottomuus ja ujouskin olisivat sairauksia. Ne ovat pikemminkin syynynnäisiä taipumuksia, jotka kasvatuksella tai kasvattamatta jättämisellä paranevat tai pahenevat. Niiden kanssa vain pitää elää. (s. 15)

TL: Enligt samma logik skulle ju det faktum att man är nervös, blyg eller röstar på Moderaterna kunna klassas som en sjukdom. Snarare handlar det om en medfödd läggning som kan botas eller förvärras av en människas uppfostran eller brist på densamma. Det gäller bara att leva med den. (s.16)

Exempel 35 och 36 representerar numerusbytena där översättaren har använt singularisform även om författaren har uttryckt samma sak i pluralis. I exempel 35 kunde det ha varit möjligt att uttrycka den understrukna frasen i pluralis *semestrade svenskar* [egen översättning]. Jag antar att översättaren har velat härma originaltextens överdriftande ton och därför använt uttrycket *en enda semestrade svensk* för att bevara stilen. (Se avsnitt 2.5 Stil) Exempel 36 handlar om ”nationalitetstransvetism”. Mikko berättar om vad det innebär att vara ”nationalitetstransvetist”. Eftersom översättaren har använt singularis *en sjukdom* i den första meningen har han behövt använda singularis även i de två senare meningarna. Eftersom dessa två byten orsakas på grund av det första numerusbytet, räknar jag inte dem som enskilda byten.

Pluralis ersätter singularis

Exempel 37 (nr 7, bilaga 6)

SL: Toki se ponnistus koitui lopulta myös Ruotsin hyväksi. (s. 26)

TL: [...], låt vara att deras vedermödor i slutändan kom att gagna även Sverige (s. 27–28)

Exempel 38 (nr 8, bilaga 6)

SL: Haluan, että minut otetaan mukaan siihen kolmituntiseen upealla tavalla polveilevaan keskusteluun jossa päätetään, että taloyhtiön ruohonleikkuriin vaihdetaan terä (s. 28)

TL: Jag vill bli indragen i de där underbart böljande tretimmarsdiskussionerna under vilka man kommer fram till att kniven på bostadsrättsföreningens gräsklippare måste bytas (s. 30)

Ovan finns representerade de två enda numerusbytena i materialet där pluralis ersätter singularis. I exempel 37 berättar Mikko om krigsveteraner och vad de betyder för honom. Översättaren har valt att ersätta den finska frasen *se ponnistus* med frasen *deras vedermödor*. Den finskspråkiga frasen skulle ordagrant på svenska vara 'den ansträngningen' [egen översättning]. Men eftersom översättaren har bestämt sig för att använda ordet *vedermöda* behöver det stå i pluralisform i detta sammanhang. Enligt *Svensk ordbok* används ordet om besvärighet eller om fysisk eller psykisk ansträngning, i synnerhet i pluralis. (SO 2009 s.v. vedermöda)

I exempel 38 har översättaren av någon anledning skrivit *de där tretimmarsdiskussionerna* i stället för den direkta motsvarigheten för *siihen kolmituntiseen keskusteluun* 'den där tretimmarsdiskussionen' även om det skulle ha varit lika möjligt. Jag anser att innehållet inte förändras på grund av detta byte eftersom både singularis och pluralis passar bra i sammanhanget. Detta numerusbyte orsakar även ett numerusbyte i bisatsen. Översättaren har behövt använda *under vilka* i stället för *under vilken*. Eftersom det sistnämnda bytet skulle inte ha skett utan det förstnämnda, räknar jag inte dem som enskilda byten.

3.3.6 Stilnyansbyten

Ett stilnyansbyte är en förändring där översättaren använder ett element som har ett annat stilistiskt värde än elementet i originalet. Elementet är en stilistisk variant av ordagrann motsvarighet. Till exempel nämner Huhtala ett stilnyansbyte som förekom i ledaren. I originalet stod det "*vitimiini*" eftersom det var fråga om barnspråk. I översättningen blev det ett neutralt ord *vitamin*, vilket saknar den stilistiska klang som finns i originaltexten. (Huhtala 1995: 50f.)

Jag har delat de stilnyansbyten som förekommer i mitt material i följande tre underkategorier: 1) *Talspråkligt uttryck* ersätter *formellt uttryck* och 2) *Smeknamn* ersätter *formellt namn*. Det

förekommer sammanlagt 5 stycken stilnyansbyten i materialet, vilket innebär 1,7 % av alla frivilliga översättningsbytena. 4 av dem (80,0 %) hör till den förstnämnda underkategorin och ett av dem (20,0 %) till den sistnämnda. Nedan presenterar jag alla stilnyansbyten enligt underkategorierna.

Talspråkligt uttryck ersätter formellt uttryck

Exempel 39 (nr 3, bilaga 7)

SL: Päiväkodissa ei saa tarpeeksi yksilöllistä hoitoa. (s. 12)

TL: Dagis kan nämligen inte erbjuda en tillräckligt individuell omsorg. (s. 12)

Exempel 40 (nr 4, bilaga 7)

SL: Äiti oli hyvin kiltti, [...]. (s. 19)

TL: Mamman var schyst, [...]. (s. 20)

Ovan finns två av de stilnyansbytena där översättaren har använt ett talspråkligt uttryck i stället för ett formellt. I exempel 39 har översättaren använt det talspråkliga ordet *dagis* som har sitt ursprung i ett ålderdomligt ord *daghem*. Enligt *Svensk ordbok* är *kändis*, *doldis* och *dagis* relativt nya och vanliga -is-ord som har en vardaglig karaktär. (SO 2009 s.v. dagis) Nuförtiden är den formella motsvarigheten för ordet *förskola* (SAOL 2015 s.v. dagis).

I exempel 40 har översättaren ersatt ordet *kiltti* med ett vardagligt uttryck *schyst*. Enligt *Svenska Akademiens ordlista* är adjektivet i fråga en vardaglig motsvarighet till orden *korrekt*, *rättvis*, *bra* och *hygglig* (SAOL 2015 s.v. schyst).

Smeknamn ersätter formellt namn

Exempel 41 (nr 5, bilaga 7)

SL: – Mitenkäs jouluilta, juotko koskenkorvaa? (s. 28)

TL: – Och på julafton dricker du kosken, va? (s. 30)

Exempel 41 innehåller en dialog mellan berättaren Mikko och en svensk man Bosse. Tidigare i dialogen har det nämnts *Koskenkorva* och då använde översättaren också det formella namnet. Senare i dialogen (i exemplet ovan) har översättaren ersatt namnet med dess smeknamn *kosken*. På finska heter smeknamnet 'kossu' (Pantsu 2016). Eftersom översättaren har använt smeknamnet i

stället för det formella namnet räknar jag detta som stilnyansbyte. Översättaren har även tillagt andra talspråkliga element i dialogen som konjunktionen *och* i början av frågan samt interjektionen *va* i slutet. Enligt Liljestränd fungerar dessa småord som pausfyllnader och gör talet flytande. (Se avsnitt 2.5 Stil) Exempel 41 är det enda stilnyansbytet i denna underkategori.

3.3.7 Tidsformsbyten

Med ett tidsformsbyte menas en förändring där verbet i originaltexten har en annan tempusform än verbet i översättningen. Ett tidsformsbyte kan orsaka en innehållsförändring i texten. I Huhtalas material fanns det ett byte där verbet *kokevat* i presens blev översatt till verbet *erfor* i preteritum. (Huhtala 1995: 51)

I materialet finns det tre olika slags tidsformsbyten och därmed underkategorier: 1) *Preteritum* ersätter *presens*, 2) *Perfektum* ersätter *preteritum* samt 3) *Pluskvamperfektum* ersätter *preteritum*. Det förekommer sammanlagt 4 stycken tidsformsbyten i materialet, vilket utgör 1,2 % av alla frivilliga översättningsbytena. 2 av dem, 50,0 %, hör till den andra underkategorin. I den första och tredje underkategorin finns det ett tidsformsbyte, 25,0 %. Jag presenterar dessa underkategorier med hjälp av exemplen nedan.

Preteritum ersätter presens

Exempel 42 (nr 1, bilaga 8)

SL: – Mikko, lupaa minulle yksi asia. Anna anteeksi se miten yritin sinuun vaikuttaa sen, no sen sinun ruotsalaisuusvillityksesi kanssa. – Se ei ole villitys, isä. (s. 25)

TL: – Mikko, lova mig en sak, sa han. Förlåt mig för att jag försökte påverka din...ja, din svenskhetsmani. – Pappa, det var ingen mani. (s. 26)

Exempel 42 ovan är det enda tidsformsbytet i materialet där översättaren har förändrat tidsformen från presens till preteritum. I dialogen diskuterar Mikko med sin pappa. Att översättaren har förändrat tidsformen till preteritum förändrar även innehållet. I originaltexten vill Mikko betona för sin pappa att han fortfarande är ”nationalitetstransvetist” genom att använda presens men i översättningen saknas denna betoning.

Perfektum ersätter preteritum

Exempel 43 (nr 2, bilaga 8)

SL: Miten yö meni? ne kysyvät toisiltaan. (s. 13)

TL: Har du sovit gott? Frågar de varandra. (s. 14)

Exempel 44 (nr 3, bilaga 8)

SL: Sitten isä vilkaisi ympärilleen, varmistui ettei huoneessa ole muita, [...] (s. 25)

TL: Pappa lät blicken vandra och efter att ha försäkrat sig att vi var ensamma [...]. (s. 26)

Det förekommer sammanlagt två stycken tidsformsbyten i materialet där översättaren har använt perfektum i stället för preteritum. I exempel 43 har dialogen återgivits på dolt sätt (se avsnitt 2.5 Stil). Först och främst har det skett ett uttrycksbyte eftersom översättaren har formulerat frågan *Miten yö meni?* 'Hur gick natten?' [egen översättning] på ett annorlunda sätt än författaren (se exempel 23). Även om översättaren har uttryckt frågan på ett annat sätt orsakar det inte automatiskt tidsformsbytet i fråga. Det skulle ha varit möjligt att formulera frågan i preteritum *Sov du gott?* (SO 2009 s.v. sova).

I exempel 44 har översättaren använt satsförkortningen *efter att ha försäkrat sig* vilket orsakar tidsformsbytet (se *Språkkriktighetsboken* 2005: 312f.). Eftersom det kunde hade varit möjligt att använda direkt motsvarighet *försäkrade sig* i detta sammanhang, räknar jag detta som tidsformsbyte (SO 2009 s.v. försäkra sig).

Pluskvamperfektum ersätter preteritum

Exempel 45 (nr 4, bilaga 8)

SL: Meillä näkyi yksi ruotsalainen kanava, SVT, isä onnistui vastahakoisesti virittämään sen näkyviin, [...] (s. 20)

TL: Hemma hos oss kunde man se en enda svensk TV-kanal, SVT, som pappa en smula motvilligt lyckats ställa in [...] (s. 21)

Exempel 45 är det enda tidsformsbytet i materialet där översättaren har använt pluskvamperfektum i stället för preteritum. För det skulle ha varit möjligt att använda preteritum *lyckades* även i översättningen räknar jag detta som tidsformsbyte (SO 2009 s.v. lyckas). Han har även lämnat bort

hjälpverbet *hade* i uttrycket (*hade*) *lyckats*. Hjälpverben *har* och *hade* kan lämnas bort när det gäller satser som har bisatsordföljd (*Språkriktighetsboken* 2005: 369).

3.3.8 Stavningsbyten

Huhtala räknar olika slags förändringar till stavningsbyten. Till exempel när översättaren använder en stor begynnelsebokstav till skillnad från författaren eller tvärtom. Därtill kan det vara fråga om tal som översätts till siffror eller omvänt. Även fall där översättaren i motsats till författaren förkortar ett ord i texten eller tvärtom räknar Huhtala som stavningsbyten. Exempelvis översattes *toimitusjohtaja* till *VD* i Huhtalas material. (Huhtala 1995: 51ff.)

De olika typerna av stavningsbyten har jag kategoriserat i fyra följande underkategorier: 1) *En stor begynnelsebokstav i stället för en liten*, 2) *Ett tal skrivet med bokstäver i stället för siffror*, 3) *En förkortning i stället för ord* samt 4) *Datum skrivet på ett annat sätt än i originalet*. Det förekommer sammanlagt 8 stycken stavningsbyten, vilket utgör 2,3 % av de alla frivilliga översättningsbytena i hela materialet. Varje underkategori innehåller 2 stycken stavningsbyten, vilket utgör 25,0 % per underkategori.

En stor begynnelsebokstav i stället för en liten

Exempel 46 (nr 1, bilaga 9)

SL: – Oh Finland, yksi, kaksi, kolme, koskenkorva, perkele, ei saa peittää. (s. 23)

TL: – So you are from Finland, yksi kaksi kolme, Koskenkorva, perkele, ei saa peittää. (s. 24)

Exempel 47 (nr 2, bilaga 9)

SL: Minä en pidä koskenkorvasta enkä halua, että sitä tarjotaan minulle ruotsalaisella makkarakojulla leikkimielellä ruokajuomaksi, [...]. (s. 28)

TL: Jag gillar inte Koskenkorva och vill inte ens på skoj få den serverad till maten, [...]. (s. 30)

I mitt material förekommer det två stavningsbyten där översättaren har skrivit egennamnet *Koskenkorva* med en stor begynnelsebokstav medan författaren har använt en liten begynnelsebokstav. Officiellt borde man skriva alla egennamn med stora begynnelsebokstäver och

denna regel gäller även för alla produktnamn (Kotimaisten kielten keskus). Den enda gången när översättaren skrev produktnamnet med en liten begynnelsebokstav var i samband med smeknamnet *kosken* (se exempel 41).

Ett tal skrivet med bokstäver i stället för siffror

Exempel 48 (nr 3, bilaga 9)

SL: Sain 30 markkaa rahaa vapaasti käytettäväksi. (s. 17)

TL: Jag fick trettio mark att spendera på vad jag ville. (s. 18)

Exempel 49 (nr 4, bilaga 9)

SL: – Kuusi vuotta koulussa ja lähes 30 vuotta elämässä. (s. 23)

TL: – Sex år i skolan och nästan trettio år ute i livet. (s. 24)

Ovan presenteras de två stavningsbytena i materialet där översättaren har skrivit ett tal med bokstäver även om författaren har skrivit samma tal med siffror. I båda fallen är det fråga om talet 30. Enligt Mikael Reuter (1991) som var språkvårdare vid Institutet för de inhemska språken åren 1976–2008 används i vanlig löpande text bokstäver för antal upp till tolv och i många fall även för större antal. Reuter ger ett exempel på ett fall där används endast bokstäver: ”[...] bara tre av mina arbetskamrater röker, min farfar hade elva syskon, hon är en av de aderton i Svenska Akademien.” När det gäller statistiska och liknande jämförelser används siffror. Enligt mitt material har författaren skrivit alla tal upp till tolv med siffror och alla större tal med bokstäver. Däremot har översättaren skrivit talen på olika sätt.

I exempel 48 har översättaren av någon anledning bestämt sig för att använda bokstäver *trettio* även om siffror 30 skulle ha fungerat lika bra i sammanhanget. Däremot i exempel 49 har översättaren velat vara konsekvent och använda bokstäver för både talet *sex* och *trettio*. Det vill säga att översättaren har skapat balans i meningen.

En förkortning i stället för ord

Exempel 50 (nr 5, bilaga 9)

SL: 24.2.1986 näin Olof Palmen viimeistä kertaa televisiossa. (s. 20)

TL: Den 24 februari 1986 såg jag Olof Palme för sista gången i TV. (s. 21)

Exempel 51 (nr 6, bilaga 9)

SL: [...] että kasetille ehti kertyä vain tunti ja kymmenen minuuttia Palme-materiaalia Suomen television uutislähetysistä sekä Ruotsin television ohjelmista. (s. 21)

TL: [...] att kassetten bara rymde sjuttio minuter av Palmematerial från finska nyhetssändningar och SVT:s program. (s. 22)

I materialet förekommer det två stavningsbyten där översättaren har använt en förkortning medan författaren har använt det fullständiga ordet. Det första av dessa är exempel 50. Översättaren har skrivit *TV* medan författaren har skrivit *televisio*. Enligt *Svenska Akademiens ordlista* ska man använda kortformen *tv* hellre än *teve* (SAOL 2015 s.v. tv). De båda är kortformer för *television* och det förstnämnda används oftast på svenska (SO 2009 s.v. tv).

I exempel 51 har översättaren använt kortformen *SVT* för namnet *Sveriges Television* (Sveriges Television). Tidigare i texten skrev även författaren *SVT* men i exempel 51 har han velat vara konsekvent och skriva både *Suomen television* och *Ruotsin television* utan förkortningar. Enligt Språkbruks språkfrågor skrivs namnet på kanaler med versaler, till exempel *FST*, *MTV3*, *SVT* (Språkbruk 2006). Det vill säga att översättaren har följt de formella skrivreglerna.

Datum skrivet på ett annat sätt än i originalet

Exempel 52 (nr 7, bilaga 9)

SL: 24.2.1986 näin Olof Palmen viimeistä kertaa televisiossa. (s. 20)

TL: Den 24 februari 1986 såg jag Olof Palme för sista gången i TV. (s. 21)

Exempel 53 (nr 8, bilaga 9)

SL: [...] ja ylipuhui talonmiehen suruliputtamaan 28.2., Palmen murhapäivänä. (s. 25–26)

TL: [...] och övertalade fastighetsskötaren att flagga på halv stång den sista februari, årsdagen för Palmemordet (s. 27)

I exemplen ovan har författaren skrivit datumen endast med siffror medan översättaren har angett datumen antingen med siffror och bokstäver (exempel 52) eller endast med bokstäver (exempel 53). Det förstnämnda sättet kallas för alfanumeriskt skrivsätt, vilket i första hand rekommenderas i löpande text i svenskan. Det vill säga att översättaren har följt rekommendationen i detta sammanhang och skrivit datumet på ett sätt som är naturligt i målspråket. (Reuter 1991) Det

sistnämna sättet att skriva datum fungerar i kontexten. Dock finns det en minimal risk att läsaren uppfattar uttrycket *den sista februari* som *den 29 februari* på grund av skottåret, vilket betyder att det finns en extra dag i februari vart fjärde år (SAOL 2015 s.v. skottdag). Eftersom båda bytena i fråga inte är obligatoriska, räknar jag dem som frivilliga stavningsbyten. Översättaren har ändå skrivit alla datumen som finns i början av varje kapitel i boken endast med siffror t.ex. 24/12/2002 och inte på det rekommenderade alfanumeriska sättet.

3.3.9 Namnbyten

Det förekommer ett namnbyte när översättaren ”översätter” ett sådant namn som inte har en officiell motsvarighet, som exempelvis *Helsinki* har *Helsingfors* (se även avsnitt 2.3.2 Överföringsskede). Namnbyten kan medföra innehållsliga förändringar eftersom namnen har vissa referenser (person, ställe). I en deckare som var med i Huhtalas material hade översättaren använt den svenska namnvarianten *Jan* istället för originaltextens namn *Jari*. (Huhtala 1995: 53f.)

I mitt material förekommer det inga namnbyten. Alla namn som finns med i originaltexten har antingen en officiell motsvarighet som översättaren har använt eller blivit bevarade som sådana även i översättningen. Till exempel *Sipoo* har en officiell motsvarighet *Sibbo* samt *Tammisaari* har *Ekenäs* (se exempel 31). Alla finska egennamn som inte har svenskspråkiga motsvarigheter liksom *Mikko*, *Kouvola* och *Timo Salonen* har översättaren bevarat även i måltexten utan att anpassa dem för målspråkets språkdräkt. Översättaren har således följt samma instruktioner som Ingo presenterade i samband med översättning av egennamn. Denna strategi är källspråksorienterad och Pedersen kallar den för *retention*. (Se avsnitt 2.3.2 Överföringsskede) Det enda undantaget är exempel 20 där översättaren har ersatt namnet *Sokos* med hyperonymen *varuhuset*. I det fallet är det dock inte fråga om ett namnbyte utan om ett uttrycksbyte.

De flesta egennamn som förekommer i materialet är svenskspråkiga namn, till exempel *Slussen*, *Olof Palme*, *Stockholm* och *Bosse* som översättaren inte ha behövt översätta. Detta är naturligt eftersom romanen handlar om Sverige och svenskhet och de flesta händelserna utspelar sig i Sverige. Eftersom materialet inte innehåller några namnbyten har jag inte tagit bytet med i tabell 12 som finns i bilaga (se bilaga 1).

3.3.10 Ordföljdsbyten

Ett ordföljdsbyte uppstår när en grammatisk enhet i översättningen står i en annan ordning än i originalet. Exempelvis en roman som Huhtala analyserade innehöll ett ordföljdsbyte där två element hade bytt plats. I originalet stod det *rinnan ja mahan* vilket i översättningen hade blivit *mage och bröst*. (Huhtala 1995: 54)

Jag har delat de ordföljdsbyten som förekommer i mitt material i fem underkategorier: 1) *Ett ord byter plats inom en mening*, 2) *Två ord byter plats inom en fras*, 3) *Två fraser byter plats inom en mening*, 4) *Tre fraser byter plats inom en mening* samt 5) *En sats byter plats inom två meningar*.

Totalt finns det 8 stycken ordföljdsbyten i materialet, vilket utgör 2,3 % av de alla frivilliga översättningsbytena. Det vanligaste ordföljdsbytet hör till den andra underkategorin. Det finns sammanlagt 3 stycken, 37,5 %, sådana byten i materialet. Det näst vanligaste ordföljdsbytet hör till den sista underkategorin, vilket innebär att en sats byter plats inom två meningar. Det finns sammanlagt 2 stycken sådana ordföljdsbyten, 17,5 %. I de övriga underkategorierna finns det ett ordföljdsbyte per underkategori, vilket utgör 12,5 %. Jag presenterar dessa underkategorier med hjälp av exemplen nedan.

Ett ord byter plats inom en mening

Exempel 54 (nr 1, bilaga 10)

SL: – Se ei ole villitys, isä. (s. 25)

TL: – Pappa, det var ingen mani. (s. 26)

Exemplet ovan representerar det enda ordföljdsbytet i materialet där ett enskilda ord har bytt plats inom en mening. Det är fråga om ett direkt tilltal i dialogen (*Språkriktighetsboken* 2005: 128f.). Jag antar att översättaren har gjort detta byte för att skapa rytm i texten. Tidigare i dialogen började pappas replik med *Mikko, lova mig en sak* (se exempel 42). Därför är det naturligt att även berättarens replik börjar med tilltalsordet *pappa*.

Två ord byter plats inom en fras

Exempel 55 (nr 2, bilaga 10)

SL: Antavat elektroniikkapelin tai lelun oman vuoronsa jälkeen seuraavalle. (s. 13)

TL: De låter leksaker eller spelet gå vidare till den som står näst i tur. (s. 13)

Exempel 56 (nr 3, bilaga 10)

SL: Ymmärrän, että se oli vaikeaa sinulle ja äitille. (s. 25)

TL: Jag fattar ju att det måste ha varit svårt för mamma och dig. (s. 26)

Det förekommer sammanlagt tre stycken ordföljdsbyten i materialet där två ord byter plats inom en fras. Två av dessa finns presenterade ovan. I exempel 55 har översättaren utöver utelämnning av ordet *elektroniikka* bytt plats för orden *pelin tai lelun*. Detta ordföljdsbyte är godtyckligt.

I exempel 56 har översättaren bytt plats för orden *sinulle* och *äitille*. Jag antar att översättaren har velat skapa balans i frasen genom bytet eftersom ordet *dig* är kortare i svenskan än i finskan 'sinulle'. Med hjälp av bytet kommer det inte tre korta ord *för dig och* i rad och ett längre ord *mamma* i slutet.

Exempel 57 (nr 4, bilaga 10)

SL: [...] enkä varsinkaan tykkää olla tuntitolkulla yksin hiljaa. (s. 26)

TL: [...] och i synnerhet inte att vara tyst och ensam timmar i sträck. (s. 27)

Det tredje ordföljdsbytet där två ord har bytt plats inom en fras presenteras ovan. I originaltexten står det *yksin hiljaa* medan dessa ord har bytt plats i översättningens fras *tyst och ensam*. Jag anser att detta byte är godtyckligt eftersom frasen *ensam och tyst* skulle ha fungerat lika bra i kontexten.

Två fraser byter plats inom en mening

Exempel 58 (nr 6, bilaga 10)

SL: Hän yritti parhaansa tehdäkseen oloni siedettäväksi ja ymmärtääkseen minua. (s. 19–20)

TL: Hon gjorde sitt bästa för att förstå mig och göra min tillvaro så dräglig som möjligt. (s. 20–21)

I det ovanstående exemplet har översättaren för det första gjort ett tillägg i form av en fras *så (dräglig) som möjligt* (se bilaga 2 nr 159). För det andra har han bytt plats för fraserna *för att förstå mig* och *göra min tillvaro så dräglig som möjligt*. Han har antagligen gjort ordföljdsbytet i fråga för rytmens skull eftersom den förstnämnda frasen är kortare än den sistnämnda (se även Huhtala 1995: 99). Översättaren kan ändra predikatens ordningsföljd utan att textens betydelse ändras när det är fråga om en additiv koppling (se avsnitt 2.3.1 Analysskede).

Tre fraser byter plats inom en mening:

Exempel 59 (nr 5, bilaga 10)

SL: Viereiseen pöytään istuvat tukholmalaisystäväni Bosse ja Maria keskeyttävät ajatukseni pahimmalla mahdollisella tavalla. (s. 27)

TL: Bosse och Maria, mina polare från Stockholm, slår sig ner vid bordet intill och avbryter mig i mina funderingar på värsta tänkbara sätt. (s. 29)

I exempel 59 ovan har översättaren ändrat plats för de tre understrukna fraserna. Tidigare i texten kommer det fram att berättaren sitter vid bordet på en restaurang. Således har författaren använt tema-rem-principen genom att placera den gamla informationen i början *vid bordet intill* (se avsnitt 2.3.3 Överföringskede). Däremot har översättaren inlett meningen med ny information *Bosse och Maria, mina polare från Stockholm*. (Se även Huhtala 1995: 100) Jag antar att översättaren har gjort bytet för strukturens och tydlighetens skull eftersom det låter bättre och tydligare på svenska att inleda satsen med subjektet *Bosse och Maria*.

En sats byter plats inom två meningar

Exempel 60 (nr 7, bilaga 10)

SL: Kävi sääntillisesti töissä, puhui asiaa ja autourheilusta, joi perjantaina ja paljon, toivoi Ruotsin kaatuvan jääkiekossa ja kovaa. (s. 19)

TL: Han gick regelbundet till jobbet, krökade på fredagarna, inte sällan i stora mängder, drömde om att Finland skulle tvåla till Sverige i hockey och det med besked. Han pratade inte i onödan och när han gjorde det handlade mest om motorsport. (s. 20)

I exempel 60 ovan har översättaren först och främst gjort ett satsbyte (detta diskuteras närmare i följande avsnitt). Eftersom det översatta textstycket innehåller två meningar har jag räknat att detta byte sker inom två meningar även om det finns bara en mening i originaltexten. Därmed har översättaren placerat satsen *puhui asiaa ja autourheilusta* i slutet av textstycket medan den är i originalet den andra huvudsatsen i meningen. Den huvudsakliga orsaken till ordföljdsbytet i fråga är att det inte är möjligt att uttrycka *puhua asiaa* på svenska med hjälp av en fras. Det finns inte ett sådant uttryck i svenskan varför översättaren har behövt använda flera ord för att uttrycka samma sak. Av denna orsak har han antagligen bestämt sig för att ange den flerordiga meningen separat i slutet. Dock är detta byte inte obligatoriskt varför jag räknar det både som ordföljds- och satsbyte.

Exempel 61 (nr 8, bilaga 10)

SL: Viimeisenä todisteena rakkaudestaan hän paljasti mihin oli kätkenyt lapsena keräilemäni ruotsinkieliset sarjakuvalehdet, Bamset ja Kalle Ankat. Sieltä ne löytyvät ullakolta lattialautojen alta. (s. 25)

TL: Som ett slags sista kärleksbevis avslöjade han var han hade gömt alla de där svenska serietidningarna som jag samlade på som barn. Och där låg de minsann, under golvplankorna på vinden, alla Bamse- och Kalle Anka -tidningarna. (s. 26)

Det andra ordföljdsbytet i mitt material vilket innebär att en sats byter plats inom två meningar finns ovan. Översättaren har bytt plats för frasen *Bamset ja Kalle Ankat*. Därtill har han tillagt substantivet *tidningarna* i slutet av frasen. På grund av tillägget har översättaren antagligen velat undvika upprepningen av ordet *tidningarna* inom den första meningen. Dock räknar jag detta som ett frivilligt ordföljdsbyte eftersom ordföljdsbytet i fråga inte är obligatorisk. Det skulle ha varit möjligt att formulera meningen även på ett annorlunda sätt, exempelvis [...] *avslöjade han var han hade gömt alla de där svenska Bamse- och Kalle Anka-tidningarna som jag samlade på som barn* [egen översättning].

3.3.11 Satsbyten

Det sista frivilliga översättningsbytet heter satsbyte. Med det menas en förändring där översättaren bildar en enhet eller en mening av högre rang av två likadana enheter i originaltexten eller tvärtom. Huhtala nämner ett exempel på ett satsbyte där översättaren har bildat två meningar av en mening. I originalbroschyren stod det att: *Edenissä asut mukavasti merellepäin ja huoneissa on kaikki, mitä*

tarvitset. Men i översättningen blev det två meningar: I Eden bor du bekvämt. Alla rum har havsutsikt och allt annat du kan tänka dig. (Huhtala 1995: 55)

I mitt material förekommer det sammanlagt 17 stycken satsbyten, vilket är 5,0 % av alla frivilliga översättningsbytena. De olika typerna av satsbyten har jag kategoriserat i två följande underkategorier: 1) *En mening ersätter två meningar* och 2) *Två meningar ersätter en mening*. Den första underkategorin innefattar 4 stycken, 23,5 %, satsbyten och den andra 13 stycken, 76,5 %.

En mening ersätter två meningar

Exempel 62 (nr 1, bilaga 11)

SL: Vanhemmat pörhöttävät vaaleita hiuksia. Lapset ovat salaa hyvillään saamastaan huomiosta. (s. 12)

TL: Föräldrarna rufsar dem i håret och ungarna är i smyg glada över all uppmärksamhet. (s. 12)

Exempel 63 (nr 4, bilaga 11)

SL: Osoitin mieltä ruotsinopetuksen lisäämisen puolesta. Pommitin Kouvola kaupunginhallitusta kysymyksillä ruotsin kielen asemasta. (s. 19)

TL: Jag demonstrerade för ökad svenskundervisning och bombarderade stadsstyrelsen i Kouvola med frågor om det svenska språkets ställning. (s. 19–20)

Sammanlagt fyra stycken av satsbytena som förekommer i materialet är sådana där översättaren har bildat en mening av två meningar i originaltexten. Två av dem finns presenterade ovan. I båda fallen har översättaren sammanslagit två huvudsatser med konjunktionen *och*. Dessa satsbyten förändrar även stilen eftersom författaren använder mycket sällan konjunktioner för att sammanslå två eller flera meningar.

I mitt material innehåller översättningen för det mesta motsatta satsbyten, det vill säga att översättaren har ersatt en mening med två meningar. Av denna anledning anser jag att han i några andra ställen, som i de nedanstående exemplen har velat skriva längre meningar och använda satsradning för att eftersträva författarens stil och skrivsätt.

Exempel 64 (nr 2, bilaga 11)

SL: Miehetkin halaavat_ Johan tässä on monta tuntia tunnettu_ (s. 13)

TL: Även mannen kramas, man har trots allt känt varandra i flera timmar redan_ (s. 13)

Exempel 65 (nr 3, bilaga 11)

SL: Sotavereraanit ovat minulle vain joukko miehiä, jotka kävivät jossain itärajalla häviämässä sodan_ Toki se ponnistus koitui lopulta myös Ruotsin hyväksi_ (s. 26)

TL: För mig är krigsveteranerna bara en grupp av män som drog till östergränsen och torskade i ett krig, låt vara att deras vedermödor i slutändan kom att gagna även Sverige_ (s. 27–28)

I båda exemplen ovan har översättaren ersatt en punkt med ett kommatecken, vilket har orsakat ett satsbyte. Översättaren har använt *asyndes*, det vill säga satsradning som stilmedel vilket är ett mycket vanligt stilmedel hos originalskribenten (se avsnitt 2.5 Stil).

Två meningar ersätter en mening

Exempel 66 (nr 5, bilaga 11)

SL: Tämä on tyypillinen thaimaalaisen pikkusaaren ravintola, meren rannassa, seiiniä ei ole, ainoastaan katto_ (s. 11)

TL: Restaurangen är av den där sorten som finns på så många små thailändska öar_ Den ligger vid havet, har inga väggar, bara ett tak. (s. 11)

Exempel 67 (nr 14, bilaga 11)

SL: Kävi sääntillisesti töissä, puhui asiaa ja autourheilusta, joi perjantaina ja paljon, toivoi Ruotsin kaatuvan jääkiekossa ja kovaa_ (s. 19)

TL: Han gick regelbundet till jobbet, krökade på fredagarna, inte sällan i stora mängder, drömde om att Finland skulle tvåla till Sverige i hockey och det med besked_ Han pratade inte i onödan och när han gjorde det handlade mest om motorsport_ (s. 20)

I exempel 66 och 67 ovan har författaren skrivit långa meningar som innehåller flera beskrivande satser. Han har igen använt satsradning som stilmedel. På grund av satsradningen har han lagt kommatecknen mellan satserna. Översättaren däremot har bildat två meningar och upprepat subjekten *den* (restaurangen) och *han* (Mikkos pappa) i de andra meningarna. Huhtala konstaterar (1995: 102) att denna slags strategi sannolikt syftar till att klargöra budskapet. Det blir tydligare och mer lättläst när översättaren delar en lång mening i två delar.

Exempel 68 (nr 9, bilaga 11)

SL: Haluan olla syntyperäinen ruotsalainen, moderni, pehmeä ja ymmärtäväinen, Anderssonin perheen isä_ (s. 16)

TL: Jag vill vara en infödd svensk_ Jag vill vara modern, mjuk och förstående, en familjefar i familjen Andersson_ (s. 17)

I exempel 68 har författaren igen använt satsradning som stilmedel i meningen. Översättaren däremot har delat meningen i två separata meningar och upprepat uttrycket *jag vill* i början av den andra meningen. Eftersom satsradning skulle ha varit möjligt även i översättningen, räknar jag detta som satsbyte som även påverkar stilen. Översättaren upprepar satsen *jag vill* sammanlagt fem gånger i textavsnittet, varför jag anser att han medvetet har använt anafor som stildrag. (Se avsnitt 2.5 Stil och exempel 6)

Exempel 69 (nr 10, bilaga 11)

SL: He asuvat Tukholmassa, mutta ovat kotoisin Piteåsta, heillä on juuret siellä, ne juuret juuri tuovat harmonian_ (s. 17)

TL: De bor i Stockholm men kommer från Piteå, det är där de har sina rötter_ Och det är just dessa rötter som gör dem så harmoniska_ (s. 17)

Exempel 70 (nr 17, bilaga 11)

SL: – Te ette ole olleet Suomen vallan alla, onneksenne_ (s. 23)

TL: – Det beror på att ni aldrig varit under finskt styre_ Och det ska ni vara glada över_ (s. 25)

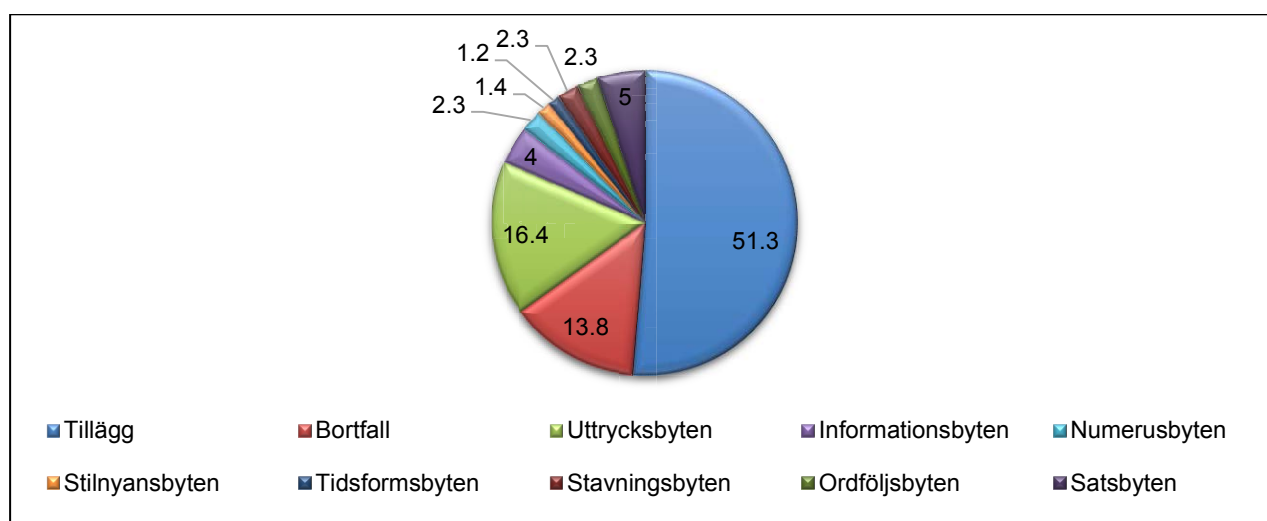
Ovan presenteras två snarlika satsbyten som förekommer i materialet. I båda fallen har översättaren bildat två meningar av en mening och tillagt konjunktionen *och* i början av de andra meningarna. Trots den tillagda konjunktionen skulle det ha varit möjligt i båda fallen att använda ett kommatecken i stället för punkten och således undvika satsbyten. Därför räknar jag dessa även som frivilliga satsbyten.

4 RESULTAT

I detta kapitel presenterar jag avhandlingens resultat. Jag redogör för hurdana frivilliga översättningsbyten som förekommer i materialet och i vilka sammanhang de vanligen äger rum. Jag presenterar resultatet med hjälp av olika tabeller för att åskådliggöra i vilken mån översättningsbytena sker. Därmed diskuterar jag om frivilliga översättningsbytena påverkar textens innehåll och stil. Jag jämför mina resultat med Huhtalas (1995) resultat eftersom hennes doktorsavhandling har varit en central utgångspunkt för analysen. Dock är hennes undersökning mer omfattande än min, eftersom hennes material var större och innehöll olika typer av texter.

4.1 Förekomsten av frivilliga översättningsbyten enligt huvudkategorierna

Som resultat fick jag att det fanns 347 stycken frivilliga översättningsbyten i hela materialet (se tabell 12, bilaga 1). Som framgår av figur 4 nedan är de tre vanligaste översättningsbytena tillägg, uttrycksbyten och bortfall. Det klart vanligaste översättningsbytet är tillägg. Det finns totalt 178 stycken tillägg, vilket utgör 51,3 % av alla frivilliga översättningsbyten i hela materialet. Det näst vanligaste översättningsbytet är uttrycksbyten. Det finns sammanlagt 57 stycken uttrycksbyten, vilket utgör 16,4 %. Bortfall är det tredje vanligaste översättningsbytet. Det finns 48 stycken bortfall, 13,8 %.

Figur 4. De frivilliga översättningsbytena och deras procentuella fördelning i materialet.

Även i Huhtalas doktorsavhandling (1995: 138) var de tre vanligaste frivilliga översättningsbytena uttrycksbyten, bortfall och tillägg. Till skillnad från mina resultat var uttrycksbytet det vanligaste översättningsbytet i hennes material. Dessa utgjorde 37,0 % i romanen som hon analyserade. (Huhtala 1995: 80) Det näst vanligaste översättningsbytet i romanen var tillägg, vars andel var 27,6 %. Däremot utgjorde bortfall 22,2 % av alla frivilliga översättningsbyten i romanen som hon undersökte. (Huhtala 1995: 138)

Figur 4 ovan samt tabell 12 (bilaga 1) visar att de andra frivilliga översättningsbytena i mitt material förekommer i följande mån: det finns 17 stycken satsbyten (5,0 % av alla byten), 14 stycken informationsbyten (4,0 % av alla byten), 8 stycken både numerus-, stavnings- och ordföljdsbyten (2,3 % av alla byten), 5 stycken stilnyansbyten (1,4 % av alla byten) samt 4 stycken tidsformsbyten (1,2 % av alla byten). I materialet förekommer det inga namnbyten.

I Huhtalas (1995: 138) material (roman) förekom det andra frivilliga översättningsbyten i följande mån: 6,3 % ordföljdsbyten, 2,5 % numerusbyten, 1,9 % tidsformsbyten, 1,7 % informationsbyten, 0,6 % stilnyansbyten samt 0,2 %, satsbyten. Romanen som hon undersökte innehöll varken namnbyten eller stavningsbyten.

4.2 Förekomsten av frivilliga översättningsbyten enligt underkategorierna

Tabell 2. Tilläggen enligt underkategorierna I och II.

Underkategori I	Antal/ % tillägg
Ord	142 st. / 79,8 %
Fras	25 st. / 14,0 %
Sats	11 st. / 6,2 %
Underkategori II	
Semantiskt tillägg	7 st. / 3,9 %
Explicitgörande tillägg	171 st. / 96,1 %
Totalt	178 st./ 100 %

Som framgår av tabell 2 ovan är de vanligaste tilläggen i mitt material ord. De näst vanligaste tilläggen är fraser och därefter satser. Det finns inte tillagda meningar eller morfem i översättningen. Av de 7 semantiska tilläggen som förekommer i materialet är 4 ord och 3 fraser. Majoriteten av de tillagda elementen är explicitgörande. Detta stöder Huhtalas påstående att ett stort antal tillägg inte automatiskt betyder att innehållet förändras (Huhtala 1995: 68)

De flesta av de tillagda orden är adverb som inte innehåller nya betydelsekomponenter. Sådana adverb är till exempel: *nämligen*, *visserligen*, *nog* och *bara*. Sådana tillägg gör texten mer flytande och på grund av dem låter texten inte som översättning. Största delen av dessa adverb är explicita tillägg som kompletterar och tydliggör texten. Dock använder författaren inte ofta sådana utfyllnadsord. Av den anledningen anser jag att denna typ av tillägg förändrar textens stil.

De näst vanligaste tilläggen, konjunktioner, har en likadan funktion. De två konjunktionerna *och* och *men* är sådana som översättaren har tillagt mest. Konjunktionerna anknyter texten till den föregående och gör texten mer flytande. Detta slags tillägg förändrar även översättningens stil eftersom författaren inte använder konjunktioner i stora mängder. Det hör till författarens stil att använda separata huvudsatser och meningar utan konjunktioner. Han skriver både långa deskriptiva och korta fåordiga satser och meningar. Därtill använder han satsradning som stilmedel. Ofta har översättaren antingen tillagt en konjunktion mellan satserna eller börjat en mening med en konjunktion. På detta sätt har han inte bevarat författarens stil. En annan typ av tillägg som förändrar textens stil är talspråkliga interjektioner som *ja*, *nej* och *va*. Översättaren har tillagt interjektioner speciellt i dialoger, medan författaren inte har använt dem alls. Detta resultat stödjer Ingos (1991b: 10) påstående att svenskan är ett formfattigare språk och därför koncentrerar sig stilmarkörer först och främst till lexikala nivån (se avsnitt 2.4 Att översätta skönlitteratur). Därtill är det möjligt att översättaren inte har utfört en ordentlig konnotationsanalys när han har granskat originaltexten, speciellt vid de konnotationer som gäller talnivå (se avsnitt 2.2.3 Semantik).

I Huhtalas material (1995: 64) var det vanligaste fallet att översättaren hade tillagt ett ord som tillsammans med ett eller flera andra ord bildade en fras i översättningen. Därtill var det vanligt att översättaren hade tillagt ett innehållstomt ord, en konjunktion eller ett annat ord, som fungerade som adverbial i satsen. Tillägg av fraser var mycket ovanligare än tillägg av ordet. Att översättaren hade tillagt en större enhet än en fras, var ytterst ovanligt. Det enda undantaget var barnboken som innehöll ungefär lika många sats- och meningstillägg som frastillägg. Cirka 90 % av tillägg i hennes studie var sådana som inte innehöll nya betydelsekomponenter. (Huhtala 1995: 64ff.)

Tabell 3. Bortfallen enligt underkategorierna I och II.

Underkategori I	Antal/ % bortfall
Morfem	1 st. / 2,1 %
Ord	36 st. / 75,0 %
Fras	6 st. / 12,5 %
Sats	3 st. / 6,3 %
Mening	2 st./ 4,1 %
Underkategori II	
Semantiskt bortfall	8 st. / 16,7 %
Explicitgörande bortfall	40 st. / 83,3 %
Totalt	48 st./ 100 %

Som presenteras i tabell 3 ovan är majoriteten av alla bortfall ord. De näst vanligaste bortfallen är fraser, de tredje vanligaste är satser och därefter meningar. Det finns endast ett borttaget morfem. Av alla bortfall är 16,7 % semantiska som orsakar innehållsförlust. Att andelen semantiska bortfall är större än semantiska tillägg stödjer Ingos påstående att bortfall vanligen är allvarligare än tillägg eftersom de gör texten semantiskt fattigare och kan därmed påverka informationsflödet (Ingo 1991a: 86, 255; se även avsnitt 3.3.2 Bortfall).

Adverb är de vanligaste orden som har lämnats bort. De flesta av dem är implicitgörande bortfall. Till exempel ordet *jo* 'redan' har blivit översatt i fyra olika meningar men i varje mening har informationen uttryckts implicit och kunnat läsas mellan raderna. Bortfall orsakar endast två stilistiska förändringar i materialet. I båda fallen har översättaren lämnat bort upprepning av ett ord. Däremot har översättaren använt upprepning som stilmedel i några andra ställen (se exempel 68), av vilket man kan dra slutsatsen att översättaren har tagit hänsyn till helheten vid översättningsprocessen (se avsnitt 2.3 Översättningsprocess). Med hjälp av några bortfall efterliknar översättningens stil bättre originalets stil. Författaren skriver ofta separata huvudsatser och meningar utan konjunktioner samt använder satsradning som stilmedel. Till exempel förekommer det sammanlagt 23 stycken tillagda konjunktioner men inga utelämnade konjunktioner i materialet.

I Huhtalas hela material var det vanligaste fallet att översättaren hade lämnat bort ett eller flera ord i en fras. I romanen och deckaren var däremot bortfall av ett adverb eller en konjunktion det vanligaste fallet. Även i hennes material förutom barnboken var det ovanligare att översättaren hade lämnat bort en hel fras, sats eller mening. Huhtala konstaterade på basis av sitt resultat att ju större element lämnades bort, desto sannolikare var innehållsförlust. (Huhtala 1995: 75ff.) Samma tendens visas i mina resultat, eftersom båda utelämnade meningar i mitt material är semantiska.

Tabell 4. Uttrycksbytena enligt underkategorin I.

Underkategori I	Antal/ % uttrycksbyten
Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter en fras	3 st. / 5,3 %
En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter ett ord	9 st. / 15,8 %
Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter ett ord	26 st. / 45,6 %
En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter en fras	10 st. / 17,5 %
En icke-lexikonmotsvarande sats ersätter en sats	4 st. / 7,0 %
En icke-lexikonmotsvarande mening ersätter en mening	4 st. / 7,0 %
Ett icke-lexikonmotsvarande idiom ersätter ett idiom	1 st. / 1,8 %
Totalt	57 st. / 100 %

Uttrycksbyten är efter tillägg de vanligaste frivilliga översättningsbytena i mitt material. Som framgår av tabell 4 ovan är det vanligaste fallet ett sådant byte där översättaren har ersatt ett ord med ett icke-lexikonmotsvarande ord. Det näst vanligaste uttrycksbytet innebär att översättaren har ersatt en fras med en icke-lexikonmotsvarande fras. Det tredje vanligaste uttrycksbytet är ett sådant där översättaren har ersatt ett ord med en icke-lexikonmotsvarande fras. Efter dessa kommer uttrycksbytena där översättaren antingen har ersatt en sats med en icke-lexikonmotsvarande sats eller en mening med en icke-lexikonmotsvarande mening. Därtill förekommer det sådana uttrycksbytena där översättaren har ersatt en fras med ett icke-lexikonmotsvarande ord. Den sista underkategorin innebär att översättaren ersätter ett idiom med ett icke-lexikonmotsvarande idiom. (Se även bilaga 1 och bilaga 4) Jag har denna separat underkategori för idiom eftersom de inte kan översättas som vanliga fraser (se avsnitt 2.3.2 Överföringsskede och 2.4 Att översätta skönlitteratur).

De mest generella uttrycksbytena i mitt material är sådana där översättaren har ersatt ett egennamn eller ett annat substantiv med ett pronomen. Resultatet är enligt Huhtala (1995: 80ff., 139). Därtill innebär många av de förekommande uttrycksbytena att översättaren har uttryckt ett ord, en fras, en sats eller en mening med andra ord vilket målspråkiga läsare kan uppleva som sitt eget idiomatiska modersmål i stället för något översatt. Översättaren har således strävat efter dynamisk motsvarighet (eller ekvivalens) i stället för formell. (Se avsnitt 2.1 Vad är översättning? och 2.3.3 Bearbetningsskede) Huhtala (1995: 139) anser att den stora förekomsten av uttrycksbyten skulle kunna förklaras med att översättaren inte översätter ord för ord utan tar hänsyn till innehållet i en längre textdel och uttrycker det på sitt eget sätt. Inga av uttrycksbytena i mitt material har påverkat textens stil eller innehåll.

Tabell 5. Informationsbytena enligt underkategorin I.

Underkategori I	Antal/ % uttrycksbyten
Ett icke-motsvarande ord ersätter ett ord	4 st. / 28,6 %
En icke-motsvarande fras ersätter en fras	4 st. / 28,6 %
Korrigerig	6 st. / 42,8 %
Totalt	14 st. / 100 %

De flesta av informationsbytena i mitt material är korrigeringar som framgår av tabellen ovan. Majoriteten av dem handlar antingen om svenska uttryck som författaren har stavat fel eller företeelser och platser i Sverige som författaren har beskrivit felaktigt. Ett av korrigeringarna gäller författarens lapsusfel. Han har använt ett frågetecken i ett utrop, vilket översättaren har korrigerat med ett utropstecken. De andra två underkategorierna är sådana där översättaren har antingen ersatt ett ord med ett icke-motsvarande ord eller en fras med en icke-motsvarande fras. Dessa informationsbyten beror antagligen på att översättaren antingen har missuppfattat ett uttryck i originaltexten eller velat använda ett enklare uttryck i stället. Ett av dem är även pragmatiskt (se exempel 31). Alla informationsbyten i materialet förändrar informationen men inte stilen. (Se även bilaga 1 och bilaga 5) I Huhtalas material var det generellt att ett ord eller ett ord inom en fras i originalet hade fått en annan motsvarighet i översättningen. Det var också vanligt att informationsbyten hängde ihop med sifferuppgifter och tal. I mitt material finns det endast ett sådant informationsbyte (se exempel 28).

Tabell 6. Numerusbytena enligt underkategorin I.

Underkategori I	Antal/ % uttrycksbyten
Singularis ersätter pluralis	6 st. / 75,0 %
Pluralis ersätter singularis	2 st. / 25,0 %
Totalt	8 st. / 100 %

Av de numerusbytena som förekommer i materialet är majoriteten sådana där singularis i översättningen ersätter pluralis i originaltexten (se tabell 6 ovan). Den andra typen av numerusbyten innebär att pluralis i översättningen ersätter singularis i originaltexten. Numerusbytena i mitt material orsakar varken innehålls- eller stilförändringar. I Huhtalas doktorsavhandling förekom det även numerusbytena åt båda hållen, det vill säga från pluralis till singularis och tvärtom. Därtill var det vanligare att ett uttryck i pluralis ersatts med ett uttryck i singularis när det gäller romanen som hon analyserade. Detta resultat är enigt med mitt. Hon även konstaterade att flera numerusbyten skedde vid tal om kroppsdelar. I mitt material är det ett fall som handlar om kroppsdelar (se nr 3, bilaga 6). (Huhtala 1995: 86ff.)

Tabell 7. Stilnyansbytena enligt underkategorin I.

Underkategori I	Antal/ % uttrycksbyten
Talspråkligt uttryck ersätter formellt uttryck	4 st. / 80,0 %
Smeknamn ersätter formellt namn	1 st. / 20,0 %
Totalt	5 st. / 100 %

Som framgår i tabell 7 ovan förekommer det fem stycken stilnyansbyten i mitt material. Majoriteten av dem är sådana där översättaren har använt ett talspråkligt uttryck i stället för formellt. Ett stilnyansbyte handlar om smeknamn. Översättaren har använt smeknamnet *kosken* medan författaren har använt det formella produktnamnet *koskenkorva* (se exempel 41). Åt andra hållet har det skett inga stilnyansbyten, det vill säga att översättaren skulle ha använt ett formellt uttryck eller ett namn istället för ett vardagligt uttryck eller ett formellt namn. Därtill har översättaren tillagt vardagliga uttryck liksom interjektioner i översättningen. Av dessa resultat kan man dra slutsatsen att översättaren i allmänhet har använt vardagligare uttryck än författaren. Alla stilnyansbyten i materialet förändrar stilen men inte innehållet. Även i Huhtalas material hörde stilnyansbyten till de

ovanligaste översättningsbytena. Därtill var det vanligt att stilnyansbyten ägde rum vid substantiv och pronomen. I mitt material berör fem stycken av stilnyansbyten substantiv och ett adjektiv. (Se även bilaga 1 och bilaga 7) Till skillnad från mina resultat var det vanligaste fallet i Huhtalas undersökning att ett stilistiskt markerat ord i originaltexten ersatts med ett neutralt ord i översättningen. (Huhtala 1995: 89)

Tabell 8. Tidsformsbytena enligt underkategorin I.

Underkategori I	Antal/ % uttrycksbyten
Preteritum ersätter presens	1 st. / 25,0 %
Perfektum ersätter preteritum	2 st. / 50,0 %
Pluskvamperfektum ersätter preteritum:	1 st. / 25,0 %
Totalt	4 st. / 100 %

De ovanligaste översättningsbytena i mitt material är tidsformsbyten (se tabell 8). Det finns sammanlagt två stycken tidsformsbytena där översättaren har angett ett verb i perfektum medan författaren har angett samma verb i preteritum. Därtill förekommer det ett fall där översättaren har ändrat tempusformen från presens till preteritum. Detta tempusbyte är det enda som även har förändrat innehållet (se exempel 42). Även en gång har översättaren använt pluskvamperfektum i stället för preteritum. Tidsformsbytena har inte förändrat textens stil. (Se även bilaga 1 och bilaga 8) Likaså i mitt material var tidsformsbyten bland de ovanligaste frivilliga översättningsbytena i Huhtalas undersökning. Hon konstaterade att det var svårt att se allmänna tendenser på basis av hennes resultat gällande vilka tidsformer hade blivit utbytta mot andra tidsformer. Hon gav ändå några exempel på tempusbyten. I ett fall hade översättaren förändrat tidsformen från presens till preteritum, vilket även förändrade innehållet precis som det likadana bytet i mitt material. Ett annat tidsformsbyte som förändrade innehållet i hennes material var tempusbytet från perfektum till presens. (Huhtala 1995: 91f.)

Tabell 9. Stavningsbytena enligt underkategorin I.

Underkategori I	Antal/ % uttrycksbyten
En stor begynnelsebokstav i stället för en liten	2 st. / 25,0 %
Ett tal skrivet med bokstäver i stället för siffror	2 st. / 25,0 %
En förkortning i stället för ord	2 st. / 25,0 %
Datum skrivet på ett annat sätt än i originalet	2 st. / 25,0 %
Totalt	8 st. / 100 %

Alla stavningsbyten som förekommer i materialet har fördelats jämnt mellan de fyra underkategorierna (se tabell 9). Den första underkategorin gäller stavningsbyten där översättaren till skillnad från författaren har använt en stor begynnelsebokstav i stället för en liten. De båda fallen handlar om produktnamnet *Koskenkorva*. Den andra underkategorin innefattar stavningsbyten där översättaren har skrivit ett tal med bokstäver medan författaren har använt siffror. I båda fall är det fråga om talet 30 (se exempel 48 och 49). Den tredje underkategorin handlar om stavningsbyten där översättaren till skillnad från författaren har förkortat ett ord (se exempel 50 och 51). Den sista underkategorin innebär att översättaren har skrivit ett datum på ett annat sätt än författaren. Vid varje stavningsbyte har översättaren följt generella svenska skrivregler vilket betyder att han har eftersträvat dynamisk motsvarighet i stället för ordagrann översättning (se avsnitt 2.1 Vad är översättning? och 2.3.3 Bearbetningsskede). De förekommande stavningsbytena förändrar varken innehållet eller stilen. I Huhtalas undersökning var stavningsbyten rätt ovanliga och i romanen och barnboken förekom det inga stavningsbyten alls. Till skillnad från mitt material innehöll hennes material stavningsbyten där översättaren hade använt en liten begynnelsebokstav i stället för en stor. Därtill innehöll hennes material både fall där ett tal till skillnad från källtexten hade skrivits med siffror i översättningen och tvärtom. Gällande förkortningar var det klart vanligare i hennes studie att översättningen innehöll en förkortning men inte originaltexten. (Huhtala 1995: 96f.)

Som jag har nämnt tidigare i denna avhandling förekommer det inga namnbyten i materialet. Alla namn som finns med i källtexten har antingen en officiell motsvarighet som översättaren har använt eller blivit bevarade som sådana även i översättningen. Det vill säga att översättaren har använt källspråksorienterad strategi vid översättning av egennamn. (Se avsnitt 2.3.2 Överföringsskede) Undantaget är exempel 20 där översättaren har ersatt namnet *Sokos* med hyperonymen *varuhuset*. Dock är det inte fråga om ett namnbyte utan om ett uttrycksbyte. I Huhtalas material innehöll endast

deckaren och broschyren några namnbyten. Hon konstaterade att översättare oftast bibehöll namn på icke-fiktiva personer som sådana men i samband med fiktiva personer hade deras namn blivit antingen modifierade eller översatta. (Huhtala 1995: 96ff.)

Tabell 10. Ordföljdsbytena enligt underkategorin I.

Underkategori I	Antal/ % uttrycksbyten
Ett ord byter plats inom en mening	1 st. / 12,5 %
Två ord byter plats inom en fras	3 st. / 37,5 %
Två fraser byter plats inom en mening	1 st. / 12,5 %
Tre fraser byter plats inom en mening	1 st. / 12,5 %
En sats byter plats inom två meningar	2 st. / 25,0 %
Totalt	8 st. / 100 %

Som presenteras i tabell 10 ovan innebär de vanligaste ordföljdsbytena i mitt material att två ord byter plats inom en fras. De näst vanligaste ordföljdsbytena innebär att en sats byter plats inom två meningar. De övriga underkategorierna är sådana där ett ord, två fraser eller tre fraser byter plats inom en mening. Majoriteten av ordföljdsbyten som förekommer i materialet handlar enligt min åsikt om ett idiomatiskt målspråkligt språkbruk, det vill säga dynamisk ekvivalens som översättaren har strävat efter. (Se avsnitt 2.3.3 Bearbetningsskede) Jag anser att en del av ordföljdsbyten är godtyckliga (se exempel 55 och 57) och några av dem har översättaren gjort för att skapa rytm eller balans i texten (se exempel 54, 56 och 58). De förekommande ordföljdsbytena påverkar varken innehållet eller stilen. (Se även bilaga 10) I Huhtalas material förekom det flera ordsföljdsbyten (8,2 %) än i mitt. Huhtala påpekade att en del av ordföljdsbytena i hennes studie berodde på slarv och några av dem skedde för att skapa rytm eller balans i texten.

Tabell 11. Satsbytena enligt underkategorin I.

Underkategori I	Antal/ % uttrycksbyten
En mening ersätter två meningar	4 st. / 23,5 %
Två meningar ersätter en mening	13 st. / 76,5 %
Totalt	17 st. / 100 %

I mitt material förekommer det två olika slags satsbyten (se tabell 11). Den första typen av satsbyten innebär översättningsbyten där en mening ersätter två meningar. Två av dessa skett på grund av att översättaren har sammanslagit två meningar genom att tillägga konjunktionen *och* emellan dem (se exempel 62 och 63). Dessa satsbyten förändrar även stilen eftersom författarens stil och skrivsätt består av självständiga huvudsatser, satsradning och ofullständiga meningar. Han använder mycket sällan konjunktioner. De andra två satsbyten där översättaren har ersatt två meningar med en mening förekommer på grund av satsradningen. I dessa fall har översättaren enligt min åsikt härmat författarens skrivsätt och stil (se exempel 64 och 65). Den andra typen och den vanligaste satsbyten är sådana där två meningar ersätter en mening. En del av dessa har antagligen skett för att klargöra budskapet eftersom det blir tydligare och mer lättläst när översättaren delar en lång mening i två delar. Därtill i de flesta fall har översättaren bildat två meningar genom att ersätta ett kommatecken i originalet med en punkt i översättningen. Dessa typer av satsbyten förändrar inte stilen eftersom översättaren även använder korta separata meningar som skiljs med en punkt i källtexten. (Se även bilaga 11)

Även i Huhtalas doktorsavhandling (1995: 103) var det ovanligare att originaltexten innehöll flera meningar än översättningen. Detta resultat är enigt med mitt. Det finns 431 meningar i originaltexten och fyrahundrafyrtio 440 i översättningen. I hennes material fanns det några enstaka fall där översättaren hade bildat en mening av två meningar. Dessa satsbyten förekom i ledarna, artiklarna, broschyrerna, deckaren och barnboken. Vanliga satsbyten i hennes studie var sådana där översättaren hade bildat två meningar av en lång mening i originaltexten. Därtill var det vanligt i hennes material att satsbytet hörde ihop med ett annat byte, exempelvis med tillägg. (Huhtala 1995: 102ff.)

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

I detta kapitel sammanfattar jag pro gradu-avhandlingen och diskuterar hur jag anser att arbetet lyckades och vilka saker jag kunde ha gjort på ett annat sätt. I slutet presenterar jag även idéer om vidareforskning av ämnet.

Syftet med denna pro gradu-avhandling var att studera hurdana frivilliga översättningsbyten det finns i romanen *Hallonbåtsflykten*. Jag intresserade mig även för hur de frivilliga översättningsbytena påverkade innehållet och i vilken mån de förekom i materialet. Därtill ville jag ta reda på hur originaltextens stil hade bevarats i översättningen. Material bestod av Miika Nousiainens roman *Vadelmavenepakolainen* och dess svenska översättning *Hallonbåtsflykten*. Jag valde de fem första kapitlen av båda romanerna till analysen. Som utgångspunkt för analysen har jag använt Huhtalas doktorsavhandling (1995). Därtill har Ingos (1991a; 1991b; 2007) och Sorvalis (1983) verk angående översättning och översättningsvetenskap varit centrala källor.

I den teoretiska bakgrunden diskuterade jag allmänt om översättning. Jag behandlade även översättningsprocessen och presenterade de olika skedena som finns i processen; analys-, överförings- samt bearbetningsskede. Jag redogjorde även kort för översättning av skönlitteratur och de olika drag som översättaren måste ta hänsyn till när han översätter skönlitterära verk. Därmed diskuterade jag stilen både allmänt och med tanke på översättning av stil.

I analysdelen behandlade jag översättningsbyten. Först på allmän nivå, sedan redogjorde jag kort för obligatoriska översättningsbyten och därefter koncentrerade jag mig på frivilliga översättningsbyten. I samband med genomgång av olika frivilliga översättningsbyten presenterade jag utvalda exempel ur materialet och analyserade dem. I slutet presenterade jag mina resultat. Som metod i analysen utnyttjade jag både den kvalitativa och den kvantitativa metoden. Jag använde den kvalitativa metoden för att förklara och beskriva de frivilliga översättningsbytena som fanns i materialet och den kvantitativa metoden för att ta reda på i vilken mån de frivilliga översättningsbytena förekom i översättningen. I samband med analysen och resultatet gav jag även en översikt över hur stilen och innehållet hade förändrats i översättningen. Jag anser att metoden som jag använde i avhandlingen var lämplig i detta syfte eftersom delar av böckerna som jag analyserade var mycket omfattande. Det fanns 431 meningar i originaltexten och 440 i översättningen. Jag kunde ha begränsat området mer för att kunna koncentrera mig bättre på den

kvalitativa metoden. Då skulle jag ha kunnat beskriva och förklara de förekommande frivilliga översättningsbytena noggrannare. Jag borde ha insett från början att jag behövde begränsa materialet. Jag hann analysera en stor del av boken innan jag märkte att jag redan hade över trehundra exempel. Från början var mitt syfte att analysera hela böckerna men i det fallet skulle materialet ha varit alltför omfattande för den kvalitativa analysen.

Som resultat fick jag att det finns 347 stycken frivilliga översättningsbyten i mitt material. De tre vanligaste frivilliga översättningsbytena i materialet var tillägg, uttrycksbyten och bortfall. Det klart vanligaste översättningsbytet, tillägg, finns totalt 178 stycken, vilket utgör 51,3 % av alla frivilliga översättningsbytena i hela materialet. Det näst vanligaste översättningsbytet, uttrycksbyte finns sammanlagt 57 stycken, 16,4 %. Bortfall, det tredje vanligaste översättningsbytet finns totalt 48 stycken, 13,8 %. De andra frivilliga översättningsbytena var representerade i följande mån: 17 stycken satsbyten (5,0 % av alla byten), 14 stycken informationsbyten (14,0 % av alla byten), 8 stycken både numerus-, stavnings- och ordföljdsbyten (2,3 % per översättningsbyten), 5 stycken stilnyansbyten (1,4 % av alla byten) samt 4 stycken tidsformsbyten (1,2 % av alla byten). Namnbytet var det enda frivilliga översättningsbytet som inte förekom i mitt material.

De flesta frivilliga översättningsbyten förändrade inte innehållet. De som förändrade det var en del av de förekommande tilläggen, bortfallen och tidsformsbytena. Därtill förändrade alla informationsbyten i materialet naturligtvis innehållet. Sådana frivilliga översättningsbyten som inte resulterade i betydelseförändringar kompletterade vanligen texten eller tydliggjorde budskapet. Därtill var en del av dem godtyckliga eller sådana där översättaren hade strävat efter en dynamisk motsvarighet i stället för formell. Några av dem hade även pragmatiska skäl då översättaren behövde tillämpa budskapet så att det fungerade bättre i målspråkets och målkulturens villkor.

Gällande stil orsakade några av de förekommande tilläggen, bortfallen och satsbytena förändringar i stilen. Därtill resulterade alla stilnyansbyten i stilförändringar. De flesta av stilförändringarna handlade om sats- och meningsstrukturen. Författarens stil bestod för det mesta av fåordiga samt korta satser och meningar. Ibland kunde han även använda längre beskrivande satser och meningar utan konjunktioner. Det vill säga att han ofta skrev separata huvudsatser och meningar utan konjunktioner samt använde satsradning som stilmedel. På några ställen hade översättaren inte bevarat dessa stilmedel i översättningen. Dock kunde man se att han överlag hade strävat efter ett liknande skrivsätt och stil även i översättningen. I det stora hela lyckades översättaren att bevara den ironiska och överdrivande stilen i texten enligt min åsikt.

Min hypotes var att det förekommer mest sådana frivilliga översättningsbyten som inte förändrar innehållet. Jag även antog att det inte finns många eller inte alls sådana översättningsbyten som beror på pragmatiska behov. Därtill antog jag att de flesta frivilliga översättningsbyten förekommer i översättningen. Avhandlingens resultat stödjer i stort sätt hypotesen och de ovannämnda förväntningarna. Det mest överraskande var att det finns sammanlagt sex stycken korrigeringar i översättningen. Jag hade inte alls antagit att det fanns behov av att korrigera information i källtexten. Dessa korrigeringar handlade mest om svenska uttryck som författaren hade stavat fel eller om företeelser och platser i Sverige som författaren hade beskrivit felaktigt.

Jag anser att pro gradu-avhandlingen och dess resultat kan fungera som grund eller utgångspunkt för mer omfattande och djupgående forskning om förekomsten av frivilliga översättningsbyten. Därtill anser jag att de som är intresserade av översättning eller kommer att bli översättare kan dra nytta av denna avhandling. Man lär sig om översättning i allmänhet och om de generella drag vilka anses vara viktiga när man översätter. Därtill kan man förstå bättre de val som översättaren har gjort i översättningsprocessen. Man kunde vidareforska detta ämne till exempel genom att jämföra andra översättares översättningar av Miika Nousiainens böcker. Det skulle vara intressant att ta reda på hurdana skillnader det finns mellan olika översättare med tanke på frivilliga översättningsbyten. En annan idé är att man analyserar olika verk av samma översättare för att ta reda på hur mycket olika författares skrivsätt påverkar översättningen.

LITTERATURFÖRTECKNING

Material

Nousiainen, Miika. 2007: Vadelmavenepakolainen. Kustannusosakeyhtiö Otava: Helsinki.
Nousiainen, Miika. 2009: Hallonbåtsflyktingen. Översättning Westö, Martin. Brombergs bokförlag AB: Köping.

Publicerade källor

Bassnett-McGuire, Susan, 1980: Translation Studies. Methuen: London.
Translation Studies 1980). Flera översättare. Oittinen, Riitta (red.). Vastapaino: Tampere.
Catford, John, 1965: A Linguistic Theory of Translation. An Essay in Applied Linguistics. Oxford university Press: London.
Engvall, Caroline, 2011: Så funkar den nya betygsskalan. 11.9.2019. Hämtat från: <<https://allastudier.se/tips-o-fakta/s%C3%A5-funkar-den-nya-betygsskalan-16599>>. Hämtat den 14 februari 2020.
Finlex. 1075/2007: Valtioneuvoston päätös Tammisaaren kaupungin, Karjaan kaupungin ja Pohjan kunnan lakkauttamisesta ja uuden Raaseporin kaupungin perustamisesta. 22.11.2007. Hämtat från: <<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20071075>>. Hämtat den 16 februari 2020.
Hellspong, Lennart & Ledin Per 1997: Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys. Studentlitteratur: Lund.
Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi: Helsinki.
Huhtala, Paula, 1995: Från teori till praktik. Analys av översättningar från finska till svenska. Acta Universitatis Ouluensis, B Humaniora 20. Uleåborgs universitet: Uleåborg.
Ingo, Rune, 1991a: Från källspråk till målspråk. Introduktion i översättningsvetenskap. Studentlitteratur: Lund.
Ingo, Rune, 1991b: Översättningens fyra grundaspekter. I: Språkbruk 2/1991. Informationsblad utgivet av svenska språkbyrån. Forskningscentralen för de inhemska språken: Helsingfors. S. 7–12.
Ingo, Rune, 2004: Puhekielen ja murteen kääntäminen. I: Meddelanden från institutionen för nordiska språk. Kääntämisentutkimuksen päivät Oulussa 2.12.2003. Oulun yliopistopaino: Oulu. S. 9–27.
Ingo, Rune, 2007: Konsten att översätta. Studentlitteratur: Lund.
Kielitoimiston sanakirja. 2018: Utg. av Kotimaisten kielten keskus & Kielikone Oy. Hämtat från: <<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>>. Hämtat den 15 februari 2020.
Kirjasampo. Romaanit. Vadelmavenepakolainen. Hämtat från <http://www.kirjasampo.fi/fi/kulsa/kauno%253Aateos_30802>. Hämtat den 29 januari 2020.
Koller, Werner, 1979: Equivalence in translation theory. I: Readings in Translation Theory 1989. Andrew Chesterman (red.). Oy Finn Lectura Ab: Helsinki. S. 99–104.

- Kommunförbundet. 2016: Var tredje finländare bor i en tvåspråkig kommun. 5.12.2016.
Hämtat från: <<https://www.kommunforbundet.fi/svensk-service/var-tredje-finlandare-bor-i-en-tvasprakig-kommun>>. Hämtat den 16 februari 2020.
- Konfektyrfabriken Aroma. Vårt Godis. Påsar & Burkar. Svenska Godisklassiker. Hallonbåtar.
Hämtat från: <<http://www.aroma.se/godis/pasar-burkar/svenska-godisklassiker/6749/>>.
Hämtat den 15 februari 2020.
- Kotimaisten kielten keskus. Nimet. Yritys- ja tuotenimet. Tuotenimet. Hämtat från:
<<http://kielitoimistonohjepankki.fi/selaus/2082/ohje/180>>. Hämtat den 17 februari 2020.
- Otava. Kirjailijat. Miika Nousiainen. Hämtat från:
<<http://otava.fi/kirjailijat/miika-nousiainen/#.WEf1kbKLTIU>>. Hämtat den 29 januari 2020.
- Kustantamo S&S. Kirjailijat. Mårten Westö. Hämtat från
<<http://kustantamo.sets.fi/kirjailijat/marten-westo/>>. Hämtat den 29 januari 2020.
- Levý, Jiří, 1967: Translation as a decision process. I: Readings in Translation Theory 1989, Chesterman, Andrew (red.). Oy Finn Lectura Ab: Helsinki. S. 37–52.
- Liljestrand, Birger, 1987: Språk i text. En handbok i stilistik. Umeå universitet: Umeå.
- Liungman, Carl, 1991: Att översätta böcker. Praktisk handbok om hur man utövar världens friaste och mest allmänbildande yrke. Polaris: Malmö.
- Språkbruk, 2006: Språkfrågor. Tv, mp3-spelare och IT. I: Språkbruk 3/2006. Hämtat från:
<<https://www.sprakbruk.fi/-/tv-mp3-spelare-och-it>>. Hämtat den 17 februari 2020.
- Språkrådet & Norstedts Juridik AB/Fritzes, 2014: Myndigheternas skrivregler. Åttonde upplagan. Norstedts Juridik AB/Fritzes: Stockholm. Hämtat från:
<<https://www.isof.se/download/18.41318b851483519095290e/1529494038220/Myndskrivreg2014-1.pdf>>. Hämtat den 14 februari 2020.
- Newmark, Peter, 1988: A Textbook of Translation. Prentice Hall International English language teaching. Prentice Hall International (UK) Ltd: New York.
- Nida, Eugene & Taber Russell, 1982: The Theory and Practice of Translation. Helps for Translators. Andra upplagan. Brill: Leiden.
- Oittinen, Riitta, 2004: Tekstilaji ja strategia: ajatuksia kaunokirjallisesta kääntämisestä. I: Alussa oli käännös. Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (red.). Fjärde upplagan. Tampereen Yliopistopaino Oy: Tampere. S. 165–185.
- Pantsu, Pekka, 2016: Väkevä Koskenkorva kompastui makumuutoksiin – uudistuksia vireillä. 8.1.2016. Hämtat från: <<https://yle.fi/uutiset/3-8580424>>. Hämtat den 17 februari 2020.
- Pedersen, Jan, 2011: Subtitling Norms for Television: An Exploration Focussing on Extralinguistic Cultural References. John Benjamins Publishing Company: Amsterdam. Hämtat från:
<<http://web.b.ebscohost.com/pc124152.oulu.fi:8080/ehost/detail/detail?sid=62c02d78-81bf4a4d-b155cb5758174c53%40sessionmgr102&vid=0&hid=124&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=400909&db=nlebk>>. Hämtad den 10 februari 2017.
- Reiss, Katharina & Vermeer, Hans Joseph, 1986: Mitä kääntäminen on. Teoriaa ja käytäntöä. (Originalet Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie). Förkortad översatt av Roinila, Pauli. Gaudeamus: Helsinki.
- Reuter, Mikael, 1991: Räkneord och datum. I: Reuters ruta 11.1.1991. Hämtat från:
<https://www.sprakinstitutet.fi/sv/publikationer/sprakspalter/reuters_rutor_1986_2013/1991/rakneord_och_datum>. Hämtat den 17 februari 2020.

Skolverket. 2019: Betyg och kunskapskrav. 30.1.2020. Hämtat från:
 <<https://www.skolverket.se/for-dig-som-ar.../elev-eller-foralder/betyg-och-nationella-prov/betyg-och-kunskapskrav#h-Eleversfragorombetyg>>. Hämtat den 14 februari 2020.

Sorvali, Irma, 1983: Översättandets teori och praktik. Gaudeamus: Helsinki.

Sorvali, Irma, 1992: Översättare och översättningsprocess. Institutionen för nordiska språk vid Uleåborgs universitet: Uleåborg.

Sorvali, Irma & Lindberg, Ebba, 1987: Översättningsanalys. Kouvolan kääntäjäkoulutuslatrioksen (sic!) julkaisuja N:o 2. Publications of the institute for translator training in Kouvola. Yliopistopaino: Helsinki.

Språkkonsulterna. 2017: Hur många gånger hurrar vi för kungen egentligen? Hämtat från:
 <<https://sprakkonsulterna.se/hur-manga-ganger-hurrar-vi-kungen-egentligen/>>.
 Hämtat den 16 februari 2020.

Språkriktighetsboken, 2005: Andra upplagan. Utg. av Svenska språknämnden. Norstedts Akademiska: Stockholm.

Suomi–ruotsi–suomi-sanakirja. 2002: Fjärde upplagan. Utg. av Cantell, Ilse; Martola, Nina; Romppanen, Birgitta; Sundström, Mats-Peter; Sarantola, Anja & Sarantola, Tauno. Werner Söderström Osakeyhtiö: Helsinki.

SAOB = Svenska Akademiens ordbok. 1942. I: Svenska akademien. 2020. Utg. av Svenska Akademien. Hämtat från: <<https://www.svenska.se/>>. Hämtat den 14 februari 2020.

SAOB = Svenska Akademiens ordbok. 1955. I: Svenska akademien. 2020. Utg. av Svenska Akademien. Hämtat från: <<https://www.svenska.se/>>. Hämtat den 14 februari 2020.

SAOL = Svenska Akademiens ordlista. 2015: I: Svenska akademien. 2020. Utg. av Svenska Akademien. Hämtat från: <<https://www.svenska.se/>>. Hämtat den 16 februari 2020.

SO = Svensk ordbok. 2009: I: Svenska akademien. 2020. Utg. av Svenska Akademien. Hämtat från: <<https://www.svenska.se/>>. Hämtat den 14 februari 2020.

Sveriges Television. About us. Hämtat från: <<https://www.svt.se/aboutus/>>. Hämtat den 20 februari 2020.

Utbildningsstyrelsen. 2004: Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Vammalan kirjapaino: Vammala. Hämtat från:
 <<http://www02.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf>>. Hämtat den 14 februari 2020.

Trollhättans stad. 2018: Kommun och politik. Kommunfakta. Trollhättans historia. 27.12.2018. Hämtat från: <https://www.trollhattan.se/startside/kommun-och-politik/kommunfakta/trollhattans-historia/?vv_hit=true>. Hämtat den 16 februari 2020.

Uusitalo, Kaisa, 2019: Numeroarviointi alkaa jatkossa neljänneltä luokalta, OAJ tyytyväinen: "Sanallinen arviointi on pahimmillaan keinotekoista runoilua". 16.9.2019. Hämtat från:
 <<https://yle.fi/uutiset/3-10973899>>. Hämtat den 14 februari 2020.

Venuti, Lawrence, 1995: The Translator's Invisibility. A history of translation. Routledge: London.

Volvo Cars Sweden. 2020: Om Volvo. Upplev Volvo Cars. Volvo Car Visitor Center. Hämtat från:
 <<https://www.volvocars.com/se/om-volvo/foretaget/upplev-volvo-cars/besok-volvo-cars>>.
 Hämtat den 16 februari 2020.

Wollin, Lars, 1998: Svenskan – ett översättningsspråk? I: Språkbruk 4/1998. Hämtat från:
 <<https://www.sprakbruk.fi/-/svenskan-ett-oversattningssprak->>. Hämtat den 10 februari 2017.

Yle. 2017: Aihe. Artikkele. Kotikatsomo: Vadelmavenepakolainen. 12.1.2017. Hämtat från
< <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/01/12/kotikatsomo-vadelmavenepakolainen>>. Hämtat den 29
januari 2020.

Äikäs, Monica, 2011: Tema och rema i översatt text. I: Språkbruk 4/2011. Hämtat från:
<<https://www.sprakbruk.fi/-/tema-och-rem-a-i-oversatt-text>>. Hämtat den 17 februari 2020.

Opublicerad källa

Niva, Maija. 2015: Tillägg och bortfall i romanen Hallonbåtsflyktingen. Opublicerad
kandidatavhandling i nordisk filologi. Uleåborgs universitet: Uleåborg.

Bilaga 1: Tabell 12. De frivilliga översättningsbytena enligt huvud- och underkategorierna.

Huvudkategori	Underkategori I	Underkategori II	Antal/ % underkategori I	Antal/ % underkategori II	Antal/ % huvudkategori
Tillägg					178 st. / 51,3 %
	Ord		142 st. / 79,8 %		
	Fras		25 st. / 14,0 %		
	Sats		11 st. / 6,2 %		
		Semantiskt tillägg		7 st. / 3,9 %	
		Explicitgörande tillägg		171 st. / 96,1 %	
Bortfall					48 st. / 13,8 %
	Morfem		1 st. / 2,1 %		
	Ord		36 st. / 75,0 %		
	Fras		6 st. / 12,5 %		
	Sats		3 st. / 6,3 %		
	Mening		2 st. / 4,1 %		
		Semantiskt bortfall		8 st. / 16,7 %	
		Implicitgörande bortfall		40 st. / 83,3 %	
Uttrycksbyten					57 st. / 16,4 %
	Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter en fras		3 st. / 5,3 %		
	En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter ett ord		9 st. / 15,8 %		
	Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter ett ord		26 st. / 45,6 %		
	En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter en fras		10 st. / 17,5 %		
	En icke-lexikonmotsvarande sats ersätter en sats		4 st. / 7,0 %		

	En icke-lexikonmotsvarande mening ersätter en mening		4 st. / 7,0 %		
	Ett icke-lexikonmotsvarande idiom ersätter ett idiom		1 st. / 1,8 %		
Informationsbyten					14 st. / 4,0 %
	Ett icke-motsvarande ord ersätter ett ord		4 st. / 28,6 %		
	En icke-motsvarande fras ersätter en fras		4 st. / 28,6 %		
	Korrigerings		6 st. / 42,8 %		
Numerusbyten					8 st. / 2,3 %
	Singularis ersätter pluralis		6 st. / 75,0 %		
	Pluralis ersätter singularis		2 st. / 25,0 %		
Stilnyansbyten					5 st. / 1,4 %
	Talspråkligt uttryck ersätter formellt uttryck		4 st. / 80,0 %		
	Smeknamn ersätter formellt namn		1 st. / 20,0 %		
Tidsformsbyten					4 st. / 1,2 %
	Preteritum ersätter presens		1 st. / 25,0 %		
	Perfektum ersätter preteritum		2 st. / 50,0 %		
	Pluskvamperfektum ersätter preteritum:		1 st. / 25,0 %		
Stavningsbyten					8 st. / 2,3 %
	En stor begynnelsebokstav i stället för en liten		2 st. / 25,0 %		
	Ett tal skrivet med bokstäver i stället för siffror		2 st. / 25,0 %		
	En förkortning i stället för ord		2 st. / 25,0 %		
	Datum skrivet på ett annat sätt än i originalet		2 st. / 25,0 %		
Ordföljdsbyten					8 st. / 2,3 %

	Ett ord byter plats inom en mening		1 st. / 12,5 %		
	Två ord byter plats inom en fras		3 st. / 37,5 %		
	Två fraser byter plats inom en mening		1 st. / 12,5 %		
	Tre fraser byter plats inom en mening		1 st. / 12,5 %		
	En sats byter plats inom två meningar		2 st. / 25,0 %		
Satsbyten					17 st. / 5,0 %
	En mening ersätter två meningar		4 st. / 23,5 %		
	Två meningar ersätter en mening		13 st. / 76,5 %		
					347 st. / 100 %

Bilaga 2: Alla tillägg enligt underkategorierna.

Ord:

1. SL: Vanhemmuus on vastuuta, isyys ja äitiys ovat rooleja. (s. 11)
TL: Föräldraskap innebär ansvar, faderskap och moderskap är bara roller. (s. 11) (*explicitgörande*)
2. SL: Sen minä kuulen niiden sanovan [...]. (s. 11)
TL: Allt detta hör jag dem säga, och [...]. (s. 11) (*explicitgörande*)
3. SL: Nyt puhutaan koulunkäynnistä. (s. 11)
TL: Just nu diskuterar man skolan. (s. 12) (*explicitgörande*)
4. SL: Isoja he ovatkin, reippaita. (s. 12)
TL: Och stora är de minsann, käcka också. (s. 12) (*explicitgörande*)
5. SL: Isoja he ovatkin, reippaita. (s. 12)
TL: Och stora är de minsann, käcka också. (s. 12) (*explicitgörande*)
6. SL: Päiväkodissa ei saa tarpeeksi yksilöllistä hoitoa. (s. 12)
TL: Dagens kan nämligen inte erbjuda en tillräckligt individuell omsorg. (s. 12) (*explicitgörande*)
7. SL: Yksilöllistä hoitoa tarvitaan, [...] (s. 12)
TL: Och en individuell omsorg är vad som krävs, [...] (s. 12) (*explicitgörande*)
8. SL: Yksilöllistä hoitoa tarvitaan, vain vahva ja tasapainoinen yksilö voi olla osa vahvaa ja tasapainoista yhteisöä. (s. 12)
TL: Och en individuell omsorg är vad som krävs, eftersom bara en stark och harmonisk individ kan bli en del av ett livskraftigt och harmoniskt samhälle. (s. 12) (*explicitgörande*)
9. SL: Joku luontoelokuvan tekijä saisi varmasti mielenkiintoista materiaalia [...]. (s. 12)
TL: En naturfilmare skulle säkert få en massa intressant material [...]. (s. 12) (*explicitgörande*)
10. SL: Joku luontoelokuvan tekijä saisi varmasti mielenkiintoista materiaalia seuraamalla laumojen toimia ja elintapoja. (s. 12)
TL: En naturfilmare skulle säkert få en massa intressant material bara genom att följa de olika flockarnas beteende och livsföring. (s. 12) (*explicitgörande*)
11. SL: Kansainvälisen dokumenttipalkinnon saatuaan [...]. (s. 12)
TL: När han sedan kammade hem det ansedda internationella priset för bästa dokumentärfilm [...]. (s. 12) (*semantiskt*)
12. SL: [...] hän toppuuttelisi kiitospuheessaan, että mitäs tuosta, aihe vain oli niin hyvä, minä olen pelkkä tarkkailija. (s. 12)
TL: [...] skulle han i sitt tacktal tona ner det hela och säga att, äsch, det var väl inget, studieobjektet var ju så himla bra, jag är bara en iakttagare. (s. 12) (*explicitgörande*)

13. SL: Kun asiat on puhuttu halki, todetaan että kylläpä aika on rientänyt. (s. 13)
TL: När man väl talat ut säger man att hoppsan vad tiden flugit iväg. (s. 13) (*explicitgörande*)
14. SL: Kun asiat on puhuttu halki, todetaan että kylläpä aika on rientänyt. (s. 13)
TL: När man väl talat ut säger man att hoppsan vad tiden flugit iväg. (s. 13) (*explicitgörande*)
15. SL: Rientäähän se, hyvässä seurassa. (s. 13)
TL: Och det gör den ju minsann i trevligt sällskap. (s. 13) (*explicitgörande*)
16. SL: Vanhemmat sanovat asiasta yhden kerran korottamatta ääntään ja lapset lähtevät kiltisti hampaiden pesulle. (s. 13)
TL: Föräldrarna säger till bara en enda gång utan att höja rösten, och barnen går snällt och borstar tänderna. (s. 13) (*explicitgörande*)
17. SL: Isä vastailee tasaisella äänellä, joka on kuin Volvon moottorin hurinaa. (s. 13)
TL: Pappan svarar med sin lugna och dämpade röst, som låter som motorsurret från en Volvo. (s. 13) (*explicitgörande*)
18. SL: Aamulla voidaan taas ravintolassa vetää pöydät yhteen, ystäviähän tässä ollaan. (s. 13)
TL: Bara för att om morgnarna kunna skjuta ihop borden på restaurang igen, man är ju polare allihop. (s. 14) (*explicitgörande*)
19. SL: Tuohdun ainoastaan rakkaudesta kysyjää kohtaan. (s. 14)
TL: Enda orsaken till att jag ilsknar till är att jag hyser en sådan kärlek till den som ställer frågan. (s. 14) (*explicitgörande*)
20. SL: Ne tunteet, rakkaus ja kateus ovat Suomessa niin lähellä toisiaan. (s. 14)
TL: I Finland är nämligen gränsen mellan kärlek och avundsjuka hårfin. (s. 14) (*explicitgörande*)
21. SL: Tämä saattaa kuulostaa pakkomielteeltä, mutta sitä se ei ole, pyyteetöntä ihailua se on. (s. 14)
TL: Det här kan låta som en tvångstanke, men så är inte fallet. Snarare handlar det om osjälvisk beundran. (s. 15) (*explicitgörande*)
22. SL: Onnettomampana eläisin, mutta eläisin silti. (s. 14)
TL: Det skulle visserligen göra mig till en olyckligare människa, men jag skulle överleva. (s. 15) (*explicitgörande*)
23. SL: Joka kerta vanhemmat jaksavat katsoa löytöjä ihaillen. (s. 14)
TL: Och varje gång orkar föräldrarna beundra deras fynd. (s.15) (*explicitgörande*)
24. SL: Joka kerta vanhemmat jaksavat katsoa löytöjä ihaillen. (s. 14)
TL: Och varje gång orkar föräldrarna beundra deras fynd. (s. 15) (*explicitgörande*)
25. SL: Ulrica on Rogerilta melkoinen kaappaus, [...]. (s. 15)
TL: Men i Ulrica har han gjort ett verkligt kap. (s. 15) (*explicitgörande*)
26. SL: Se paikka on Suomesta länteen. (s. 15)
TL: Och den platsen ligger västerut från Finland. (s. 16) (*explicitgörande*)

27. SL: Kenties sitä paitsi olen väärässä puhuessani sairaudesta. (s. 15)
 TL: Förresten är det kanske helt fel att tala om en sjukdom i det här fallet. (s. 16) (*explicitgörande*)
28. SL: Sisällä kaikki on toisin. (s. 16)
 TL: Men inombords är allt uppochnär. (s. 16) (*explicitgörande*)
29. SL: Kasvatus sen nimenomaan tekee. (s. 16)
 TL: Allt beror på min uppfostran. (s. 16) (*explicitgörande*)
30. SL: Kotona minut kasvatettiin suomalaisuuteen. (s. 16)
 TL: I mitt barndomshem blev jag fostrad till finskhet. (s. 16) (*explicitgörande*)
31. SL: [...] aloin itekin uskoa suomalaiseen mitättömyyteeni. (s. 16)
 TL: [...] började jag till slut även själv tro på min inneboende finska futtighet. (s. 16) (*explicitgörande*)
32. SL: Olen kuitenkin vahvempi ja haluan muutoksen. (s. 16)
 TL: Men i dag är jag mer stabil och vill ha en förändring. (s. 16) (*explicitgörande*)
33. SL: [...] joku varmaan kysyisi. (s. 16)
 TL: Nu ställer ni säkert den rimliga frågan [...] (s. 17) (*explicitgörande*)
34. SL: [...] joku varmaan kysyisi. (s. 16)
 TL: Nu ställer ni säkert den rimliga frågan [...] (s. 17) (*explicitgörande*)
35. SL: Muutto järjestyisi hetkessä ja kansalaisuuskin ehkä seitsemässä vuodessa. (s. 16)
 TL: En flytt skulle visserligen gå att ordna sig när som helst, och ett nytt medborgarskap skulle jag antagligen få inom sju år. (s. 17) (*explicitgörande*)
36. SL: Haluan olla syntyperäinen ruotsalainen, moderni, pehmeä ja ymmärtäväinen, Anderssonin perheen isä. (s. 16)
 TL: Jag vill vara en infödd svensk. Jag vill vara modern, mjuk och förstående, en familjefar i familjen Andersson. (s. 17) (*explicitgörande*)
37. SL: Karkeista tuli paha olo [...] . (s. 17)
 TL: Jag blev visserligen illamående [...] (s. 18) (*explicitgörande*)
38. SL: Samalla silmäyksellä näin Skansenin vihreyden ja hienot arvokkaat talot, [...]. (s. 18)
 TL: Jag kunde se både Skansens grönska och alla flotta hus. [...]. (s. 18–19) (*explicitgörande*)
39. SL: Kuninkaanlinnakin pilkisti vanhankaupungin takaa. (s. 18)
 TL: Någonstans bakom Gamla stan skymtade även Kungliga slottet. (s. 19) (*explicitgörande*)
40. SL: Tukholmalaiset ihmiset olivat kauniita ja onnellisen näköisiä, vaatteet tyylikkäitä ja autot uusia. (s. 18)
 TL: Människorna i Stockholm var vackra och såg lyckliga ut, de gick alla i snitsiga kläder och körde splittern nya bilar. (s. 19) (*explicitgörande*)

41. SL: [...] äidin minulle kojusta ostama nakkisämpylä maistui paremmalta kuin mikään koskaan. (s. 18)
TL: [...] aldrig hade jag ätit en lika god varmkorv som den mamma köpte åt mig i korvkiosken där. (s. 19) (*explicitgörande*)
42. SL: [...] äidin minulle kojusta ostama nakkisämpylä maistui paremmalta kuin mikään koskaan. (s. 18)
TL: [...] aldrig hade jag ätit en lika god varmkorv som den mamma köpte åt mig i korvkiosken där. (s. 19) (*explicitgörande*)
43. SL: Yläasteen ruotsinopettajani oli valo synkässä Kouvolaassa, hän oli ensirakkauteni. (s. 18)
TL: Svenskläraren i högstadiet var ljuset i mitt Kouvola-mörker, hon var också min första kärlek. (s. 19) (*explicitgörande*)
44. SL: Ensirakkauteni kuivui kokoon, mutta kielestä en luopunut. (s. 19)
TL: Följden blev att min kärlek rann ut i sanden. Men däremot vägrade jag att ge upp språket. (s. 19) (*explicitgörande*)
45. SL: Häpesin minäkin heitä, umpisuomalaisia juntteja, [...] (s. 19)
TL: Och jag skämdes lika mycket för dem, dessa helfinska tjejer [...] (s. 20) (*explicitgörande*)
46. SL: [...], jotka olivat töissä samalla tehtaalla kun kaikki muutkin ja elivät kouvolaista elämäänsä rumalla alueella rumassa, rumaa kieltä puhuvassa kaupungissa. (s. 19)
TL: [...], som slet på samma fabrik som alla andra och levde sitt Kouvola-liv i ett fullt bostadsområde i en ful stad där man pratade ett fult språk. (s. 20) (*explicitgörande*)
47. SL: Kaipasin iloa ja kauneutta, Ruotsista tiesin niitä löytyvän. (s. 19)
TL: Jag längtade efter gläde och skönhet, och jag visste att jag skulle finna dessa saker i Sverige. (s. 20) (*explicitgörande*)
48. SL: Kaipasin iloa ja kauneutta, Ruotsista tiesin niitä löytyvän. (s. 19)
TL: Jag längtade efter gläde och skönhet, och jag visste att jag skulle finna dessa saker i Sverige. (s. 20) (*explicitgörande*)
49. SL: Kouvola oli kotipaikkani. (s. 19)
TL: Kouvola var och förblev min hemort. (s. 20) (*explicitgörande*)
50. SL: Hän pehmensi törmäyksiäni isän kanssa, antoi rahaa humputuksiin ja puolusti minua. (s. 20)
TL: Hon dämpade stötarna med pappa, var frikostig med strålar och tog mig i regel i försvar. (s. 21) (*semantiskt*)
51. SL: Mielellään hän hoiti kotia töidensä ohella, mutta olisi kaivannut osakseen enemmän arvonantoa. (s. 20)
TL: Hushållsarbetet tog hon gärna hand om vid sidan av sitt eget jobb, men hon hade nog varit förtjänt av lite mer respekt. (s. 21) (*explicitgörande*)

52. SL: Mielellään hän hoiti kotia töidensä ohella, mutta olisi kaivannut osakseen enemmän arvonantoa. (s. 20)
TL: Hushållsarbetet tog hon gärna hand om vid sidan av sitt eget jobb, men hon hade nog varit förtjänt av lite mer respekt. (s. 21) (*explicitgörande*)
53. SL: Se riipaisi minua enemmän kuin isän tai äidin kuolema. (s. 20)
TL: Det hela var mer uppslitande än mina föräldrars död. (s. 21) (*explicitgörande*)
54. SL: Olin kaksitoista. (s. 20)
TL: Jag var tolv år. (s. 21) (*explicitgörande*)
55. SL: Meillä näkyi yksi ruotsalainen kanava, SVT, [...] (s. 20)
TL: Hemma hos oss kunde man se en enda svensk TV-kanal, SVT, [...] (s. 21) (*explicitgörande*)
56. SL: Meillä näkyi yksi ruotsalainen kanava, SVT, [...] (s. 20)
TL: Hemma hos oss kunde man se en enda svensk TV-kanal, SVT, [...] (s. 21) (*explicitgörande*)
57. SL: [...] isä onnistui vastahakoisesti virittämään sen näkyviin, saipahan hänkin samalla katsoa Timo Salosen esityksiä Ruotsin rallissa. (s. 20)
TL: [...] som pappa en smula motvilligt lyckats ställa in i den outtalade förhoppningen att på samma gång få se Timo Salonens uppvisningar i Svenska rallyt. (s. 21) (*explicitgörande*)
58. SL: Tuttavallinen myssy, kansanomainen myssy, sininen myssy. (s. 20)
TL: En helt vardaglig mössa, en folklig mössa, en blå mössa. (s. 21) (*explicitgörande*)
59. SL: Hän paransi maailmaa kauan ennen kuin maailmanparannus oli virallisesti keksitty. (s. 20)
TL: Han förbättrade världen långt innan begreppet världsförbättrare officiellt ens var uppfunnet. (s. 22) (*explicitgörande*)
60. SL: Hän paransi maailmaa kauan ennen kuin maailmanparannus oli virallisesti keksitty. (s. 20)
TL: Han förbättrade världen långt innan begreppet världsförbättrare officiellt ens var uppfunnet. (s. 22) (*explicitgörande*)
61. SL: Hän otti kolmannen maailman puheenaiheeksi, näki vähemmistöjen tarpeet jo aikana jolloin vähemmistöjä ei vielä ollut. (s. 20)
TL: Han blåste liv i debatten om tredje världen och insåg minoriteternas behov vid en tidpunkt då det inte ännu fanns några minoriteter överhuvudtaget. (s. 22) (*explicitgörande*)
62. SL: [...] näki vähemmistöjen tarpeet jo aikana jolloin vähemmistöjä ei vielä ollut. (s. 20)
TL: [...] insåg minoriteternas behov vid en tidpunkt då det inte ännu fanns några minoriteter överhuvudtaget. (s. 22) (*explicitgörande*)
63. SL: Olof Palme astui kansankodin luoneiden sosiaalidemokraattisten pääministereiden Per Albin Hanssonin ja Tage Erlanderin saappaisiin. (s. 20-21)
TL: Oförskräckt axlade han den fallna manteln efter de socialdemokratiska statsministrarna Per Albin Hansson och Tage Erlander, som skapat själva folkhemmet. (s. 22) (*semantiskt*)

64. SL: Olof Palme astui kansankodin luoneiden sosiaalidemokraattisten pääministereiden Per Albin Hanssonin ja Tage Erlanderin saappaisiin. (s. 20-21)
TL: Oförskräckt axlade han den fallna manteln efter de socialdemokratiska statsministrarna Per Albin Hansson och Tage Erlander, som skapat själva folkhemmet. (s. 22) (*explicitgörande*)
65. SL: Suuret saappaat ne olivat, hän täytti ne. (s. 21)
TL: Manteln var tung, men han bar den med den äran. (s. 22) (*explicitgörande*)
66. SL: Videot olivat niin uudet [...] (s. 21)
TL: På den tiden var video så nymodiga grejer (s. 22) (*explicitgörande*)
67. SL: [...] parantamassa maailmaa ja siinä samalla minua. (s. 21)
TL: [...] som förbättrade världen och samtidigt även mig. (s. 22) (*explicitgörande*)
68. SL: Senaikaisen suomalaisen lääketieteen mukaan olin laiska, ehkä väsynyt. (s. 21)
TL: Enligt den dåtida finländska läkarvetenskapen var jag indolent, kanske även trött. (s. 22) (*explicitgörande*)
69. SL: Olinhan minä väsynyt, väsynyt elämään ilman Olof Palmea. (s. 21)
TL: Och nog var jag alltid trött, trött på ett liv utan Olof Palme. (s. 22) (*explicitgörande*)
70. SL: Olinhan minä väsynyt, väsynyt elämään ilman Olof Palmea. (s. 21)
TL: Och nog var jag alltid trött, trött på ett liv utan Olof Palme. (s. 22) (*explicitgörande*)
71. SL: Oli myös kuningasperhe. (s. 21)
TL: Kungafamiljen fanns ju också. (s. 23) (*explicitgörande*)
72. SL: Arpia laskemalla pääsee lähelle totuutta. (s. 21-22)
TL: Man behöver bara räkna mina ärr för att försäkra sig om den saken. (s. 23) (*explicitgörande*)
73. SL: Arpia laskemalla pääsee lähelle totuutta. (s. 21-22)
TL: Man behöver bara räkna mina ärr för att försäkra sig om den saken. (s. 23) (*explicitgörande*)
74. SL: Katselen kättäni, [...]. (s. 22)
TL: När jag betraktar min hand [...]. (s. 23) (*semantiskt*)
75. SL: Jos Kaarle Kustaa tietäisi uhrautuvaisuuteni [...] (s. 22)
TL: Om Carl Gustaf bara visste hur självuppoffrande jag varit [...] (s. 23) (*explicitgörande*)
76. SL: [...], hän kutsuisi minut Borgholmin linnaan Victorian syntymäpäiväjuhlille. (s. 22)
TL: [...] skulle jag bums bli inbjuden till Borgholms slott på Victorias födelsedagskalas. (s. 23) (*explicitgörande*)
77. SL: Kuningas on viisas ja tekee oikeudenmukaisia päätöksiä. (s. 22)
TL: Nej, kungen är klok och kan fatta rättvisa beslut. (s. 23) (*explicitgörande*)
78. SL: Kuningas on viisas ja tekee oikeudenmukaisia päätöksiä [...] (s. 22)
TL: Nej, kungen är klok och kan fatta rättvisa beslut. (s. 23) (*explicitgörande*)

79. SL: Tottakai menen jos se tulee [...] (s. 22)
 TL: Och droppar den in går jag naturligtvis dit [...] (s. 23) (*explicitgörande*)
80. SL: Tottakai menen jos se tulee [...] (s. 22)
 TL: Och droppar den in går jag naturligtvis dit [...] (s. 23) (*explicitgörande*)
81. SL: [...] ainakin piipahdan. (s. 22)
 TL: [...] åtminstone tittar jag in en stund. (s. 23) (*explicitgörande*)
82. SL: Eturivin artistit viihdyttävät meitä. (s. 22)
 TL: Vi blir underhållna av landets främsta artister. (s. 23) (*explicitgörande*)
83. SL: – Kyllä minä ruotsalaiset tunnistan. (s. 22)
 TL: – Nog känner jag igen svenskar alltid. (s. 24) (*explicitgörande*)
84. SL: – Me emme varmaan ole aiemmin tavanneet. (s. 22)
 TL: – Ja, vi har säkert inte träffats förr. (s. 24) (*explicitgörande*)
85. SL: Puhun heille ruotsia, virheetöntä ruotsia, mutta vastauksen saan englanniksi. (s. 22)
 TL: Jag pratar svenska med dem, en felfri svenska dessutom, men får svaret på engelska. (s. 24) (*explicitgörande*)
86. SL: En luovuta vaan vaihdan kielen takaisin ruotsiksi. (s. 23)
 TL: Men jag ger inte upp utan växlar tillbaka till svenska. (s. 24) (*explicitgörande*)
87. SL: Oletteko Umeåsta? (s. 23)
 TL: Från Umeå, kanske? (s. 24) (*explicitgörande*)
88. SL: [...], mutta jos ette sattuneet huomaamaan niin minä puhun myös ruotsia, oikeastaan mielummin kuin englantia. (s. 23)
 TL: [...], men ifall ni inte lagt märke till det så pratar jag också svenska, ja, hellre än engleska faktiskt. (s. 24) (*explicitgörande*)
89. SL: – Oletko opiskellut ruotsia? (s. 23)
 TL: – Så har du pluggat svenska då? (s. 24) (*explicitgörande*)
90. SL: – Sinä tosiaan puhut hyvää ruotsia. (s. 23)
 TL: – Du pratar faktiskt jättebra svenska. (s. 24) (*explicitgörande*)
91. SL: – Te ette ole olleet Suomen vallan alla, onneksenne. (s. 23)
 TL: – Det beror på att ni aldrig varit under finskt styre. Och det ska ni vara glada över. (s. 25) (*explicitgörande*)
92. SL: Puhuin ruotsia sujuvasti kahdeksanvuotiaana. (s. 23)
 TL: Redan som åttaåring talade jag flytande svenska. (s. 25) (*explicitgörande*)
93. SL: Ei se mitään lahjakkuutta ollut [...] (s. 24)
 TL: Men så var det inte alls [...] (s. 25) (*explicitgörande*)

94. SL: [...] en minä englantia tai saksaa oppinut kovin hyvin vaikka kuinka yritin. (s. 24)
TL: [...] jag lärde ju mig aldrig engelska eller tyska särskilt bra, hur jag än försökte. (s. 25) (*explicitgörande*)
95. SL: Minulle ruotsin puhuminen oli luonnollista. (s. 24)
TL: Nej, det föll sig bara naturligt för mig att prata svenska. (s. 25) (*explicitgörande*)
96. SL: Minulle ruotsin puhuminen oli luonnollista. (s. 24)
TL: Nej, det föll sig bara naturligt för mig att prata svenska. (s. 25) (*explicitgörande*)
97. SL: Hän piilotti kaiken ruotsinkielisen tekstin kodistamme. (s. 24)
TL: Där hemma smusslade han nogsamt undan all svensk text. (s. 25) (*explicitgörande*)
98. SL: Hän piilotti kaiken ruotsinkielisen tekstin kodistamme. (s. 24)
TL: Där hemma smusslade han nogsamt undan all svensk text. (s. 25) (*explicitgörande*)
99. SL: Lämpöpattereissa luki *Ei saa peittää* kaikilla pohjoismaisilla kielillä. (s. 24)
TL: Som på elementen till exempel, som hade varningstexter på alla nordiska språk. (s. 25) (*explicitgörande*)
100. SL: Ruotsinkielisen *Får ej tackas* -tekstin hän suttasi yli joka ikisestä patterista [...]. (s. 24)
TL: Den svenska texten *Får ej tackas* kluddade han över på vartenda jävla element [...]. (s. 25) (*explicitgörande*)
101. SL: Isän pelkojen vuoksi olin pihan ainoa poika, [...]. (s. 24)
TL: Men farsans nojor var nog den huvudsakliga orsaken till att jag var den enda killen på gården [...]. (s. 26) (*explicitgörande*)
102. SL: Isän pelkojen vuoksi olin pihan ainoa poika, [...]. (s. 24)
TL: Men farsans nojor var nog den huvudsakliga orsaken till att jag var den enda killen på gården [...]. (s. 26) (*explicitgörande*)
103. SL: Sellainen suomalainen isä oli. (s. 24)
TL: Pappa var precis den sortens finne. (s. 26) (*explicitgörande*)
104. SL: Muistan viimeiset hetket hänen sairasvuoteensa äärellä. (s. 24)
TL: Jag minns fortfarande den sista tiden vid hand sjuksäng. (s. 26) (*explicitgörande*)
105. SL: Ymmärrän, että se oli vaikeaa sinulle ja äidille. (s. 25)
TL: Jag fattar ju att det måste ha varit jobbigt för mamma och dig. (s. 26) (*explicitgörande*)
106. SL: Viimeisenä todisteena rakkaudestaan [...] (s. 25)
TL: Som ett slags sista kärleksbevis [...] (s. 26) (*explicitgörande*)
107. SL: [...] hän paljasti mihin oli kätkenyt lapsena keräilemäni ruotsinkieliset sarjakuvalehdet, Bamset ja Kalle Ankat. (s. 25)
TL: [...] avslöjade han var han hade gömt alla de där svenska serietidningarna som jag samlade på som barn. (s. 26) (*explicitgörande*)

108. SL: Sieltä ne löytyivät ullakolta lattialautojen alta. (s. 25)
 TL: Och där låg de minsann, under golvplankorna på vinden, [...]. (s. 26) (*explicitgörande*)
109. SL: Sieltä ne löytyivät ullakolta lattialautojen alta. (s. 25)
 TL: Och där låg de minsann, under golvplankorna på vinden, [...]. (s. 26) (*explicitgörande*)
110. SL: Minä olisin ollut valmis keskustelemaan. (s. 25)
 TL: Själv hade jag nog varit redo för en pratstund. (s. 27) (*explicitgörande*)
111. SL: Isäni ei siihen pystynyt, koska hän oli suomalainen mies. (s. 25)
 TL: Men pappa pallade inte, för han var en finsk man. (s. 27) (*explicitgörande*)
112. SL: Sitten isä kuoli. (s. 25)
 TL: Och sedan dog han. (s. 27) (*explicitgörande*)
113. SL: Äiti hyväksyi minut, vaikka oli viimeiset ajat hiljaa. (s. 25)
 TL: Mamma gillade ju mig, men hon var nog rätt tystlåten den sista tiden. (s. 27) (*explicitgörande*)
114. SL: Äiti hyväksyi minut, vaikka oli viimeiset ajat hiljaa. (s. 25)
 TL: Mamma gillade ju mig, men hon var nog rätt tystlåten den sista tiden. (s. 27) (*explicitgörande*)
115. SL: Hän kuoli pian isän jälkeen. (s. 25)
 TL: Och så dog hon med, inte långt efter pappa. (s. 27) (*explicitgörande*)
116. SL: Hän kuoli pian isän jälkeen. (s. 25)
 TL: Och så dog hon med, inte långt efter pappa. (s. 27) (*explicitgörande*)
117. SL: Säälin häntä näin jälkikäteen [...] (s. 25)
 TL: Idag kan jag tycka lite synd om henne [...] (s. 27) (*explicitgörande*)
118. SL: Siinä äiti ei onnistunut, [...]. (s. 25)
 TL: Just den här uppgiften gick mamma faktiskt bet på, [...] (s. 27) (*explicitgörande*)
119. SL: Siinä äiti ei onnistunut, [...]. (s. 25)
 TL: Just den här uppgiften gick mamma faktiskt bet på, [...] (s. 27) (*explicitgörande*)
120. SL: Hän yritti ymmärtää minua, [...] (s. 25–26)
 TL: Hon försökte verkligen förstå mig, [...] (s. 27) (*explicitgörande*)
121. SL: [...], järjesti paraatin Victorian syntymäpäivänä [...] (s. 25–26)
 TL: [...], ordnade en parad på kronprinsessan Victorias födelsedag [...]. (s. 27) (*explicitgörande*)
122. SL: Hän kävi Kouvolan kaupungintalolla ehdottamassa suruliputusta koko kaupunkiin. (s. 26)
 TL: Ja, hon gick faktiskt till stadshuset och föreslog sorgflaggning i hela Kouvola. (s. 27) (*explicitgörande*)

123. SL: Hän kävi Kouvolan kaupungintalolla ehdottamassa suruliputusta koko kaupunkiin. (s. 26)
TL: Ja, hon gick faktiskt till stadshuset och föreslog sorgflaggning i hela Kouvola. (s. 27) (*explicitgörande*)
124. SL: Oman ryhmänsä äiti sai jollain ihmeen konstilla taakseen, mutta liian moni vastusti ajatusta. (s. 26)
TL: På något underligt sätt lyckades mamma få sin egen partigrupp med sig men alltför många andra motsatte sig tanken. (s. 27) (*explicitgörande*)
125. SL: En innostu formula-ajosta [...] (s. 26)
TL: Jag tänder inte på det där med Formel-1 [...] (s. 27) (*explicitgörande*)
126. SL: Ruotsissa minä tunnen eläväni täysillä. (s. 27)
TL: I Sverige däremot känner jag mig levande. (s. 28) (*explicitgörande*)
127. SL: [...]; jopa autoilijat ovat pyyteettömiä ja ystävällisiä. (s. 26)
TL: [...]; till och med svenska bilister är osjälviska och schysta. (s. 28) (*explicitgörande*)
128. SL: Sitä varten televisio aikoinaan kehitettiin, ettei kenenkään tarvitse huutaa. (s. 26)
TL: Men TV:n uppfanns faktiskt för att ingen skulle behöva skrika. (s. 28) (*explicitgörande*)
129. SL: [...], mutta antaa siihen maukkaan sävöyksensä. (s. 27)
TL: [...], utan ger den bara en färgstark knorr. (s. 28) (*explicitgörande*)
130. SL: [...] mutta meille lähiympäristön vähemmistöille he kääntävät kylmästi selkensä. (s. 27)
TL: [...] men när det plötsligt dyker upp en minoritet i den egna närmiljön vänder man helt kallt ryggen. (s. 28–29) (*explicitgörande*)
131. SL: [...], mutta se on myös järkyttävällä tavalla liikaa sivuun lakaistavaksi ongelmaksi. (s. 27)
TL: [...], men samtidigt är gruppen också på tok för stor för att problemet helt ska kunna sopas undan. (s. 29) (*explicitgörande*)
132. SL: [...], mutta se on myös järkyttävällä tavalla liikaa sivuun lakaistavaksi ongelmaksi. (s. 27)
TL: [...], men samtidigt är gruppen också på tok för stor för att problemet helt ska kunna sopas undan. (s. 29) (*explicitgörande*)
133. SL: Kansallisuustransuus on tarpeetonta paperisotaa [...]. (s. 27)
TL: Att vara nationalitetsransa innebär en massa onödig byrokrati, [...]. (s. 29) (*explicitgörande*)
134. SL: [...] ja loputtomia yrityksiä päästä piinasta, saada unelmiensa kansallisuus ja juuret siihen. (s. 27)
TL: [...], ändlösa försök att slippa sin plågsamma belägenhet och väntan på att äntligen få sin drömnationalitet, med därtill hörande rötter. (s. 29) (*explicitgörande*)

135. SL: – Suomalaiset veljet tapasivat viiden vuoden jälkeen. (s. 27)
 TL: – Två finska bröder återsåg varann efter fem år. (s. 29) (*explicitgörande*)
136. SL: Toinen katsoi vihaisena ja vastasi takaisin: [...]. (s. 28)
 TL: Den andre brorsan stirrade ilsket på honom och svarade: [...]. (s. 29) (*explicitgörande*)
137. SL: Olen kuullut vitsin 412 kertaa. (s. 28)
 TL: Jag har hört skämtet sisådär 412 gånger. (s. 29) (*explicitgörande*)
138. SL: Ystäväni nauravat hysteerisesti ja hokevat vitsin viimeistä lausetta. (s. 28)
 TL: Men mina kompisar garvar hysteriskt och upprepar den sista meningen gång på gång. (s. 29) (*explicitgörande*)
139. SL: – Ihan hauska, aika todentuntuinen, sellaista siellä Suomessa on. (s. 28)
 TL: – Jättekul, mitt i prick, precis så där är det i Finland. (s. 29) (*explicitgörande*)
140. SL: – Taidan ottaa ihan rauhallisesti. (s. 28)
 TL: – Nä, jag tror inte det, jag chillar nog mest. (s. 30) (*explicitgörande*)
141. SL: Minä en pidä koskenkorvasta enkä halua, että sitä tarjotaan minulle ruotsalaisella makkarakojulla leikkimielellä ruokajuomaksi, [...]. (s. 28)
 TL: Jag gillar inte Koskenkorva och vill inte ens på skoj få den serverad till maten, [...]. (s. 30) (*explicitgörande*)
142. SL: Tällaisia ajatuksia minä ajattelen täällä Intian valtameren rannalla jouluaattona. (s. 28)
 TL: Ja, det är sådana tankar som upptar mig denna julafton på en strand vid Indiska oceanen. (s. 30) (*explicitgörande*)

Fras:

143. SL: Nämä lapset pyytävät kauniisti ja ovat ennakkoluulottomia uusille kokemuksille. (s. 12)
 TL: Det här är barn som lärt sig att be vackert och som är öppna för nya erfarenheter. (s. 13) (*explicitgörande*)
144. SL: Vastaukset saatuaan kauniit lapset nukahtavat turvalliseen yöhön herätäkseen jälleen huomenna kiukuttelemattomaan päivään tasapainoisina Ruotsin kuningaskunnan kansalaisina. (s. 13)
 TL: När de vackra barnen fått svar på sina frågor somnar de i den trygga natten, bara för att vakna till en ny dag utan trilskande, som harmoniska medborgare i det svenska kungariket. (s. 13) (*explicitgörande*)
145. SL: Näinä aamuina minä istun täällä ja vienosti hymyillen minulta kysytään, onko tämä tuoli vapaana. (s. 14)
 TL: Det är under dessa morgnar, då jag sitter här vid bordet, som någon med ett försynt leende brukar komma fram och fråga om stolen bredvid mig är ledig. (s. 14) (*explicitgörande*)

146. SL: Rikottu kampaous näyttää trendikkäältä jopa auringon polttamana ja meriveden runtelemana. (s.15)
 TL: Den uppklippta frisyren ser trendig ut fast håret utsatts för gassande solsken hela dagen och förstörts av havsvattnet. (s. 15) (*semantiskt*)
147. SL: Se sairaus on meille trauma, useimmille ikuinen trauma, jonka kanssa eletään syntymästä kuolemaan. (s. 15)
 TL: Att den utgör en trauma är helt klart, för många innebär den en evig psykisk påfrestning som hänger med från vaggan till graven. (s. 16) (*semantiskt*)
148. SL: Me vain olemme ja kärsimme sairautemme kanssa. (s. 15)
 TL: Vi får hanka oss fram bäst vi kan och dras med vår sjukdom. (s. 16) (*semantiskt*)
149. SL: Ei siihen kuolla, siihen väsyttään ja näivetyttään. (s. 15)
 TL: Sjukdomen är inte dödlig, men den gör till slut att man tröttnar och vissnar bort. (s. 16) (*explicitgörande*)
150. SL: Kenties sitä paitsi olen väärässä puhuessani sairaudesta. (s. 15)
 TL: Förresten är det kanske helt fel att tala om en sjukdom i det här fallet. (s. 16) (*explicitgörande*)
151. SL: [...] jälkeen aloin itsekin uskoa suomalaiseseen mitättömyyteeni. (s. 16)
 TL: [...] började jag till slut även själv tro på min inneboende finska futtighet. (s. 16) (*explicitgörande*)
152. SL: Miksi en vain muuta Ruotsiin, joku varmaan kysyisi. (s. 16)
 TL: Nu ställer ni säkert den rimliga frågan varför jag inte bara packar mina pinaler och flyttar över till Sverige? (s. 17) (*explicitgörande*)
153. SL: En ollut koskaan voinut niin hyvin. (s. 17)
 TL: I själva verket hade jag aldrig mått så bra. (s. 18) (*explicitgörande*)
154. SL: Olin alusta alkaen valtavasti muita edellä, ruotsintaitoni oli jo kuusivuotiaana Kouvolan eliittiä. (s. 18)
 TL: Från första början låg jag mig miltals före alla andra elever. Som sexåring kunde jag så bra svenska att jag på den punkten hörde till Kouvolas elit. (s. 19) (*explicitgörande*)
155. SL: Joskus Kouvolan torilla suljin silmät ja kuvittelin olevani idyllisessä ruotsalaisessa pikkukaupungissa, [...]. (s. 19)
 TL: Ibland när jag stod på torget i Kouvola blundade jag och fantiserade att jag befann mig i en idyllisk svensk småstad, [...]. (s. 20) (*explicitgörande*)
156. SL: Epäinhimillistä mielikuvitusta se kysyi, Kouvolaassa. (s. 19)
 TL: Vilket, ärligt talat, krävde en omänsklig fantasi när man bodde i Kouvola. (s. 20) (*explicitgörande*)

157. SL: Epäinhimillistä mielikuvitusta se kysyi, Kouvolassa. (s. 19)
 TL: Vilket, ärligt talat, krävde en omänsklig fantasi när man bodde i Kouvola. (s. 20) (*explicitgörande*)
158. SL: [...], joi perjantaina ja paljon [...] (s. 19)
 TL: [...] krökade på fredagarna, inte sällan i stora mängder, [...] (s. 20) (*explicitgörande*)
159. SL: Hän yritti parhaansa tehdäkseen oloni siedettäväksi ja ymmärtääkseen minua. (s. 19–20)
 TL: Hon gjorde sitt bästa för att förstå mig och göra min tillvaro så draglig som möjligt. (s. 20–21) (*explicitgörande*)
160. SL: Ruotsissa sitä olisi herunut. (s. 20)
 TL: I Sverige skulle hon ha fått det, med råge. (s. 21) (*explicitgörande*)
161. SL: Siksi hänen poismenonsakin satutti enemmän. (s. 20)
 TL: Därför smärtade hans bortgång så mycket mer. (s. 21) (*explicitgörande*)
162. SL: Videot olivat niin uudet [...] (s. 21)
 TL: På den tiden var video så nymodiga grejer (s. 22) (*explicitgörande*)
163. SL: Juuri silloin olisin tarvinnut Olofin hymyileviä kasvoja parantamassa maailmaa ja siinä samalla minua. (s. 21)
 TL: Just i det ögonblicket hade jag behövt hans stöd, hans leende som förbättrade världens och samtidigt även mig. (s. 22) (*explicitgörande*)
164. SL: Masennusta ei tosin ollut vielä lanseerattu Suomessa, [...]. (s. 21)
 TL: Fast på den tiden hade depressionen ännu inte lanserats i Finland, [...] (s. 22) (*explicitgörande*)
165. SL: Isä piti mystistä lahjakkuutta hulluutena. (s. 24)
 TL: Pappa betraktade min mystiska begåvning som ren och skär galenskap. (s. 25) (*explicitgörande*)
166. SL: [...] että heidän täytyy kertoa formuloista kuulostaen itse formulalta. (s. 27)
 TL: [...] att de måste låta som Kimi Räikkönens bil när de redogör för de senaste förvecklingarna i Formel 1-cirkusen. (s. 28) (*explicitgörande*)
167. SL: Ystäväni nauravat hysteerisesti ja hokevat vitsin viimeistä lausetta. (s. 28)
 TL: Men mina kompisar garvar hysteriskt och upprepar den sista meningen gång på gång. (s. 29) (*explicitgörande*)

Sats:

168. SL: *Suomalainen mies* – pahin mahdollinen kirosana. (s. 16)
 TL: *En finsk man* – se där, den värsta svordomen alla kategorier. (s. 17) (*explicitgörande*)

169. SL: Tyypillinen suomalainen mies, niin juuri, se rehellinen mies. (s. 16)
 TL: En typisk finsk man, just det, ni vet, den där hederliga killen. (s. 17) (*explicitgörande*)
170. SL: En ole voinut. (s. 16)
 TL: Svaret är att jag inte kunnat. (s. 17) (*explicitgörande*)
171. SL: Ruotsalaisuuteni pitää olla täydellistä ja kokonaisvaltaista [...] (s. 16)
 TL: Jag vill att min svenskhet ska vara perfekt och heltäckande [...] (s. 17) (*explicitgörande*)
172. SL: Haluan olla syntyperäinen ruotsalainen, moderni, pehmeä ja ymmärtäväinen, Anderssonin perheen isä. (s. 16)
 TL: Jag vill vara en infödd svensk. Jag vill vara modern, mjuk och förstående, en familjefar i familjen Andersson. (s.17) (*explicitgörande*)
173. SL: Ensirakkauteni kuivui kokoon, [...]. (s. 19)
 TL: Följden blev att min kärlek rann ut i sanden. [...]. (s. 19) (*explicitgörande*)
174. SL: – Te ette ole olleet Suomen vallan alla, [...] (s. 23)
 TL: – Det beror på att ni aldrig varit under finskt styre. (s. 25) (*explicitgörande*)
175. SL: – Mikko, lupaa minulle yksi asia. (s. 24)
 TL: – Mikko, lova mig en sak, sa han. (s. 26) (*explicitgörande*)
176. SL: Hän katsoi yläviistoon, kuin taivaaseen. (s. 25)
 TL: Han tittade snett uppåt, som om han blickat upp i himlen, och sa: (s. 26) (*explicitgörande*)
177. SL: Ei Suomi minua tarvitse. (s. 26)
 TL: Faktum är att Finland inte behöver mig. (s. 27) (*explicitgörande*)
178. SL: [...] mutta meille lähiympäristön vähemmistöille he kääntävät kylmästi selkänsä. (s. 27)
 TL: [...] men när det plötsligt dyker upp en minoritet i den egna närmiljön vänder man helt kallt ryggen. (s. 29) (*explicitgörande*)

Bilaga 3: Alla bortfall enligt underkategorierna.

Morfem:

1. SL: He menevät bungalowilleen, joka on aivan omani vieressä. (s. 23)
TL: De styr stegen mot bungalowen, som ligger strax intill min. (s. 25) (*implicitgörande*)

Ord:

2. SL: Ne ovat istuneet jo neljä tuntia tuossa pöydällä keskustelemassa. (s. 11)
TL: I fyra timmar har de suttit där vid bordet och diskuterat. (s. 11) (*implicitgörande*)
3. SL: [...] ja syövät syvistä kulhoista tulisia mutta kookosmaidolla pehmennettyjä curryruokia. (s. 11)
TL: [...] och äter kryddstarka rätter som mildrats med kokosmjölk. (s. 11) (*semantiskt*)
4. SL: Toinen pariskunta on jo päälle neljäkymmenen, [...]. (s. 11)
TL: Det ena paret är i dryga fyrtioårsåldern, [...]. (s. 11) (*implicitgörande*)
5. SL: Kaikki lapset ovat saaneet hyvän todistuksen, luokan parhaan. (s.11-12)
TL: Barnen har fått fina betyg, de bästa i klassen. (s. 12) (*implicitgörande*)
6. SL: Vanhemmat pörhöttävät vaaleita hiuksia. (s. 12)
TL: Föräldrarna rufsar dem i håret [...]. (s. 12) (*implicitgörande*)
7. SL: Hänet on kuitenkin kasvatettu niin vahvaksi [...] (s. 12) (*implicitgörande*)
TL: Hans uppfostran har gjort honom stark [...] (s. 12)
8. SL: Hänet on kuitenkin kasvatettu niin vahvaksi [...] (s. 12) (*implicitgörande*)
TL: Hans uppfostran har gjort honom stark [...] (s. 12)
9. SL: Nuoremman pariskunnan noin seitsemän vuoden ikäinen poika [...]. (s. 12)
TL: Det yngre parets sjuårige son [...]. (s. 12) (*implicitgörande*)
10. SL: Nuoremman pariskunnan noin seitsemän vuoden ikäinen poika näyttää konkreettisesti mitä on hyvä kasvatus. (s. 12)
TL: Det yngre parets sjuårige son visar vad det innebär att ha fått en god uppfostran. (s. 12) (*implicitgörande*)
11. SL: Antavat elektroniikkapelin tai lelun oman vuoronsa jälkeen seuraavalle. (s. 13)
TL: De låter leksaken eller spelet gå vidare till den som står näst i tur. (s. 13) (*semantiskt*)
12. SL: Hymyilen takaisin ja nyökkään [...]. (s. 13)
TL: Jag småler och nickar [...]. (s. 14) (*implicitgörande*)

13. SL: Minä olen seurannut ruotsalaisia perheitä jo vuosia (s.14)
TL: Jag har iakttagit svenska familjer i årtal. (s.15) (*implicitgörande*)
14. SL: Olen tarkkaillut ruotsalaisia eri etäisyyksiltä koko ikäni. (s. 15)
TL: Jag har iakttagit svenskar på avstånd i hela mitt liv. (s. 15) (*implicitgörande*)
15. SL: Se sairaus on meille trauma, useimmille ikuinen trauma, jonka kanssa eletään syntymästä kuolemaan. (s. 15)
TL: Att den utgör en trauma är helt klart, för många innebär den en evig psykisk påfrestning som hänger med från vaggan till graven. (s. 16) (*implicitgörande*)
16. SL: Sen puolesta voisin nyt muuttaakin. (s. 16)
TL: Därför skulle jag gott kunna flytta. (s. 17) (*implicitgörande*)
17. SL: Samalla silmäyksellä näin Skansenin vihreyden ja hienot, arvokkaat talot, niin toista kuin kotikaupunkini Kouvolan elementtilaaticot. (s. 18)
TL: Jag kunde se både Skansens grönska och alla flotta hus. Byggnaderna var någonting helt annat än lådorna i min hemstad. (s. 19) (*implicitgörande*)
18. SL: Äiti oli hyvin kiltti, [...]. (s. 19)
TL: Mamman var schyst, [...]. (s. 20) (*implicitgörande*)
19. SL: Ei hän silti oikein löytänyt paikkaansa naisena. (s. 20)
TL: Men som kvinna hittade hon aldrig sin egen plats. (s. 21) (*implicitgörande*)
20. SL: [...], hipoo Olof Palmen sininen pipo taivaita. (s. 20)
TL: [...], så var Palmes toppluva himlastormande blå. (s. 21) (*implicitgörande*)
21. SL: Hän otti kolmannen maailman puheenaiheeksi, näki vähemmistöjen tarpeet jo aikana jolloin vähemmistöjä ei vielä ollut. (s. 20)
TL: Han blåste liv i debatten om tredje världens och insåg minoriteternas behov vid en tidpunkt då det inte ännu fanns några minoriteter överhuvudtaget. (s. 22) (*implicitgörande*)
22. SL: Murhauutisia en siihen nauhoittanut, en pystynyt nauhoittamaan. (s. 21)
TL: Nyheten om mordet bandade jag inte, jag pallade inte. (s. 22) (*implicitgörande*)
23. SL: Murhauutisia en siihen nauhoittanut, en pystynyt nauhoittamaan. (s. 21)
TL: Nyheten om mordet bandade jag inte, jag pallade inte. (s. 22) (*implicitgörande*)
24. SL: Yksin Olof Palme olisi voinut minut sellaisesta surusta nostaa. (s. 21)
TL: Den enda som hade kunnat rycka upp mig från ur sorgen var Olof Palme. (s. 22) (*implicitgörande*)
25. SL: He kirjoittautuvat sisään resorttiin ja istuvat matkasta uupuneina limonadeille viereiseen pöytään. (s. 22)
TL: De skriver in sig vid receptionen och slår sig utmattade ner vid ett bord intill för att dricka läsk. (s. 24) (*implicitgörande*)

26. SL: Resortin työntekijä tuo heidän avaimensa. (s. 23)
TL: En anställd kommer med familjens nyckel. (s. 25) (*implicitgörande*)
27. SL: [...], jolla ei ollut Stiga-rattikelkkaa eikä jääkiekkopeliä. (s. 24)
TL: [...] som inte hade Stiga-kälke eller hockeyspel. (s. 26) (*implicitgörande*)
28. SL: Sitten isä vilkaisi ympärilleen, [...]. (s. 25)
TL: Pappa lät blicken vandra, [...]. (s. 26) (*implicitgörande*)
29. SL: – Minä sitten tuolta ylhäältä sinua katselen. (s. 25)
TL: – Jag ska vaka över dig där uppe, Mikko. (s. 26) (*implicitgörande*)
30. SL: Sotavereraanit ovat minulle vain joukko miehiä, jotka kävivät jossain itärajalla häviämässä sodan. (s. 26)
TL: För mig är krigsveteranerna bara en grupp av män som drog till östergränsen och torskade i ett krig, [...]. (s. 27–28) (*implicitgörande*)
31. SL: Ruotsissa minä tunnen eläväni täysillä. (s. 27)
TL: I Sverige däremot känner jag mig levande. (s. 28) (*implicitgörande*)
32. SL: [...], kun Suomessa ovi pitää hankalasti kiskoa auki ja väistellä sitä ulkona viimassa ja pakkasessa. (s. 26)
TL: [...] I Finland är man tvungen att slita upp porten och stå ute och väja för den i snålblåst och kyla. (*implicitgörande*)
33. SL: [...] Suomessa sama kello käskää jalankulkijaa painumaan vittuun hortoilemasta siinä pyörätiellä. (s. 26)
TL: [...] I Finland säger samma signal att fotgängaren ska dra åt helvete och sluta vimsa omkring på cykelbanan. (s. 28) (*implicitgörande*)
34. SL: Suomessa jonotetaan hankalasti jalkakäytävällä ja tukitaan katu. (s. 26)
TL: I Finland ringlar den sig ut över trottoaren och blockerar gångbanan. (s. 28) (*implicitgörande*)
35. SL: Ystäväni nauravat hysteerisesti ja hokevat vitsin viimeistä lausetta. (s. 28)
TL: Men mina kompisar garvar hysteriskt och upprepar den sista meningen gång på gång. (s. 29) (*implicitgörande*)
36. SL: Haluan, että minulta kysytään juuri noita oikeita ja tärkeitä asioita. (s. 28)
TL: Jag vill bli tillfrågad om dylika väsentligheter. (s. 30) (*implicitgörande*)
37. SL: Kestää vielä kauemmin ennen kuin nukahdan. (s. 29)
TL: Det dröjer längre innan jag somnar. (s. 30) (*implicitgörande*)

Fras:

38. SL: [...] ja syövät syvistä kulhoista tulisia mutta kookosmaidolla pehmennettyjä curryruokia. (s. 11)
TL: [...] och äter kryddstarka rätter som mildrats med kokosmjölk. (s. 11) (*semantiskt*)
39. SL: Hänet on kuitenkin kasvatettu niin vahvaksi, että hän oli juuri nyt valmis ottamaan vastaan numeroiden muodossa esitetyn arvioinnin kyvyistään. (s. 12)
TL: Hans uppfostran har gjort honom stark och redo att få sina färdigheter berömda. (s. 12) (*implicitgörande*)
40. SL: [...] että hän oli juuri nyt valmis ottamaan vastaan numeroiden muodossa esitetyn arvioinnin kyvyistään. (s. 12)
TL: [...] har gjort honom stark och redo att få sina färdigheter berömda. (s. 12) (*semantiskt*)
41. SL: [...], mutta aavistelin heidän nukkuvan minua onnellisempina sängyissään. (s. 18)
TL: [...], men jag kände på mig att de alla sov lyckliga i sina sängar. (s. 18) (*semantiskt*)
42. SL: [...], sillä jotkin ruotsalaisuuspäissäni keksimistäni ideoista tuntuvat omastakin mielestä yliampuilta. (s. 25)
TL: [...], för vissa av idéerna jag kläckte under min svensketsvurm känns i efterhand väl drastiska. (s. 27) (*implicitgörande*)
43. SL: [...] enkä halua, että sitä tarjotaan minulle ruotsalaisella makkarakojulla leikkimielellä ruokajuomaksi, [...]. (s. 28)
TL: [...] och vill inte ens på skoj få den serverad till maten, [...]. (s. 30) (*semantiskt*)

Sats:

44. SL: Tullessaan ihmiset jättävät sandaalinsa siisteihin riveihin betoniportaille [...] (s. 11)
TL: Gästerna lämnar sina sandaler i prydliga rader på trappan i betong [...] (s. 11) (*implicitgörande*)
45. SL: – [...], olen käynyt siellä monta kertaa, kiva kesäkaupunki, olen itse Suomesta. (s. 23)
TL: – [...], jag har varit där flera gånger, kul sommarstad. (s. 24) (*implicitgörande*)
46. SL: Mikä kertoisi osuvammin onnistuneesta integraatiosta kuin Folkets Kebab –ravintolaketju? Kansan Kebab! (s. 27)
TL: Finns det något bättre exempel på lyckad integration än restaurangkedjan Folkets Kebab? (s. 28) (*implicitgörande*)

Mening:

47. SL: Olin vailla uskoa, vaikka uskoni oli juuri saanut marttyyrin, joka oli kuollut puolestani loppuun saakka aatteisiimme uskoen. (s. 21)
TL: – lämnat helt bort! (*semantiskt*)
48. SL: Sitä varten televisio kehitettiin, ettei kenenkään tarvitse huutaa. Tekniikka tuo viestin olohuoneeseen tasaisella äänellä. (s. 26–27)
TL: Men TV:n uppfanns faktiskt för att ingen skulle behöva skrika. – lämnat helt bort (s. 28) (*semantiskt*)

Bilaga 4: Alla uttrycksbyten enligt underkategorierna.

Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter en fras:

1. SL: Nämä lapset maistavat eksoottisia ruokia, maistavat mukisematta. (s. 12)
TL: De smakar på exotiska maträtter och gör det utan att knota. (s. 12)
2. SL: Lämpöpattereissa luki Ei saa peittää kaikilla pohjoismaisilla kielillä. (s. 24)
TL: Som på elementen till exempel, som hade varningstexter på alla nordiska språk. (s. 25)
3. SL: Illalla olisi yhteinen joulunvietto, sinne ovat kokoontuneet kaikki kauniit ruotsalaiset perheet. (s. 29)
TL: På kvällen är det gemensam julfest för alla vackra svenska familjer. (s. 30)

En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter ett ord:

4. SL: Nämä lapset maistavat eksoottisia ruokia, maistavat mukisematta. (s. 12)
TL: De smakar på exotiska maträtter och gör det utan att knota. (s. 12)
5. SL: [...], joi perjantaina ja paljon [...] (s. 19)
TL: [...] krökade på fredagarna, inte sällan i stora mängder, [...] (s. 20)
6. SL: Heidän kanssaan minä vartuin suomalaisimmassa Suomessa [...] (s. 20)
TL: Trots att jag växte upp med mina föräldrar i det finskaste av Finland [...] (s. 21)
7. SL: Isän pelkojen vuoksi olin pihan ainoa poika, jolla ei ollut Stiga-rattikelkkaa eikä jääkiekkopeliä. (s. 24)
TL: Men farsans nojor var nog den huvudsakliga orsaken till att jag var den enda killen på gården som inte hade Stiga-kälke eller hockeyspel. (s. 26)
8. SL: Niiden lehtien säilyttäminen todistaa, että kyllä isä minua rakasti. (s. 25)
TL: Att pappa sparade tidningarna vittnar om att han älskade mig, trots allt. (s. 26) →
9. SL: Hän kuoli pian isän jälkeen. (s. 25)
TL: Och så dog hon med, inte långt efter pappa. (s. 27)
10. SL: Poikkeuksellista kielellistä lahjakkuutta, sanoivat opettajat. (s. 23–24)
TL: Lärarna var ense om att det handlade om en exceptionell språkbegåvning. (s. 25)
11. SL: Silti suomalaiset urheilutoimittajat kuvittelevat, että heidän täytyy kertoa formuloista kuulostaen itse formulalta. (s. 27)
TL: Ändå inbillar sig finska sportjournalister att de måste låta som Kimi Räikkönens bil när de redogör för de senaste förvecklingarna i Formel 1-cirkusen. (s. 28)

12. SL: Väittävät, että yksi ihminen on liian vähän vähemmistöksi. (s. 27)
TL: Man slår ifrån sig med att en enda person är en alltför liten grupp för att den ska kunna en minoritet. (s. 29)

Ett icke-lexikonmotsvarande ord ersätter ett ord:

13. SL: Tai ehkä perhe käy vielä läpi päivän aikana lasten mieliä askarruttamaan jääneitä kysymyksiä. (s. 13)
TL: Eller så kanske man dryftar någon fråga som barnen grubblat på under dagen. (s. 13)
14. SL: Idyllinen perhe on ainoa perhetyyppi, joita Ruotsissa asuu. (s. 14)
TL: Den idylliska familjen är den enda familjetyp som finns i Sverige. (s. 14)
15. SL: Ulrica on Rogerilta melkoinen kaappaus, [...]. (s. 15)
TL: Men i Ulrica har han gjort ett verkligt kap. (s. 15)
16. SL: Ei siihen kuolla, siihen väsyttään ja näivetyttään. (s. 15)
TL: Sjukdomen är inte dödlig, men den gör till slut att man tröttnar och vissnar bort. (s. 16)
17. SL: [...] jotka kasvatuksella tai kasvattamatta jättämisellä paranevat tai pahenevat. (s. 15)
TL: [...] som kan botas eller förvärras av en människans uppfostran eller brist på densamma.
18. SL: Kun vaadin Sokoksella palvelua ruotsiksi, sain osakseni vain häijyn mulkaisun. (s. 18)
TL: I varuhuset blängde man bara hotfullt på mig när jag bad om betjäning på svenska. (s. 19)
19. SL: Opettajanhuone kuhisi asiasta. (s. 18)
TL: Det skvallrades om oss i lärarrummet. (s. 19)
20. SL: Olimme juuri saaneet perheen ensimmäiset videot. (s. 21)
TL: Vi hade precis skaffat familjens första videobandspelare. (s. 22)
21. SL: Tuntui, että kaksitoistavuotiaan pojan elämä päättyi siihen. (s. 21)
TL: Det kändes som om mitt liv tog slut när jag var tolv. (s. 22)
22. SL: [...] olisin tarvinnut Olofin hymyileviä kasvoja parantamassa maailmaa ja siinä samalla minua. (s. 21)
TL: [...] hade jag behövt hans stöd, hans leende som förbättrade världen och samtidigt även mig. (s. 22)
23. SL: [...] ja onnittelen jonossa omalla vuorollani Victoriaa polvet tärysten. (s. 22)
TL: [...] och står knäsvag i kön tills det blir min tur att gratulera kronprinsessan. (s. 23)
24. SL: Meillä on hauskaa. Laulamme yhteislaulua. (s. 22)
TL: Vi har kul. Vi har allsång. (s. 23)
25. SL: Tulijoiden joukossa on myös yksi ruotsalainen perhe, nelihenkinen. (s. 22)
TL: Bland dem en svenska familj på fyra personer. (s. 24)

26. SL: Resortin työntekijä tuo heidän avaimensa. (s. 23)
 TL: En anställd kommer med familijs nyckel. (s. 25)
27. SL: Ei se mitään lahjakkuutta ollut, [...]. (s. 24)
 TL: Men sådan var det inte alls, [...]. (s. 25)
28. SL: Sitten isä vilkaisi ympärilleen, varmisti ettei huoneessa ole muita, ja sanoi sellaista mikä toi rauhan isä-poikasuhteemme muistolle. (s. 25)
 TL: Pappa lät blicken vandra och efter att ha försäkrat sig att vi var ensamma tillade han någonting som gjorde att minnet av vårt förhållande kunde vila i frid. (s. 26)
29. SL: Minä olisin ollut valmis keskustelemaan. (s. 25)
 TL: Själv hade jag nog varit redo för en pratstund. (s. 27)
30. SL: Sitten isä kuoli. (s. 25)
 TL: Och sedan dog han. (s. 27)
31. SL: Äiti hyväksyi minut, vaikka oli viimeiset ajat hiljaa. (s. 25)
 TL: Mamma gillade ju mig, men hon var nog rätt tystlåten den sista tiden. (s. 27)
32. SL: Äiti hyväksyi minut, vaikka oli viimeiset ajat hiljaa. (s. 25)
 TL: Mamma gillade ju mig, men hon var nog rätt tystlåten den sista tiden. (s. 27)
33. SL: En minä sovellu Suomeen. (s. 26)
 TL: Jag passar inte in här. (s. 27)
34. SL: [...] kun jalankulkija käyttää laillista oikeuttaan ylittää suojatie. (s. 26)
 TL: [...] när man använder sig av sin lagliga rätt att gå över gatan. (s. 28)
35. SL: [...], mutta se on myös järkyttävällä tavalla liikaa sivuun lakaistavaksi ongelmaksi. (s. 27)
 TL: [...] men samtidigt är gruppen också på tok för stor för att problemet helt ska kunna sopas undan. (s. 29)
36. SL: He ryyppäsivät sen kunniaksi. (s. 27–28)
 TL: För att fira händelsen tog de till flaskan. (s. 29)
37. SL: – Oliko hyvä vitsi? (s. 28)
 TL: – Visst var det bra? (s. 29)
38. SL: Sitä paitsi minä osaan juomalaulut. (s. 28)
 TL: För jag kan dem faktiskt. (s. 30)

En icke-lexikonmotsvarande fras ersätter en fras:

39. SL: Täytyy näytellä vähän isoa poikaa ja tyttöä muiden lasten edessä. (s. 12)
 TL: Det gäller ju att inför de andra barnen låtsas vara lite större än man är. (s. 12)

40. SL: [...] onko tämä tuoli vapaana. (s. 14)
 TL: [...] om stolen bredvid mig är ledig. (s. 14)
41. SL: [...] ja juoksin kannelle ihailemaan Tukholman saariston taloja. (s. 18)
 TL: [...] och sprang upp på däck för att beundra husen i den svenska skärholmen (s. 18)
42. SL: Se riipaisi minua enemmän kuin isän tai äidin kuolema. (s. 20)
 TL: Det hela var mer uppslitande än mina föräldrars död. (s. 21)
43. SL: [...] että kasetille ehti kertyä vain tunti ja kymmenen minuuttia Palme-materiaalia [...]. (s. 21)
 TL: [...] att kassetten bara rymde sjuttio minuter av Palmematerial [...]. (s. 22)
44. SL: Pyytävät anteeksi ja sulautuvat sitten asfalttiin tai seinään. (s. 24)
 TL: De ber om ursäkt och smälter sedan in i bakgrunden. (s. 25)
45. SL: Siinä äiti ei onnistunut, vaikka oli mukana kunnallispolitiikassa. (s. 25)
 TL: Just den här uppgiften gick mamma faktiskt bet på, trots att hon var engagerad i kommunalpolitiken. (s. 27)
46. SL: Suomessa jonotetaan hankalasti jalkakäytävällä ja tukitaan katu. (s. 26)
 TL: I Finland ringlar den sig ut över trottoaren och blockerar gångbanan. (s. 28)
47. SL: Se ei vie mitään pois ruotsalaisesta kulttuurista, [...] (s. 27)
 TL: Den är inget hot mot svensk kultur, [...] (s. 28)
48. SL: [...] että se vahvistuu jopa tuhansien kilometrien päässä Tukholmasta. (s. 28)
 TL: [...] att den fotsätter att växa fast jag befinner mig flera hundra mil från Stockholm. (s. 30)

En icke-lexikonmotsvarande sats ersätter en sats:

49. SL: Miten yö meni? ne kysyvät toisiltaan. Hyvinhän se meni. (s. 13)
 TL: Har du sovit gott? frågar de varandra. Jajamen. (s. 14)
50. SL: – Tiedän kyllä, olen käynyt siellä monta kertaa, kiva kesäkaupunki, olen itse Suomesta.
 – Oh Finland, yksi, kaksi, kolme, koskenkorva, perkele, ei saa peittää. (s. 23)
 TL: – Jovisst, jag har varit där flera gånger, kul sommarstad.
 – So you are from Finland, yksi kaksi kolme, Koskenkorva, perkele, ei saa peittää. (s. 24)
51. SL: Sitten isä vilkaisi ympärilleen, varmisti ettei huoneessa ole muita, [...] (s. 25)
 TL: Pappa lät blicken vandra och efter att ha försäkrat sig att vi var ensamma [...]. (s. 26)
52. SL: Haluan jonottaa pankkiautomaatille seinän viertä, niin kuin ruotsalaiset. (s. 26)
 TL: Jag vill att kön till bankomaten ska följa längs husväggen som i Sverige. (s. 28)

En icke-lexikonmotsvarande mening ersätter en mening:

53. SL: Se ei onnistunut. (s. 19)
TL: Inte en chans. (s. 20)
54. SL: – Sen kyllä huomaa, hyvin se sujuu, paremmin kuin suomi meiltä. (s. 23)
TL: – Det märks, det låter bra, din svenska är nog bättre än vår finska. (s. 24)
55. SL: En onnistunut. (s. 24)
TL: Till ingen nytta. (s. 25)
56. SL: – Taidan ottaa ihan rauhallisesti. (s. 28)
TL: – Nä, jag tror inte det, jag chillar nog mest. (s. 30)

Ett icke-lexikonmotsvarande idiom ersätter ett idiom:

57. SL: Olof Palme astui kansankodin luoneiden sosiaalidemokraattisten pääministereiden Per Albin Hanssonin ja Tage Erlanderin saappaisiin. (s. 20-21)
TL: Oförskräckt axlade han den fallna manteln efter de socialdemokratiska statsministrarna Per Albin Hansson och Tage Erlander, som skapat själva folkhemmet. (s. 22)

Bilaga 5: Alla informationsbyten enligt underkategorierna.

Ett icke-motsvarande ord ersätter ett ord:

1. SL: Miksi en vain muuta Ruotsiin, joku varmaan kysyisi. (s. 16)
TL: Nu ställer ni säkert den rimliga frågan varför jag inte bara packar mina pinaler och flyttar över till Sverige? (s. 17)
2. SL: Ahmin puolen kilon pussin saman tien. (s. 17)
TL: Jag gufsade i mig enkilospåsen med en gång. (s. 18)
3. SL: – Ihan hauska, [...] (s. 28)
TL: – Jättekul, [...] (s. 29)
4. SL: Hän suttasi myös maitopurkkien ja muropakettien ruotsinkieliset tuoteselosteet ennen kuin sain ne käsiini ja opettelin ulkoa. (s. 24)
TL: Han kluddade också över alla svenska innehållsdeklaratationer på mjölkförpackningar och flingpaket för att jag inte skulle få tag i dem och lära mig dem utantill. (s. 26)

En icke-motsvarande fras ersätter en fras:

5. SL: Henkisen kasvun mahdollisuuksia tuon kaltaisissa kaupungeissa ei ole. (s. 19)
TL: Någon möjlighet till andlig tillväxt erbjuder inte städer av den storleken. (s. 20)
6. SL: Ehdotin usein vanhemmilleni kompromissia, muuttoa Tammisaareen tai edes Sipooseen, johonkin vähän kauniimpaan paikkaan lähemmäksi juuriani. (s. 19)
TL: Det hände ofta att jag lade fram ett kompromissförslag för mina föräldrar och förespråkade en flytt till någon svenskspråkig ort i Finland, som Ekenäs eller Sibbo som låg närmare mina rötter. (s. 20)
7. SL: [...], toivoi Ruotsin kaatuvan jääkiekossa ja kovaa. (s. 19)
TL: [...], drömde om att Finland skulle tvåla till Sverige i hockey och det med besked. (s. 20)
8. SL: En- ja ett-suvut lokahtelivat kohdalleen [...]. (s. 24)
TL: Alla bestämda och obestämda former föll på plats [...]. (s. 25)

Korrigerering:

9. SL: Punapäinen poika on saanut ensimmäistä kertaa numerotodistuksen. (s. 12)
TL: Den rödhårige grabban har fått sina första betyg (s. 12)
10. SL: Kaarle Kustaa kertoo vitsin ja huudattaa kolminkertaisen hurraa-huudon tyttärelleen. (s. 22)
TL: Carl Gustav drar en vits och utbringar ett fyrfaldigt leve för sin dotter. (s. 23)
11. SL: Sa hej till Mikko! (s. 22)
TL: Säg hej till Mikko! (s. 24)
12. SL: Finland! How nice? (s. 22)
TL: Finland! How nice! (s. 24)
13. SL: – Jättekul att träffa dig också... (s. 23)
TL: – Jättekul att träffa er också... (s. 25)
14. SL: [...] kuin Volvon osat Trollhättanin tehtaalla valmistuen maailman turvallisimmaksi autoksi. (s. 24)
TL: [...] som Volvodelarna på fabriken i Torslanda där världens tryggaste bil blev till. (s. 25)

Bilaga 6: Alla numerusbyten enligt underkategorierna.

Singularis ersätter pluralis:

1. SL: Voisin elää elämäni loppuun seuraamatta hetkeäkään ruotsalaisten lomailua. (s. 14)
TL: Jag skulle kunna leva resten av livet utan att studera en enda semestrade svensk. (s. 15)
2. SL: Silloinhan kokoomuslaisuus, levottomuus ja ujouskin olisivat sairauksia. Ne ovat pikemminkin synnynnäisiä taipumuksia, jotka kasvatuksella tai kasvattamatta jättämisellä paranevat tai pahenevat. Niiden kanssa vain pitää elää. (s. 15)
TL: Enligt samma logik skulle ju det faktum att man är nervös, blyg eller röstar på Moderaterna kunna klassas som en sjukdom. Snarare handlar det om en medfödd läggning som kan botas eller förvärras av en människas uppfostran eller brist på densamma. Det gäller bara att leva med den. (s.16)
3. SL: Katselen kättäni, jonka rystysissä on arpia muistoina taisteluistani Ruotsin kuninkaan soturina. (s. 22)
TL: När jag betraktar min hand ser jag en ärrad knoge som vittnar om alla de strider jag utkämpad som den svenske konungens soldat. (s. 23)
4. SL: Ruotsissa vanhojen kerrostalojen ovet aukeavat sisäänpäin. (s. 26)
TL: I gamla svenska höghus öppnar sig porten inåt. (s. 28)
5. SL: Ne toivottavat tulijat tervetulleeksi, [...]. (s. 26)
TL: Den hälsar besökaren välkommen; [...]. (s. 28)
6. SL: [...] mutta meille lähiympäristön vähemmistöille he kääntävät kylmästi selkensä. (s. 27)
TL: [...] men när det plötsligt dyker upp en minoritet i den egna närmiljön vänder man helt kallt ryggen. (s. 29)

Pluralis ersätter singularis:

7. SL: Toki se ponnistus koitui lopulta myös Ruotsin hyväksi. (s. 26)
TL: [...], låt vara att deras vedermödor i slutändan kom att gagna även Sverige (s. 27–28)
8. SL: Haluan, että minut otetaan mukaan siihen kolmituntiseen upealla tavalla polveilevaan keskusteluun jossa päätetään, että taloyhtiön ruohonleikkuriin vaihdetaan terä (s. 28)
TL: Jag vill bli indragen i de där underbart böljande tretimmarsdiskussionerna under vilka man kommer fram till att kniven på bostadsrättsföreningens gräsklippare måste bytas (s. 30)

Bilaga 7: Alla stilnyansbyten enligt underkategorier.

Talspråkligt uttryck ersätter formellt uttryck:

1. SL: Lapset ovat salaa hyvillään saamastaan huomiosta. (s. 12)
TL: Föräldrarna rufsar dem i håret och ungarna är i smyg glada över all uppmärksamhet. (s. 12)
2. SL: Pikkuveli on vielä päiväkoti-iässä [...] (s. 12)
TL: Lillebror är fortfarande i dagisåldern [...] (s. 12)
3. SL: Päiväkodissa ei saa tarpeeksi yksilöllistä hoitoa. (s. 12)
TL: Dagis kan nämligen inte erbjuda en tillräckligt individuell omsorg. (s. 12)
4. SL: Äiti oli hyvin kiltti, [...]. (s. 19)
TL: Mamman var schyst, [...]. (s. 20)

Smeknamn ersätter formellt namn:

5. SL: – Mitenkäs jouluilta, juotko koskenkorvaa? (s. 28)
TL: – Och på julafton dricker du kosken, va? (s. 30)

Bilaga 8: Alla tidsformsbyten enligt underkategorierna.

Preteritum ersätter presens:

1. SL: – Mikko, lupaa minulle yksi asia. Anna anteeksi se miten yritin sinuun vaikuttaa sen, no sen sinun ruotsalaisuusvillityksesi kanssa. – Se ei ole villitys, isä. (s. 25)
TL: – Mikko, lova mig en sak, sa han. Förlåt mig för att jag försökte påverka din...ja, din svenskhetsmani. – Pappa, det var ingen mani. (s. 26)

Perfektum ersätter preteritum:

2. SL: Miten yö meni? ne kysyvät toisiltaan. (s. 13)
TL: Har du sovit gott? Frågar de varandra. (s. 14)
3. SL: Sitten isä vilkaisi ympärilleen, varmistui ettei huoneessa ole muita, [...] (s. 25)
TL: Pappa lät blicken vandra och efter att ha försäkrat sig att vi var ensamma [...]. (s. 26)

Pluskvamperfektum ersätter preteritum:

4. SL: Meillä näkyi yksi ruotsalainen kanava, SVT, isä onnistui vastahakoisesti virittämään sen näkyviin, [...] (s. 20)
TL: Hemma hos oss kunde man se en enda svensk TV-kanal, SVT, som pappa en smula motvilligt lyckats ställa in [...] (s. 21)

Bilaga 9: Alla stavningsbyten enligt underkategorierna.

En stor begynnelsebokstav i stället för en liten:

1. SL: – Oh Finland, yksi, kaksi, kolme, koskenkorva, perkele, ei saa peittää. (s. 23)
TL: – So you are from Finland, yksi kaksi kolme, Koskenkorva, perkele, ei saa peittää. (s. 24)
2. SL: Minä en pidä koskenkorvasta enkä halua, että sitä tarjotaan minulle ruotsalaisella makkarakojulla leikkimielellä ruokajuomaksi, [...]. (s. 28)
TL: Jag gillar inte Koskenkorva och vill inte ens på skoj få den serverad till maten, [...]. (s. 30)

Ett tal skrivet med bokstäver i stället för siffror:

3. SL: Sain 30 markkaa rahaa vapaasti käytettäväksi. (s. 17)
TL: Jag fick trettio mark att spendera på vad jag ville. (s. 18)
4. SL: – Kuusi vuotta koulussa ja lähes 30 vuotta elämässä. (s. 23)
TL: – Sex år i skolan och nästan trettio år ute i livet. (s. 24)

En förkortning i stället för ord:

5. SL: 24.2.1986 näin Olof Palmén viimeistä kertaa televisiossa. (s. 20)
TL: Den 24 februari 1986 såg jag Olof Palme för sista gången i TV. (s. 21)
6. SL: [...] että kasetille ehti kertyä vain tunti ja kymmenen minuuttia Palme-materiaalia Suomen television uutislähetysistä sekä Ruotsin television ohjelmista. (s. 21)
TL: [...] att kassetten bara rymde sjuttio minuter av Palmematerial från finska nyhetssändningar och SVT:s program. (s. 22)

Datum skrivet på ett annat sätt än i originalet:

7. SL: 24.2.1986 näin Olof Palmén viimeistä kertaa televisiossa. (s. 20)
TL: Den 24 februari 1986 såg jag Olof Palme för sista gången i TV. (s. 21)
8. SL: [...] ja ylipuhui talonmiehen suruliputtamaan 28.2., Palmén murhapäivänä. (s. 25–26)
TL: [...] och övertalade fastighetsskötaren att flagga på halv stång den sista februari, årsdagen för Palmemordet (s. 27)

Bilaga 10: Alla ordföljdsbyten enligt underkategorier.

Ett ord byter plats inom en mening:

1. SL: – Se ei ole villitys, isä. (s. 25)
TL: – Pappa, det var ingen mani. (s. 26)

Två ord byter plats inom en fras:

2. SL: Antavat elektroniikkapelin tai lelun oman vuoronsa jälkeen seuraavalle. (s. 13)
TL: De låter leksaker eller spelet gå vidare till den som står näst i tur. (s. 13)
3. SL: Ymmärrän, että se oli vaikeaa sinulle ja äitille. (s. 25)
TL: Jag fattar ju att det måste ha varit svårt för mamma och dig. (s. 26)
4. SL: [...] enkä varsinkaan tykkää olla tuntitolkulla yksin hiljaa. (s. 26)
TL: [...] och i synnerhet inte att vara tyst och ensam timmar i sträck. (s. 27)

Två fraser byter plats inom en mening:

5. SL: Hän yritti parhaansa tehdäkseen oloni siedettäväksi ja ymmärtääkseen minua. (s. 19–20)
TL: Hon gjorde sitt bästa för att förstå mig och göra min tillvaro så draglig som möjligt. (s. 20–21)

Tre fraser byter plats inom en mening:

6. SL: Viereiseen pöytään istuvat tukholmalaisystäväni Bosse ja Maria keskeyttävät ajatukseni pahimmalla mahdollisella tavalla. (s. 27)
TL: Bosse och Maria, mina polare från Stockholm, slår sig ner vid bordet intill och avbryter mig i mina funderingar på värsta tänkbara sätt. (s. 29)

En sats byter plats inom två meningar

7. SL: Kävi sántillisesti töissä, puhui asiaa ja autourheilusta, joi perjantaina ja paljon, toivoi Ruotsin kaatuvan jääkiekossa ja kovaa. (s. 19)
TL: Han gick regelbundet till jobbet, krökade på fredagarna, inte sällan i stora mängder, drömde om att Finland skulle tvåla till Sverige i hockey och det med besked. Han pratade inte i onödan och när han gjorde det handlade mest om motorsport. (s. 20)

8. SL: Viimeisenä todisteena rakkaudestaan hän paljasti mihin oli kätkenyt lapsena keräilemäni ruotsinkieliset sarjakuvalehdet, Bamset ja Kalle Ankat. Sieltä ne löytyvät ullakolta lattialautojen alta. (s. 25)
- TL: Som ett slags sista kärleksbevis avslöjade han var han hade gömt alla de där svenska serietidningarna som jag samlade på som barn. Och där låg de minsann, under golvplankorna på vinden, alla Bamse- och Kalle Anka -tidningarna. (s. 26)

Bilaga 11: Alla satsbyten enligt underkategorierna.

En mening ersätter två meningar:

1. SL: Vanhemmat pörhöttävät vaaleita hiuksia. Lapset ovat salaa hyvillään saamastaan huomiosta. (s. 12)
TL: Föräldrarna rufsar dem i håret och ungarna är i smyg glada över all uppmärksamhet. (s. 12)
2. SL: Miehetkin halaavat. Johan tässä on monta tuntia tunnettu. (s. 13)
TL: Även männen kramas, man har trots allt känt varandra i flera timmar redan. (s. 13)
3. SL: Sotavereraanit ovat minulle vain joukko miehiä, jotka kävivät jossain itärajalla häviämässä sodan. Toki se ponnistus koitui lopulta myös Ruotsin hyväksi. (s. 26)
TL: För mig är krigsveteranerna bara en grupp av män som drog till östergränsen och torskade i ett krig, låt vara att deras vedermödor i slutändan kom att gagna även Sverige. (s. 27–28)
4. SL: Osoitin mieltä ruotsinopetuksen lisäämisen puolesta. Pommitin Kouvolan kaupunginhallitusta kysymyksillä ruotsin kielen asemasta. (s. 19)
TL: Jag demonstrerade för ökad svenskundervisning och bombarderade stadsstyrelsen i Kouvola med frågor om det svenska språkets ställning. (s. 19 – 20)

Två meningar ersätter en mening:

5. SL: Tämä on tyypillinen thaimaalaisen pikkusaaren ravintola, meren rannassa, seiiniä ei ole, ainoastaan katto. (s. 11)
TL: Restaurangen är av den där sorten som finns på så många små thailändska öar. Den ligger vid havet, har inga väggar, bara ett tak. (s. 11)
6. SL: Vanhemmuudesta puhuvassa seurueessa on kaksi perhettä, ruskettuneita kauniita ihmisiä. (s. 11)
TL: Sällskapet som pratar om föräldraskap består av två familjer. Vackra, solbrända människor. (s. 11)
7. SL: Tämä saattaa kuulostaa pakkomielteeltä, mutta sitä se ei ole, pyyteetöntä ihailua se on. (s. 14)
TL: Det här kan låta som en tvångstanke, men så är inte fallet. Snarare handlar det om osjälvisk beundran. (s. 15)
8. SL: Ulrica on Rogerilta melkoinen kaappaus, kaunis kuin mikä. (s. 15)
TL: Men i Ulrica har han gjort ett verkligt kap. Hon är vrålsnygg.

9. SL: Haluan olla syntyperäinen ruotsalainen, moderni, pehmeä ja ymmärtäväinen, Anderssonin perheen isä_ (s. 16)
TL: Jag vill vara en infödd svensk_ Jag vill vara modern, mjuk och förstående, en familjefar i familjen Andersson_ (s. 17)
10. SL: He asuvat Tukholmassa, mutta ovat kotoisin Piteåsta, heillä on juuret siellä, ne juuret juuri tuovat harmonian_ (s. 17)
TL: De bor i Stockholm men kommer från Piteå, det är där de har sina rötter. Och det är just dessa rötter som gör dem så harmoniska_ (s. 17)
11. SL: Samalla silmäyksellä näin Skansenin vihreyden ja hienot, arvokkaat talot, niin toista kuin kotikaupunkini Kouvolan elementtilaatikot_ (s. 18)
TL: Jag kunde se både Skansens grönska och alla flotta hus. Byggnaderna var någonting helt annat än lådorna i min hemstad_ (s. 19)
12. SL: Olin alusta alkaen valtavasti muita edellä, ruotsintaitoni oli jo kuusivuotiaana Kouvolan eliittiä_ (s. 18)
TL: Från första början låg jag mig miltals före alla andra elever. Som sexåring kunde jag så bra svenska att jag på den punkten hörde till Kouvolas elit_ (s. 19)
13. SL: Ensirakkauteni kuivui kokoon, mutta kielestä en luopunut_ (s. 19)
TL: Följden blev att min kärlek rann ut i sanden_ Men däremot vägrade jag att ge upp språket_ (s. 19)
14. SL: Kävi sántillisesti töissä, puhui asiaa ja autourheilusta, joi perjantaina ja paljon, toivoi Ruotsin kaatuvan jääkiekossa ja kovaa_ (s. 19)
TL: Han gick regelbundet till jobbet, krökade på fredagarna, inte sällan i stora mängder, drömde om att Finland skulle tvåla till Sverige i hockey och det med besked_ Han pratade inte i onödan och när han gjorde det handlade mest om motorsport_ (s. 20)
15. SL: Kuningas on viisas ja tekee oikeudenmukaisia päätöksiä, kutsu tulee jos on tullakseen_ (s. 22)
TL: Nej, kungen är klok och kan fatta rättvisa beslut_ Får jag en inbjudan så får jag_ (s. 23)
16. SL: Tomas Ledin ja muut sinikeltaisten tuntojen tulkit, ehkä jopa Lisa Nilsson_ (s. 22)
TL: Av Tomas Ledin och andra uttolkare av blågula känslor_ Kanske till och med av Lisa Nilsson_ (s. 23)
17. SL: – Te ette ole olleet Suomen vallan alla, onneksenne_ (s. 23)
TL: – Det beror på att ni aldrig varit under finskt styre_ Och det ska ni vara glada över_ (s. 25)